

Tampereen yliopisto

Anu-Elina Ervasti

PAIKALLISUUTTA VAI LÄHEISYYTTÄ?

Nuorten aikuisten Satakunnan Kansan lukijoiden alueelliset identiteetit ja
maakuntalehtisuhde

Tiedotusopin pro gradu –tutkielma

Toukokuu 2013

TAMPEREEN YLIOPISTO

Viestinnän, median ja teatterin yksikkö

ERVASTI, ANU-ELINA: Paikallisuutta vai läheisyyttä? Nuorten aikuisten Satakunnan Kansan lukijoiden alueelliset identiteetit ja maakuntalehtisuhde.

Pro gradu -tutkielma, 81 s., 2 liites.

Tiedotusoppi

Toukokuu 2013

Tutkielma käsittelee nuorten aikuisten maakuntalehden lukijuuden suhdetta heidän alueellisiin identiteetteihinsä. Kysyn, mikä maakuntalehdessä kiinnostaa 18–24-vuotiaita nuoria ja vaikuttaako juttujen paikallisuus niiden kiinnostavuuteen. Arvioin haastateltavien alueellisia identiteettejä ja niiden vaikutusta siihen, kuinka merkityksellisenä nämä kokevat paikallisuuden maakuntalehdessä.

Tutkimusaineistona ovat kahdelletoista 18–24-vuotiaalle Satakunnan Kansan lukijalle tehdyt teemahaastattelut. Haastattelut on purettu Atlas.ti –ohjelman avulla ja analysoitu kvalitatiivisesti teemoittelemalla. Apuna on käytetty myös kvantitatiivista kehystä, jolla on suuntaa antavasti mitattu haastateltavien alueellisten identiteettien vahvuutta ja maakuntalehteen sitoutumista.

Tutkimustulosten perusteella tärkein lehtijutun kiinnostavuutta lisäävä tekijä näyttää olevan sen sidos lukijan omaan elämään. Myös jutussa esiintyvät tutut paikat ja ihmiset lisäävät vahvasti sen kiinnostavuutta. Pelkkä paikallisuus ei riitä tekemään jutusta kiinnostavaa: fyysisen läheisyyden lisäksi juttujen täytyy olla lukijoille myös henkisesti läheisiä, jotta ne kykenisivät pitämään heidän kiinnostustaan yllä. Kaikki haastateltavat olivat kiinnostuneita omaa kotipaikkakuntaansa koskettavista jutuista, mutta jotkut kokivat lähikuntia koskevat jutut tylsiksi, varsinkin jos haastateltavalla ei ollut mitään henkilökohtaista sidettä ko. paikkakuntaan.

Vahvasti kotiseutuunsa identifioituneet haastateltavat aikoivat tyypillisesti asua tulevaisuudessakin kotipaikkakunnallaan. He kokivat omat vaikutusmahdollisuutensa hyväksi, seurasivat usein kunnallispolitiikkaa ja olivat joko toimineet luottamustoimissa tai vapaaehtoistehtävissä tai olivat kiinnostuneita sellaisista. Vahvimmin identifioituneet haastateltavat eivät vaikuttaneet innokkaammilta lehdenlukijoilta kuin keskimääräisesti identifioituneet, vaan joistakin vastauksista oli erotettavissa jopa muita voimakkaampaa kritiikkiä maakuntalehteä kohtaan. Sen sijaan ne haastateltavat, joiden alueellinen identiteetti näyttäytyi heikoimpana, vaikuttivat hieman vähemmän innokkailta maakuntalehden lukijoilta kuin muut haastateltavat.

Asiasanat: alueellinen identiteetti, maakuntalehdet, paikallisuus, nuoret aikuiset

Sisällysluettelo

1	Johdanto.....	1
2	Nuoret aikuiset ja sanomalehti	3
2.1	Nuoret aikuiset sanomalehden lukijoina.....	3
2.1.1	Kuinka paljon sanomalehtiä luetaan.....	3
2.1.2	Mitä sanomalehdeltä halutaan	4
2.1.3	Sanomalehti verkossa ja sosiaalisessa mediassa.....	6
2.1.4	Sanomalehti ja paikallisuus	7
2.2	Satakunnan Kansa	8
3	Paikallisuus ja identiteetti.....	9
3.1	Tila, alue ja paikka	9
3.2	Identiteetti.....	11
3.3	Aluetietoisuus	11
3.4	Alueellisen identiteetin merkitys 2010-luvulla.....	14
3.5	Alueellisen identiteetin merkitys myöhäisnuoruudessa.....	17
3.6	Maakuntalehti, identiteetti ja aluetietoisuus	19
3.6.1	Sanomalehti ja aluetietoisuus	19
3.6.2	Maakuntalehti alueen äänitorvena	21
3.6.3	Alueellinen identiteetti lukijuuden ehtona.....	23
	Taulukko 1. Alueelliset tekijät ja nuorten aikuisten sanomalehteen sitoutuminen P. Snellin mukaan...	23
4	Tutkimusongelma ja –metodi	25
4.1	Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset	25
4.2	Teemahaastattelu tutkimusmetodinä	25
4.3	Tutkimusaineisto	26
4.3.1	Aineiston analyysi ja raportointi.....	27
5	Tutkimuksen tulokset	29
5.1	Nuorten aikuisten suhde maakuntalehteen	29
5.1.1	Maakuntalehden lukeminen rutiinina	29
5.1.2	Mitä maakuntalehdestä luetaan.....	30
5.1.3	Mielipiteet maakuntalehdestä	32
5.1.4	Kokemus lehden kohderyhmään kuulumisesta	32
5.1.5	Henkisesti ja fyysisesti läheiset aiheet.....	33
5.1.6	Läheisiä aiheita	34

5.1.7	Kaukaisia aiheita.....	35
5.1.8	Fyysinen paikallisuus ja jutun kiinnostavuus	37
5.1.9	Tuttavien merkitys maakuntalehdessä.....	39
5.1.10	Maakuntalehti paikallisuutisten lähteenä.....	41
5.1.11	Mielipidekirjoitukset	41
5.2	Sosiaaliset suhteet ja maakuntalehden lukeminen	42
5.2.1	Maakuntalehti keskustelunaiheena	42
5.2.2	Maakuntalehti sosiaalisessa mediassa	43
5.3	Haastateltavien alueelliset identiteetit	44
5.1.2	Kokemus kotiseudusta	46
5.1.3	Kotipaikkakuntalaisuus	46
5.3.3	Satakuntalaisuus	49
5.3.4	Tulevaisuuden suunnitelmat	50
5.3.5	Kielenkäyttö.....	51
5.3.6	Oma kuvaus kotipaikkakunnasta	53
5.3.7	Osallistuminen ja osallisuus kotipaikkakunnalla.....	54
5.3.8	Suhde poliittiseen vaikuttamiseen	55
5.3.9	Kaverit kotiseudulla.....	56
5.3.10	Kiinnostus Satakunnan uutisiin	57
5.3.11	Paikka ja alue haastateltavien puheessa.....	58
5.4	Alueellinen identiteetti ja maakuntalehteen sitoutuminen.....	58
5.4.1	Haastateltavien alueelliset identiteetit	59
	Kuva 1. Haastateltavien identiteettipisteet.	59
5.4.1.1	Vahva alueellinen identiteetti	60
5.4.1.2	Keskimääräinen alueellinen identiteetti.....	62
5.4.1.3	Muita heikompi alueellinen identiteetti	62
5.4.2	Haastateltavien sitoutuminen maakuntalehteen.....	63
	Taulukko 2. Haastateltavien identiteetti- ja lehteen sitoutumispisteet.	65
	Kuva 2. Haastateltavien identiteetti- ja sitoutumispisteiden suhde.	65
6	Pohdintaa ja päätelmiä.....	67
6.1	Maakuntalehden lukeminen ja alueellinen identiteetti	67
6.2	Sanomalehti ja sosiaaliset suhteet.....	68
6.3	Sanomalehti ja osallisuus.....	70
6.4	Deterritoriaalinen paikallisuus?	71

6.5	Sanomalehti ja kiinnostavuus	73
6.6	Tutkimusmenetelmien kritiikkiä.....	74
6.7	Päätelmiä ja jatkotutkimuksen aiheita	75
Lähteet	77
Teokset	77
Artikkelit.....	79
Verkkolähteet	81
Ei-julkiset lähteet.....	81

1 Johdanto

Nuoret ja nuoret aikuiset eivät ole vuosien olleet yhtä innokkaita sanomalehden lukijoita kuin vanhemmat ikäpolvet. Yhtenä syynä ilmiöön on se, että monet tarttuvat sanomalehteen vasta iän karttuessa ja lehtijuttujen aihepiirien muuttuessa ajankohtaisiksi omassa elämässä. Toisaalta sanomalehden suosio on jo 1990-luvulta lähtien ollut laskussa kaikissa Pohjoismaissa (Hujanen 2007, 33) ja varsinkin nuorten keskuudessa. Yhä harvempi oppii lapsuudenkodissaan lehdenlukijaksi, ja Internetistä ja televisiosta ilmaiseksi saatavat uutiset vähentävät nuorten halukkuutta maksaa kotiin tilattavasta sanomalehdestä. Kuitenkin erityisesti nuorten lukijoiden tavoittaminen olisi lehtitaloille tärkeää, jotta lehden lukemisesta ja tilaamisesta tulisi läpi elämän säilyvä tapa.

Toimittajana olen seurannut hieman huolissani, kuinka harvalle ikäiselleni nuorelle sanomalehti on osa päivittäistä arkea. Huoli nuorten kiinnostuksen menettämisestä on ollut esillä myös maakuntalehdissä, joissa olen ollut kesätöissä. Työkokemukseni ovat johdattaneet minut miettimään tämän päivän maakuntalehden kilpailuvaltteja. Mitä nuoret lukijat haluavat lehdeltään? Mitä sellaista maakuntalehti voi tarjota, mitä ei löydy ilmaiseksi Internetistä?

Synnyinkaupungistani Kokkolasta muutettuani olen pohtinut myös ihmisen kiinnittymistä kotiseutuunsa ja ylipäätään fyysisiin paikkoihin. Paikallis- ja maakuntalehdet ovat perinteisesti liittäneet lukijoitaan kotiseutuunsa ja sen sosiaalisiin yhteisöihin. Paikallinen näkökulma on maakuntalehtien toimituksissa tietysti itsestään selvä – joskus jopa niin itsestään selvä, että siihen ei tulla kiinnittäneeksi huomiota. Vaikka nuorten sanomalehden lukemisesta ja sanomalehtisuhteesta on olemassa lukuisia tutkimuksia, harva niistä keskittyy paikallisuuden ulottuvuuteen. Kotimaista tutkimuskenttää penkoessani en ole löytänyt sellaista tutkimusta, joka keskittyisi suhteeseen nuorten tai nuorten aikuisten sanomalehden lukemisen ja kotiseutuun kiinnittymisen välillä. Kysymys on silti mielenkiintoinen ja tärkeä.

Tämä opinnäytetyö käsittelee nuorten aikuisten lehdenlukua nimenomaan paikallisuuden näkökulmasta. Pureudun aiheeseen *alueellisen identiteetin* käsitteen avulla. Haluan selvittää, millaisista aineistoista nuoret aikuiset ovat kiinnostuneet maakuntalehdessä ja kuinka vahvasti he ovat identifioituneet asuinkuntaansa ja/tai –maakuntaansa. Kysyn myös, kuinka alueellisen identiteetin vahvuus korreloi maakuntalehden lukemisen kanssa eli onko vahvalla tai heikolla alueellisella identiteetillä yhteyttä siihen, mitä lehdestä luetaan ja mikä siinä tuntuu kiinnostavalta.

Tutkimuksen kohteena on Satakunnassa ilmestyvä maakuntalehti Satakunnan Kansa. Aineistoni olen kerännyt teemahaastattelujen avulla: haastattelin syksyllä 2012 kahtatoista lehden 18–24-vuotiasta lukijaa. Teemahaastatteluissa kysyttiin muun muassa nuorten lehdenlukutottumuksista, kiinnostavien tai läheisten juttujen ominaisuuksista, maakuntalehden roolista nuorten sosiaalisessa elämässä sekä heidän ajatuksiaan kotiseudusta. Haastatteluihin sisältyi myös tehtävä, jossa nuoret saivat itse valita Satakunnan Kansasta kiinnostavia ja tylsiä juttuja.

Maakuntalehden lukeminen on aiheeni kannalta hedelmällinen tutkimuskohde, koska maakuntalehti kattaa niin ulkomaan, kotimaan, maakunnan kuin tiettyjen paikkakuntienkin uutiset. Näin ollen tutkimuksessa on mahdollista ottaa selvää siitä, minkä alueellisen tason jutuista tutkimushenkilöt ovat kiinnostuneimpia ja siitä, onko sellaisia tasoja, joihin liittyviä juttuja he eivät lue lainkaan. Satakunnan Kansan valitsemiseen on olemassa myös käytännöllisempi syy: opinnäytteeni pohjautuu tutkimusraporttiin, jonka tein syksyllä 2012 toimeksiantona Alma Aluemedialle.

Yksi työni kannalta olennainen eronteko kulkee fyysisen ja henkisen paikallisuuden välillä. Tutkimustulokseni osoittavat, että fyysisesti lähellä sijaitsevista paikkakunnista kertovat uutiset ei aina tunnu nuorista kiinnostavilta, eikä jutun kiinnostavuus toisaalta edellytä fyysisen paikallisuuden ulottuvuutta. Fyysinen paikallisuus nostaa jutun kiinnostavuutta haastateltavieni silmissä, jos heillä on tapahtumapaikkaan myös henkinen side. Nuoria aikuisia kiinnostavat esimerkiksi omassa kotikaupungissa, omalla asuinalueella tai omille tuttaville tapahtuneet asiat.

Seuraavissa luvuissa esittelen nuorten aikuisten sanomalehtisuhteesta, alueellisista identiteeteistä sekä maakuntalehtien alueellisesta ulottuvuudesta aikaisemmin tehtyä tutkimusta. Esittelen tutkimusongelmani, metodini ja aineistoni.

Analyysiosiossa selvitän haastateltavien maakuntalehtisuhdetta. Kysyn muun muassa, millaisia juttuja haastattelemani nuoret lukevat Satakunnan Kansasta, millaiset aiheet tuntuvat fyysisesti ja henkisesti läheisiltä ja millaiset kaukaisilta. Selvittelen maakuntalehden lukemisen merkitystä nuorten sosiaalisessa elämässä. Käsittelen myös sitä, kuinka haastateltavien alueelliset identiteetit näkyvät aineistossa. Esittelen haastateltavien alueellisia identiteettejä sekä heidän maakuntalehteen sitoutumistaan koskevan pistelaskujärjestelmän; sen avulla pyrin selvittämään, millainen suhde alueellisella identiteetillä on maakuntalehden lukemiseen ja paikallisten juttujen kiinnostavuuteen.

Lopuksi pohdin, millaiset asiat tekevät maakuntalehdestä kiinnostavan nuorille aikuisille lukijoille ja mikä paikallisuuden rooli on tässä. Nostan esiin myös tuloksistani mieleen tulevia kysymyksiä ja mahdollisia jatkotutkimuksen kohteita.

2 Nuoret aikuiset ja sanomalehti

Tässä luvussa esittelen aikaisempaa nuorten aikuisten sanomalehtien lukijuutta koskevaa tutkimusta. Lukijuuden suhdetta paikallisuuteen ja alueelliseen identiteettiin käsittelem luvussa 3. Lisäksi esittelen lyhyesti Satakunnan Kansan, sen käyttötarkoituksia ja lukijatilastoja.

2.1 Nuoret aikuiset sanomalehden lukijoina

”Nuoren” ja ”nuoren aikuisen” käsitteet vaihtelevat usein eri tutkimuksissa. Esimerkiksi nuorista puhuttaessa ikähaitari saattaa ulottua yhdeksänvuotiaista yli kolmikymmppisiin. Tähän kappaleeseen olen kerännyt enimmäkseen oman tutkimuskohteeni (18–24-vuotiaat) kannalta olennaista tutkimustietoa Suomesta ja maailmalta, mutta kappale sisältää myös muita ikäryhmiä koskevaa tietoa.

2.1.1 Kuinka paljon sanomalehtiä luetaan

Suomalaisten sanomalehtien lukeminen väheni dramaattisesti 1990-luvun alun laman aikana (Hujanen 2007, 11). Vaikka osa lehdistä sai laskun taitettua vuosituhanen vaihteessa, yleisesti ottaen lukijamäärät ovat olleet laskussa vielä 2000-luvullakin.

Vuoden 2007 Nuorison mediankäyttötutkimuksen¹ mukaan kahdeksan kymmenestä 12–20-vuotiaasta nuoresta lukee sanomalehteä vähintään kerran viikossa. Vuonna 2001 prosenttiluku oli vielä 90 % ja vuonna 2004 se oli 87 %. Aikaisemmat Nuorison mediankäyttötutkimukset paljastavat, että yhä harvempi oppii lapsuudessaan lehdenlukijaksi: vuonna 1988 seitsemän prosenttia 12–20-vuotiaista suomalaisnuorista asui taloudessa, johon ei tullut mitään sanomalehteä. Vuonna 2004 vastaava luku oli jo 27 % (siteerannut Hujanen 2007, 12).

Yhdysvalloissa trendi on ollut yhtä lailla laskeva. Vuonna 1972 lähes puolet college-ikäisistä nuorista aikuisista luki sanomalehteä päivittäin, mutta vuonna 2007 luku oli laskenut alle 20 prosenttiin (Lewis 2008, 36). Pohjoismaiden osalta vertailu on verrattain hankalaa, koska nuorison määrittely vaihtelee eri tutkimuksissa. Ebba Sundin (2008) käyttää tutkimuksessaan Nordicomin vuoden 2006 lukuja, joiden mukaan sanomalehti tavoittaa päivittäin Tanskassa 72 prosenttia 12–19-vuotiaista nuorista, Suomessa 63 prosenttia 10–24-vuotiaista, Norjassa 47 prosenttia 9–15-vuotiaista ja Ruotsissa 42 prosenttia 9–14-vuotiaista. Tässä vertailussa Suomen ja Tanskan

¹ Kyseessä on uusin Nuorison mediankäyttötutkimus, josta on julkisesti saatavilla vain lyhennelmä.

prosenttilukua nostanee se, että Suomessa tutkimukseen on otettu mukaan 20–24-vuotiaat nuoret aikuiset ja tanskalaistutkimuksesta on jätetty pois 9–11-vuotiaat lapset.

Ruotsissa Annika Bergström ja Ingela Wadbring (2010) ovat tutkineet kyselyn avulla lukijuuden kehitystä 2000-luvulla. He halusivat selvittää etenkin maksuttomien päivälehtien ja Internetin vaikutusta sanomalehtien lukemiseen. Bergströmin ja Wadbringin mukaan 15–29-vuotiaat ruotsalaiset lukivat yhtä lailla tilattavia sanomalehtiä, ilmaisjakelulehtiä ja iltapäivälehtien verkkosivuja, kun taas vanhemmilla ikäryhmillä sanomalehden asema oli johtava. Tutkijat päätyivät siihen tulokseen, että kauhukuvat sanomalehden hylkäävistä nuorista ovat ainakin osittain perusteettomia; vaikka printtilehdet ovat menettäneet suosionsa, kokonaislukijamäärät eivät ole juurikaan pudonneet, jos myös verkkolehdet lasketaan sanomalehdiksi. Tosin Bergström ja Wadbring eivät tulostensa perusteella usko, että verkko- ja ilmaisjakelulehtiin tottuneet nuoret olisivat yhtä valmiita maksamaan uutisistaan kuin vanhemmat ikäryhmät.

Pipsa Snell (2000, 5) huomautti jo vuonna 2000, että maksullinen tiedonvälitys joutuu nykyään kilpailemaan niin sanotun ilmaisen tiedon – verkkosivujen, televisiouutisten ja ilmaisjakelulehtien – kanssa. Nekin, joita maakuntalehden lukeminen kiinnostaa, lukevat usein lehteä ilmaiseksi esimerkiksi työpaikalla tai kahvilassa eivätkä siksi koe tarvetta tilata sitä kotiin. Sanomalehden lukeminen, saati tilaaminen, ei suinkaan ole itsestäänselvyys tämän päivän nuorille aikuisille; sanomalehden on tehtävä itsensä heille tärkeäksi. Sen täytyy Snellin (mt.,5) sanoin ”elää samaa elämää kuin nuoret”.

2.1.2 Mitä sanomalehdeltä halutaan

Pipsa Snellin (2000, 10) mukaan nuoret ovat 18-vuotiaina tyypillisesti kiinnostuneita menestyksestä ja tulevaisuudesta. Sanomalehdestä he lukevat tyypillisesti kotimaan ja ulkomaan uutisia. 20-vuotiaiden nuorten elämässä alkaa korostua vastuun ottaminen omasta elämästä, ja lehdestä aletaan valikoida omaa alaa ja elämänvaihetta koskevia aiheita. Vastuullisuuden teemat (vastuun kantaminen ammatista, parisuhteesta ja perheestä) korostuvat edelleen 25-vuotiailla, jotka hakevat lehdestä syventävää ymmärrystä eri ilmiöistä.

Nuoren elämässä merkittävä tieto on Snellin mukaan sellaista, joka liittyy hänen arkeensa. Nuorille aikuisille on tyypillistä oman tulevaisuuden – työn, opiskelun, asunnon ja asuinpaikan, rahan, perheen ja parisuhteen – pohtiminen, mutta sanomalehti tarjoaa tätä nuorille aikuisille tarpeellista tietoa vain osittain. Snell muistuttaa tosin, että tarpeellisuuden lisäksi myös viihtyminen on tärkeä median funktio. Se, millaiset jutut koetaan mielenkiintoisiksi, on varsin yksilöllistä; Snellin mukaan tällaisia juttuja ovat monille katastrofiuutiset, oman kaupungin tapahtumat ja urheilu-uutiset. (Snell

2000, 6.) Snellin haastattelemat nuoret aikuiset eivät kokeneet kovinkaan suurta osaa sanomalehden toimituksellisesta aineistosta tarpeelliseksi, vaikka jutut olisikin koettu mielenkiintoisiksi (mt., 12). Toisaalta ”tarpeellinen”-sanaan liitettiin kaksijakoisia määritelmiä; tieto voitiin kokea joko henkilökohtaisesti tarpeelliseksi tai sellaiseksi, joka on tarpeellista tietää yleistiedon vuoksi. (Itse käytin haastatteluissani ”läheinen”-sanaa ottamatta kantaa juttujen tarpeellisuuteen.)

Jotkut nuorille aikuisille tehdyt haastattelututkimukset (esim. Hujanen 2007, Marttinen 2010) antavat ymmärtää, että nuoret ikäluokat pitävät sanomalehtiä usein kuivana keski-ikäisten mediana, joka ei tarjoa nuoria koskettavaa tietoa. Enemmän kiehtoisivat sellaiset aiheet, joilla olisi yhteys lukijan omaan elämään. Toisaalta lehden ei välttämättä halutakaan keskittyvän nuorten ihmisten asioihin: Mari Hankala (2011, 98) huomauttaa, että monien tutkimusten mukaan nuoret eivät edes odota sanomalehden kohdistuvan suoraan heille, vaan pitävät sitä enemmänkin keinona tutustua aikuisten maailmaan.

Seth C. Lewisin (2008, 44–45) kyselytutkimuksessa enemmistö 18–29-vuotiaista yhdysvaltalaisista yliopisto-opiskelijoista uskoi lukevansa sanomalehtiä viiden vuoden kuluttua nykyistä enemmän. Keskimäärin lukemisen uskottiin lähes kolminkertaistuvan. Nousu oli tosin vain tutkimushetken 14 prosentista tulevaisuuden arveltuun 41 prosenttiin; tosin sanoen varsin pieni osa haastateltavista luki muita printtisanomalehtiä kuin kampuksen opiskelijalehteä, eikä enemmistö vastanneista uskonut lukevansa lehtiä tulevaisuudessakaan. Suositumpia olivat sähköiset uutissivustot: niiden käytön opiskelijat uskoivat lisääntyvän 58 prosentista 71 prosenttiin. Ne vastaajat, joilla oli positiivinen näkemys uutisista ja jotka pitivät uutisia itselleen hyödyllisinä, uskoivat todennäköisemmin tulevansa uutismedioiden säännöllisiksi käyttäjiksi kuin muut vastaajat. Lewis esittää tulkinnan, jonka mukaan nämä nuoret voisivat nähdä perinteisen uutismedian osana kypsää aikuiselämää (ma., 47).

Yhdysvaltalaisista tutkijoista myös Amy Zerba (2011, 601–605) on tutkinut pitkälti samanlaisia asioita ja saman ikäisiä nuoria (18-24-vuotiaita) kuin minäkin. Zerban otos koostui tosin sanomalehtien ei-lukijoista, ja metodina olivat ryhmäkeskustelut. Niitä lukemattomuuden syitä, jotka liittyivät sanomalehtien sisältöön, olivat tunne lehden merkityksettömyydestä (lehti voitiin esimerkiksi nähdä läheisemmäksi vanhoille kuin nuorille ihmisille), tylsä ja vaikeasti luettava teksti, uutisten puolueellisuus (”bias”) ja itseään toistavat uutiset (kaikissa medioissa käsitellään samoja asioita). Lehden sisältöön liittymättömiä syitä olivat muun muassa ajan puute (aamuisin on kiire, ja paksusta lehdestä kestää kauan löytää itseä kiinnostavat jutut) sekä lehden epäkäytännöllisyys

(fyysinen muoto, epäekologisuus, hitaus uutismedian ja vaikeus tehdä muita asioita samalla kun lukee lehteä).

Oman tutkimusaiheeni kannalta erityisen kiinnostavaa on se, että Zerban (ma., 605) mukaan suurin osa nuorista halusi sanomalehtiin lisää paikallisia juttuja. Saman huomion esittää Karin Raeymaeckers (2004, 228–229), joka on tutkinut 16–18-vuotiaita belgialaisnuoria. Raeymaeckersin tutkimuksessa paikallisuutisista olivat kiinnostuneet etenkin matalasti koulutetut nuoret. Syyksi Raeymaeckers esittää sen, että paikallisuutisissa on nuorille tuttuja henkilöitä ja tilanteita, ja ne liittyvät usein nuorten arkielämään.

Internetin rinnalla kerran päivässä ilmestyvä sanomalehti ei voi kilpailla nopeudella. Joissakin nuoria aikuisia käsittelevissä tutkimuksissa on noussut esiin, että sanomalehtien kannattaa panostaa syvällisiin ja taustoittaviin artikkeleihin, jos ne tahtovat säilyttää lukijansa. (Esim. Lyytikäinen 2003, Sillanpää 2007; myös Snell 2000 25-vuotiaiden lukijoiden kohdalla.)

2.1.3 Sanomalehti verkossa ja sosiaalisessa mediassa

Kansallinen Mediatutkimus (TNS Gallup 2011) antaa ymmärtää, että verkkolehtiä suosivat varsinkin nuoret. Sen mukaan 10 % suomalaisista lukee paljon sähköisiä lehtiä, mutta ei juuri lainkaan paperilehtiä. Tähän ryhmään kuuluu paljon 12–34-vuotiaita. Tyypillisesti nämä verkkokansalaiset ovat opiskelijoita, jotka asuvat suurissa kaupungeissa ja käyttävät muutenkin paljon Internetiä². Vuoden 2007 Nuorison mediankäyttötutkimuksen mukaan taas 71 prosenttia 12–20-vuotiaista tutkimushenkilöistä kertoi vierailleensa sanomalehtien verkkosivuilla; vuonna 2001 vastaava luku oli 52 %. Vastaajista 45 prosenttia kertoi seuraavansa verkkolehtiä vähintään kerran viikossa. (Sanomalehtien liitto 2007.)

Digitaalinen media on *paikkariippumatonta*, sillä liikuteltavat luentalaitteet mahdollistavat kaksisuuntaisen viestinnän missä paikassa tahansa (Heinonen 2002, 171). Oman aiheeni kannalta olennaisempi on se paikkariippumattomuuden ulottuvuus, että myös maakuntalehtien verkkoversioiden lukeminen onnistuu missä päin maailmaa tahansa: Jaana Hujanen (2000, 18) kutsuu tätä ”globaalisti lokaaliksi”. Tähän liittyen Sari Pietikäinen ja Jaana Hujanen (2001, 27) esittävät artikkelissaan ”Uutisarki murroksessa?” mielenkiintoisen havainnon. Vaikka verkkolehti tarjoaa paikasta irtaantumisen mahdollisuuden, se ei välttämättä merkitse sitä, että valtakunnallisten lehtien verkkosivuja luettaisiin enemmän kuin paikallisten. Pietikäisen ja Hujanen kyselytutkimuksessa tutkimusalueen suurimman paikallislehden verkkosivut olivat yhtä suosittu

² Oman tutkimukseni haastateltavista kukaan ei kuulu selvästi tähän ryhmään, koska kaikki lukevat paperista Satakunnan Kansaa useammin kuin kerran viikossa.

kuin Helsingin Sanomien Verkkoliitekin. Vuonna 2001 nettilehdet olivat tosin vielä lapsenkengissä: Pietikäisen ja Hujasen kyselyyn vastanneista nuorista verkkolehtien uutisia luki 19 %, ja vain runsas puolet heistä surffaili uutissivuilla edes viikoittain.

Geoffrey M. Graybeal (2011) on tutkinut ilmiötä yhdysvaltalaisesta näkökulmasta. 1990-luvulla monet sanomalehdet koettivat houkutella nuoria lukijoita erillisillä nuortensivuilla, mutta nyttemmin nuortensivujen määrä on vähentynyt muun muassa huonojen taloudellisten aikojen myötä (ma., 91). Graybealin kyselytutkimuksen mukaan suuri osa nuorille suunnatuista aineistosta tehtiin nimenomaan Internetiin; 42 prosentilla kyselyyn vastanneista lehdistä oli työntekijöitä, jotka tuottivat nuorille suunnattua sisältöä lehden verkkosivuille. Printtilehden nuorisoaineistoa tuottavia työntekijöitä oli vain 25 prosentilla lehdistä. Lisäksi suurin osa (56 %) kertoi nuorten verkkolehden lukijoiden (lasten ja teini-ikäisten) määrän kasvaneen viimeisten viiden vuoden aikana; printtilehden osalta luku oli vain kahdeksan prosenttia. Noin 40 % kyselyyn vastanneista julkaisijoista arvioi, että viestintäteknologiassa tapahtuneet muutokset ovat tärkein nuorten lukijoiden houkuttelemiseen vaikuttava asia. (Ma., 93–95.)

2.1.4 Sanomalehti ja paikallisuus

Mari Hankalan (2011, 97) mukaan paikallisuus liittyy nuorten kehitykseen sanomalehden lukijoina. Aluksi nuorten kiinnostus suuntautuu lähinnä oman paikkakunnan uutisiin. Sen jälkeen heitä alkavat kiinnostaa liikenne ja kulkuyhteydet sekä lähimpien suurten kaupunkien uutiset. Iän karttuessa myös valtakunnalliset ja ulkomaan uutiset alkavat kiinnostaa useimpia nuoria. Sen sijaan kotipaikkakuntaa ympäröivän maakunnan uutiset vetoavat lähinnä niihin, jotka ovat jääneet tai päättäneet jäädä asumaan synnyinseuduilleen.

Myös Pipsa Snell (2000, 32) huomauttaa, että paikallisuus ei välttämättä tarkoita nuorelle lukijalle koko maakunnan uutisia: ”Maakunnallisten lehtien paikallisuus on nuoren, maakunnan keskuskaupungissa asuvan aikuisen lukijan mielestä usein eri asia kuin lehteä toimittavan lehtitalon mielestä. Paikallisuus kun on lehtitalon mielestä myös maakunnallisuutta, ja nuoren kaupunkilaisen mielestä paikallisuus koskee ainoastaan kaupunkia, jossa hän asuu.” Snellin haastatellamat nuoret asuivat kaupungissa ja kokivat olevansa kaupunkilaisia, jolloin ilmestymiskaupungin lähellä sijaitsevat jutut tuntuivat heistä turhilta (mt., 19). Paikalliset uutiset olivat silti heidän mielestään sanomalehden vahvuus.

2.2 Satakunnan Kansa

Satakunnan Kansa on Porissa ilmestyvä seitsenpäiväinen maakuntalehti, jonka julkaisija ja kustantaja on Alma Media Kustannus Oy. Vuonna 2011 lehden levikki oli 49 989 ja kokonaislukijamäärä 127 000. Koko Porin markkina-alueella SK:n lukijapeitto on 71 % ja Porissa 77 % . 15–24-vuotiaiden osalta lukijapeitto on vähäisempi eli 55 %.

Satakunnan Kansan verkkosivulla (SK24.fi) lehden perustehtäväksi kerrotaan ”pitää satakuntalaiset ja alueestamme kiinnostuneet ihmiset ajan tasalla maakunnan, Suomen ja maailman asioista”. Vuoden 2010 Kansallisen mediatutkimuksen³ mukaan 71 % kyselyyn vastanneista Satakunnan Kansan lukijoista oli sitä mieltä, että lehti ”lähentää omaan alueeseen/yhteisöön”. Kahdeksan kymmenestä vastasi, että ”lukemalla lehteä pystyy osallistumaan” ja yhdeksän kymmenestä, että ”lehdestä saa tietoa paikallisista asioista”.

Määrällisesti innokkaimpia Satakunnan Kansan lukijoita ovat yli 65-vuotiaat, joita on lehden lukijoista runsas neljäsosa. Toiseksi suurin ikäryhmä ovat 55–64-vuotiaat, jotka muodostavat noin viidesosan lehden lukijakunnasta. Nuoret ikäryhmät sen sijaan eivät ole yhtä innokkaita lehdenlukijoita, sillä 15–24-vuotiaita Satakunnan Kansan lukijoita on vain 14 000 eli vajaa 11 % lehden lukijoista. Vähiten Satakunnan Kansaa lukevat 25–34-vuotiaat (12 000, 9 % lukijoista).

Monet nuoret käyttävät myös mieluummin verkkoa kuin lehteä. Porin markkina-alueen nuorista aikuisista (18–34-vuotiaat) painettu Satakunnan Kansa tavoittaa vain 52 %, mutta kun mukaan lasketaan SK24.fi, luku nousee 79 prosenttiin. Naiset ovat hieman miehiä aktiivisempia lukijoita.

Satakunnan Kansan paperiversio muutettiin tammikuussa 2012 broadsheet-formaatista tabloidiksi. Painetun lehden lisäksi Satakunnan Kansan voi tilata näköislehtenä, jota voi lukea verkossa tietokoneella, iPadilla tai iPhone/Android-puhelimella.

³ Satakunnan Kansan lukijoita koskevat tilastotiedot ovat peräisin SK:n sisäisestä materiaalista. Luvut pohjautuvat TNS Gallupin KMT Lukija 2011-, KMT Kuluttaja 2011- ja KMT Alueellinen 2010 –tutkimuksiin.

3 Paikallisuus ja identiteetti

Alueellisessa identiteetissä on aluemaantieteen suomalaisen pioneerin Anssi Paasin (1984, 66–67) mukaan kysymys tietyn alueen asukkaiden sitoutumisesta alueelle, nk. *aluetietoisuudesta*. Tämän merkityksen lisäksi alueellisella identiteetillä voidaan tarkoittaa myös alueiden itsensä ominaisuuksia. Tässä opinnäytetyössä viitataan alueellisella identiteetillä käsitteen edelliseen merkitykseen eli asukkaiden aluetietoisuuteen.

Alueellisesta identiteetistä tai aluetietoisuudesta puhuttaessa on käytetty myös esimerkiksi sellaisia termejä kuin kotiseutuidentiteetti (esim. Sarmavuori 1991), kotiseudulle kiinnittyminen (esim. Sinkkonen-Tolppi 2005), paikkatunne tai paikkakiinnittyneisyys (esim. Tuhkunen 2007). Selkeyden vuoksi käytän omien tutkimustulosteni raportoinnissa enimmäkseen alueellisen identiteetin ja *identifioitumisen* käsitteitä sekä teoriaosuudessa myös aluetietoisuuden käsitettä.

Seuraavissa kappaleissa paneudun näihin käsitteisiin tarkemmin. Aluksi esittelen *tilan*, *alueen* ja *paikan* käsitteet sekä (sosiaali)psykologiasta peräisin olevan identiteetin käsitteen. Sen jälkeen määrittelen alueellisen identiteetin, pohdin käsitteen merkitystä 2010-luvulla ja nuorten aikuisten elämässä sekä erittelen maakuntalehden ja alueellisen identiteetin välistä suhdetta.

3.1 Tila, alue ja paikka

Tila, alue ja paikka ovat maantieteen keskeisiä peruskategorioita (Paasi 1984, 12). Aluetta ja paikkaa käytetään usein alakäsitteinä, joiden avulla laajempaa tilan käsitettä voidaan jäsenellä. Edward Relphin (1980, 16) mukaan yksi tapa ”ottaa tila omaksi” on antaa sille nimi. Nimetty tila ei ole enää vain maantieteellinen, vaan myös eletty eli *eksistentiaalinen* tila, paikka tai alue. Tällainen tila on ihmisten toimien määrittelemä ja muokkaama, ja yksilö kokee sen sekä konkreettisten kokemustensa kautta että kollektiivisesti yhteisön jäsenenä. (Mt., 12.)

Kuten Relph (1980, 3–4) huomauttaa, paikan käsitteelle on olemassa useita eri merkityksiä. Tässä opinnäytteessä käsittelen paikkaa toisaalta maantieteellisenä käsitteenä⁴, toisaalta humanistisen maantieteen näkökulmasta. Jälkimmäisen painopiste on ihmisten paikoille antamissa rajauksissa ja merkityksissä, yksilöiden paikkoja koskevissa kokemuksissa sekä siinä, kuinka tilasta tulee ihmisen henkilökohtainen paikka (mt.; Paasi 1984, 30).

⁴ Tässä mielessä paikan käsitettä ei voine yksiselitteisesti erottaa alueen käsitteestä; maantieteellisestä näkökulmasta paikallinen merkitsee yksinkertaisesti lähellä sijaitsevaa.

Relph kuvailee paikkoja eksistentiaalisen tilan sisällä sijaitseviksi, ympäristöstään erottuviksi keskuksiksi tai solmukohtiksi. Paikoilla on jokin sisältö (”inside”), joka erottaa ne niiden ulkopoulisesta tilasta. Paikat ovat siinä mielessä julkisia, että ne luodaan ja tunnetaan yhteisten kokemusten, merkitysten ja symbolien avulla – joskin jokainen ihminen kokee itselleen merkitykselliset paikat myös yksilöllisesti. (Mt., 21–22, 34–36.) Anssi Paasin (1984, 171) määritelmän mukaan paikka taas voidaan rajata ”ihmisen elämistilan jokapäiväisen kokemisympäristön pohjalta määräytyvään ja rajoittuvaan ympäristöön”; tosin Paasi esittää toisaalla tutkimuksessaan myös ajatuksen, että laajemmat tilat voivat jäsentyä paikoiksi esimerkiksi symbolisin keinoin (mt., 30). Peter E. Hopkins (2010, 11, 22) on tuoreemmassa tutkimuksessaan samoilla linjoilla ja kirjoittaa, että paikka on viime aikoina ymmärretty yhä useammin suhteelliseksi ja subjektiiviseksi käsitteeksi. Paikoilla ei (välttämättä) ole jäykkiä rajoja, vaan rajat muokkautuvat esimerkiksi sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden tuloksena. Hopkinsin mukaan paikalla voidaan myös viitata paitsi johonkin fyysiseen paikkaan, myös siihen liittyvään identiteettiin.

John Agnew (1993, 263) jaottelee paikan kolmeen eri komponenttiin, joita Anne Tuhkunen (2007, 28) soveltaa tutkimuksessaan. Näitä paikan osa-alueita ovat *sijainnillisuus* (paikan maantieteellinen sijainti ja sen elinympäristö), *paikallisuus* (sosiaalisen toiminnan puitteet) ja *paikkatunne* (yksilön suhde elinympäristöönsä, vastaa yksilön paikallis- tai alueellista identiteettiä).⁵

Alueen käsite ei sitä vastoin pohjaudu yksilön kokemukseen, vaan ihmisyhteisöjen määrittelemiin hallinnollisiin tai maantieteellisiin rajanvetoihin. Alueiden rajat voivat kulkea esimerkiksi kansallisvaltioille määriteltyjen rajojen mukaan tai niiden luonnollisten piirteiden, kuten kasvillisuuden, mukaan. Historiallisesti luonto on ollut tärkein alueellisten erojen selitystekijä, mutta teollistumisen ja urbanisaation myötä luonnonolojen merkitys on vähentynyt. (Paasi 1984, 18–20.) Siinä missä paikan käsitteeseen ajatellaan usein liittyvän perseptuaalista (havaittua) ja kokemuksellista sisältöä, alueen käsite ei näitä välttämättä sisällä (mt., 171). Ihminen identifioituu paikkaan ja ottaa sen ”omakseen” suoran kokemuksensa ja jokapäiväisen elämisen kautta, mutta alueeseen identifioitumiseen tarvitaan erilaisia keinoja. Näitä keinoja käsittelemme myöhemmin kappaleissa 3.3 ja 3.6.

⁵ Agnew’n sijainnillisuuden ja paikallisuuden käsitteet vaikuttavat liittyvän pitkälti tilan aluemerkitukseen, kun taas paikkatunne näyttää viittaavan enemmän paikkamerkitukseen.

3.2 Identiteetti

Identiteetin käsitteellä on sekä psykologisia että sosiologisia ulottuvuuksia. Sosiologit jakavat käsitteen usein *sosiaaliseen* ja *persoonalliseen* identiteettiin. Sosiaalinen identiteetti viittaa siihen, millaisena toiset ihmiset näkevät yksilön ja mikä on hänen paikkansa suhteessa muihin yksilöihin. Persoonallinen identiteetti taas viittaa siihen kehitykseen, jonka kautta yksilö itse muodostaa kuvan itsestään ja suhteestaan muuhun maailmaan. Siinä missä sosiaalinen identiteetti kiinnittää ihmisen yhteisöön, persoonallinen identiteetti on erottautumisen väline. (Giddens 2001, 29–30.)

Identiteetit eivät ole valmiita ja muuttumattomia, vaan niitä luodaan jatkuvasti uudelleen. Kulttuurisia identiteettejä tutkinut Stuart Hall (2002, 22–23) korostaa, että yksilöllä on aina useita identiteettejä, jotka ovat jatkuvassa muutoksessa ja jotka saattavat olla jopa ristiriidassa keskenään. Eri identiteetit voivat myös täydentää toisiaan tai osa niistä voi jättää toiset varjoonsa; tätä kutsutaan identiteettien intersektionaalisuudeksi⁶ (Hopkins 2010, 16). Anthony Giddens (2001, 30) luonnehtii samassa hengessä identiteetin kehittymistä yksilön jatkuvaksi neuvotteluksi ympäristönsä kanssa.

Alueelliset identiteetit ovat yksi osa tätä erilaisten identiteettien palapeliä, joskin Twigger-Ross ja Uzzell (1996, 206) väittävät kaikkien identiteetin osa-alueiden liittyvän ainakin jossain määrin paikkaan. Yksilöllä voi olla yhtä aikaa useita eri vahvuisia alueellisia identiteettejä; sama henkilö voi kokea itsensä niin porilaiseksi, satakuntalaiseksi kuin suomalaiseksikin. Identiteetti voi rakentua jopa abstraktin paikan varaan, jos yksilö kokee esimerkiksi Internetissä muodostuneen yhteisön itselleen tärkeäksi ”paikaksi”. Alueellisten identiteettien merkitys vaihtelee eri ihmisillä, eri aikoina ja eri paikoissa.

Tässä tutkimuksessa alueellista identiteettiä käsitellään pääosin kiinnittymisenä maakuntaan, kaupunkiin/kuntaan tai kaupunginosaan. Lähdekirjallisuudessa alueellisen identiteetin synonyymina on usein käytetty aluetietoisuuden käsitettä, jota käsitelen tarkemmin seuraavassa kappaleessa.

3.3 Aluetietoisuus

Aluetietoisuudessa on kyse ihmisen tietämyksestä eri alueista, tuntemuksesta jollekin alueelle kuulumisesta, sen erityisluonteen tuntemisesta ja muista alueista erottautumisesta. Aluetietoisuuteen

⁶ Kirjallisuudessa intersektionaalisuuden käsitettä on yleensä käytetty kuvaamaan esim. luokkaan, etnisyyteen tai sukupuoleen liittyviä valtasuhteita. Hopkins viittaa mustien naisten työllistymiskokemuksia tutkineeseen Kimberlee Crenshawiin yhtenä termin ”äideistä”.

sisältyy myös yhteenkuuluvuuden tunne alueen muiden asukkaiden kanssa. (Paasi 1984, 10; Zimmerbauer ja Suutari 2004, 33.) Yksilön aluetietoisuus rakentuu sosiaalistumisen myötä, ja siihen vaikuttavat sitoutuminen sekä alueen sosiaaliseen organisaatioon että sen fyysis-materiaaliseen kokonaisuuteen.

Aluetietoisuudella on *tiedollinen*, *emotionaalinen* ja *toiminnallinen* ulottuvuus. Tiedollinen puoli käsittää tiettyä aluetta koskevat tiedot ja emotionaalinen puoli ihmisten omat käsitykset sekä stereotyyppiat alueista (mukaan luettuna esimerkiksi ”maakuntahengen” korostaminen).

Toiminnallinen ulottuvuus taas saattaa tarkoittaa esimerkiksi toimimista jonkin alueellisen intressin puolesta.

Alueellisessa identiteetissä on sekä sosiaalisen että persoonallisen identiteetin piirteitä. Esimerkiksi yksilön kotiinsa ja ympäristöönsä muodostamaa tunnesidettä koskeva *juurten* käsite liittyy alueellisen identiteetin persoonalliseen ulottuvuuteen (Paasi 1984, 162; Tuhkunen 2007, 59). Kun identiteetti kohdistuu kokonaisen kaupungin tai maakunnan laajuiseen alueeseen, alkaa sen sosiaalinen luonne kuitenkin korostua persoonallista enemmän. Anssi Paasin (1984; 9, 153) mukaan sidos välittömään elinympäristöön (jota Paasi kutsuu paikkaidentiteetiksi erotuksena laajempaan tilaan kohdistuvasta alueellisesta identiteetistä) on konkreettisempi kuin esimerkiksi maakuntaan kohdistuva identiteetti; ihminen voi jopa samastaa itsensä paikkoihin, joissa hän on elänyt. Voidaan sanoa, että mitä ylemmälle tasolle spatiaalisen eli tilallisen sidoksen hierarkiassa siirrytään, sitä enemmän sidokseen tulee mukaan kollektiivisia aineksia. Toisin sanottuna tunne satakuntalaisuudesta on enemmän sidoksissa tiettyyn ”meidän satakuntalaisten” ryhmään kuin vaikkapa omaan asuinkortteliin pohjaava sidos, joka on yleensä luonteeltaan henkilökohtainen. Myös Kaj Zimmerbauer (2008, 27) erottelee paikan henkilökohtaiset ja alueen kollektiiviset identiteetit, jotka liittyvät läheisesti toisiinsa ja ovat toisiinsa kietoutuneita.

Yksilön aluetietoisuus perustuu siihen, että hän tulee sosiaalistumisen myötä tietoiseksi häntä ympäröivästä aluejärjestelmästä. Paasin (1984; 46, 98) mukaan ihminen kasvaa ”kiinni” paikkoihin henkilökohtaisen historiansa kautta, mutta sekä paikkaidentiteetin että alueellisen identiteetin muodostuminen edellyttävät tietoisuutta alueista ja niiden abstrakteista merkityksistä.

Kollektiivisessa mielessä ajateltuna aluetietoisuudessa heijastuvat tietyn alueen historiallinen kehitys, sen erityispiirteet ja suhde muuhun yhteiskunnan kehitykseen. Esimerkiksi alueiden *symbolit* – kuten esimerkiksi tunnetut luonnonmaisemat tai myyttiset kertomukset alueen historiasta – ovat koodeja, joista on tullut alueen asukkaille arkisia itsestäänselvyyksiä. Ne tulevat kuitenkin eläviksi ja jäsentävät kollektiivisia alueellisia identiteettejä, kun niitä käytetään esimerkiksi

sanomalehden pääkirjoituksessa. Nämä symbolit ovat samoja kaikille alueen jäsenille, mutta niitä tulkitaan myös yksilöllisesti. (Kaunismaa 1997, 40–45; Zimmerbauer 2008, 7.) Mitä kauempana kotoa ollaan, sitä laajempaan alueelliseen yksikköön ihminen katsoo olevansa sitoutunut. Ihminen voi esimerkiksi kotikaupungissaan korostaa kuuluvansa tiettyyn kaupunginosaan, mutta ulkomaille matkustettaessa suomalaisidentiteetti alkaa tuntua tärkeämmältä (Paasi 1984, 57).

Alueellisen identiteetin sosiaalinen ulottuvuus pohjaa myös tuntemukseen *viiteryhmästä*. Ihmisillä on yleensä paljon erilaisia jäsenryhmiä, jotka voivat liittyä esimerkiksi perheeseen, kouluun, työhön tai asuinpaikkaan. Kun yksilö pitää jotain jäsenryhmäänsä erityisen tärkeänä, haluaa samastua ryhmään ja tulla hyväksytyksi siinä, tätä ryhmää kutsutaan hänen viiteryhmäkseen.

Paikallisidentiteetin muodostuminen edellyttää sitä, että yksilö kokee alueellisen jäsenryhmänsä (esimerkiksi porilaiset) myös viiteryhmäkseen sekä tuntee ”me-henkeä” tai ”aluehenkeä” ryhmää – ei niinkään sen yksittäisiä jäseniä – kohtaan. (Paasi 1984, 88.) Alueellisen identiteetin rakennuspalikkana voi olla myös yhteinen alueellinen intressi (mt., 121).

Identiteetteihin sisältyy aina jonkinasteinen ”me vastaan he” –erottelu. Kun alueellisen identiteetin muodostaneella ihmisellä on tietoisuus oman alueen ja muiden alueiden välisestä erosta, hänellä on tietoisuus myös ”oman yhteisön” ja muilla alueilla asuvien ihmisten eroista; paikallisuus ja ei-paikallisuus ovat keskenään vuorovaikutuksessa (Paasi 1984, 72; Lehtonen ym. 2004, 15). Paikka ja siihen sidoksissa oleva yhteisö myös vahvistavat toinen toistensa identiteettiä (Relph 1980, 34).

On tietysti hyvä myös muistaa, ettei paikallisuus tarkoita sisäistä samanlaisuutta; sitä halkovat esimerkiksi ikä-, sukupuoli- ja työnjakoon liittyvät erot (Lehtonen ym. 2004, 63), ja alueiden sisällä onkin usein pienempiä osakulttuureita (Paasi 1984, 87). Jaana Hujanen (2000, 44–45) kuvailee alueellista identiteettiä naamioksi, joka pyrkii kätkemään yhteisön ”kasvojen” taustalla olevat ristiriidat ja eriävät intressit. Yksilön on myös tunnettava jonkinasteista *osallisuutta* identifioituaakseen sisäisesti eriytyneeseen yhteisöön. Osallisuudella tarkoitetaan yksilön kiinnittymistä yhteisöönsä ja voimakasta paikkaan (yleensä tiettyyn asuinalueeseen) kuulumisen tunnetta (Sinkkonen-Tolppi 2005, Jovero & Horelli 2002). Osallisuuden vastakohta on sivullisuus. Osallisuuden käsitettä muistuttaa myös Edward Relphin (1980, 49) kuvaus paikan *sisällä* olemisesta eli siihen kuulumisesta ja identifioitumisesta; mitä syvemmin ihminen on Relphin mukaan tietyn paikan sisällä, sitä vahvemmin hän identifioituu siihen.

Clare L. Twigger-Ross ja David L. Uzzell (1996, 206–209) soveltavat tutkimuksessaan Glynis M. Breakwellin esittämää identiteettiteoriaa, jossa identiteetin kehitystä ohjaa neljä periaattetta: *itsetunto, minäpystyvyys, erottautuminen ja jatkuvuus*. Twigger-Ross ja Uzzell löytävät näistä

kaikista alueellisuuteen liittyviä ulottuvuuksia. Itsetunnon kannalta keskeinen käsite on kotiseutuylopeys; sellaista tunteva yksilö ulottaa kotiseutuaan koskevia positiivisia piirteitä koskemaan myös itseään. Minäpystyvyys on yhteydessä alueellisiin ja paikkaidentiteetteihin siinä mielessä, että elinympäristön täytyy mahdollistaa yksilön itselleen haluama elämäntyyli. Tietyllä alueella asumisesta voi tulla yksilölle väline, jonka avulla erottaudutaan muista. Jatkuvuus puolestaan voi näkyä joko tiettyjen, yksilölle merkityksellisten paikkojen kautta tai esimerkiksi haluna asettua muutettaessa sellaiseen paikkaan, jossa on entisestä asuinpaikasta muistuttavia piirteitä. Jos nämä elementit ovat läsnä yksilön suhteessa kotiseutuunsa, hän on todennäköisesti hyvin sitoutunut seutuun.

3.4 Alueellisen identiteetin merkitys 2010-luvulla

Globalisaatio ja yhteiskunnan erilaistuminen ovat rapauttaneet yhteisyyden ja yhteisöllisyyden tunteita 1900- ja 2000-luvuilla. Perinteisissä yhteiskunnissa, joissa ihmisten liikkuvuus oli vähäistä, paikat olivat selvemmin kollektiivisia kuin nykyään. Niillä oli luultavasti enemmän samankaltaisia funktioita eri ihmisille kuin modernissa, eriytyneessä yhteiskunnassa. (Paasi 1984, 165.) Anssi Paasin (mt., 125) mukaan alueellinen liikkumattomuus on perinteisesti ollut tärkein aluetietoisuuden ja alueellisen identiteetin muodostaja; nykyään, kun ihmisten alueellinen liikkuvuus on lisääntynyt, on vaikeampaa puhua historiallisesta yhteenkuuluvuudesta. Yhteiskunnan erilaistumisen ja individualisoitumisen myötä paikka on irtautunut yhteisöllisyydestä ja saanut yksilökeskeisemmän sisällön (mt., 174). Paasi arveli jo 80-luvulla, että modernin ihmisen sitoutuminen paikkaan oli entistä irrallisempaa varsinaisesta alueellisesta yhteisöstä ja tapahtui ”yhä enemmän jokapäiväisen sosiaalisen ja fyysisen yhteisön puitteissa” (mt., 98.)

Ihmisten lisäksi myös tiedon liikkuvuus paikasta toiseen on helpottunut. Relphin (1980, 92) mukaan joukkoviestinnän kehitys on vähentänyt paikkaperustaisten yhteisöjen merkitystä, yhdenmukaistanut eri paikkoja välittämällä yhdenmukaistuneita makuja ja muoteja sekä mahdollistanut ongelmien käsittelemisen laajassa mittakaavassa paikallisen sijaan. Näin ollen joukkoviestintä on Relphin mielestä luonut *paikattomuutta* eli paikkojen omien identiteettien heikkenemistä. (Maakuntalehdet voitaneen tosin laskea pois tästä kuvauksesta, sillä kuten kappaleessa 3.6 tulee ilmi, ne pyrkivät päinvastoin vahvistamaan alueiden identiteettejä ja ihmisten alueellisia identiteettejä.)

Hannu Katajamäki (2011) tuo paikallisuuden rapautumiseen institutionaalisen näkökulman. Katajamäen mukaan Suomi oli 1990-luvulle asti ”vahvasti paikkaperusteinen yhteiskunta”. Agraari-Suomessa paikallisuus olikin välttämätöntä hyvän elämän edellytysten turvaamiseksi, koska välimatkat olivat pitkiä, väkiluku vähäinen ja asukastiheys vaihteleva. Klassinen hyvinvointivaltio, jota alettiin kehittää 1960-luvulta lähtien, ylläpiti paikallisuutta kuntien ja kansalaisjärjestöjen kautta. Viime vuosikymmeninä tämä paikkaperusteisuus on kuitenkin Katajamäen mielestä hajonnut. 1990-luvun alun laman jälkeen hyvinvointivaltio alkoi muuttua kilpailuvaltioksi, palveluja alettiin tarkastella hallinto- eikä paikallisyhteisökeskeisesti ja kansalaisista tuli asiakkaita. Kansalaisten ja paikallisyhteisöjen mielipiteitä ei enää kysytä valtionhallinnossa entiseen tapaan: palveluita on karsittu, kansalaisjärjestöjä on syrjäytetty ja kansalaisten vaikuttamismahdollisuudet ovat lähinnä nimellisiä. Katajamäen kuvailema yhteiskunnallinen muutos lienee omiaan tukahduttamaan paikallista osallistumismotivaatiota, osallisuuden tunnetta ja sitä kautta myös alueellisia identiteettejä.

Samanlaista kehitystä on kuvaillut myös Sami Moisio (2012). Hänen mukaansa Suomi alkoi 1950-luvulla muuttua niin sanotusta areaalisesta valtiosta hajautetuksi hyvinvointivaltioksi, jonka perustan muodostivat valtioon sidotut kunnat ja jonka taustalla oli pyrkimys alueellis-sosiaaliseen eheyttämiseen alueellisten erojen tasoittamisen avulla (mt., 154–156). Tämä ”eheytyksen politiikka” alkoi rapautua 1990-luvulla, jolloin Suomi alkoi siirtyä kohti hajautettua kilpailuvaltiota. Aluepolitiikassa alettiin varsinkin Suomen EU-jäsenyyden myötä korostaa alueiden omaehtoista toimintaa pärjätä kansainvälisessä kilpailussa (mt., 167–169, 190). Tällä hetkellä käynnissä on Moision mukaan kolmas valtiomuutos. Kilpailuvaltio alkaa muuttua metropolivaltioksi, jossa alueellinen kehitys ja aluepolitiikka keskittyvät yhä enemmän muutamien kasvukeskusten alueelle. (Mt., 195, 227–228.) Uuteen ajattelutapaan liittyy myös niin sanottu territoriaalinen ekonomismi, jonka mukaan kansallinen kilpailukyky menee alueellisen tasa-arvon edelle eikä heikkoja maakuntia pidä erityisesti avustaa (mt., 270–273).

Moision mukaan metropolivaltio synnyttää alueellisia jännitteitä, koska valtion paikkasidokset heikkenevät, mutta syrjäseuduilla asuvien ihmisten paikkasidokset säilyvät vahvoina (mt., 298). Moision kuvailemat muutokset voivat johtaa osallisuuden heikkenemiseen, mutta yhtä lailla tuloksena saattaa olla alueellisten identiteettien vahvistuminen. Identiteettiin kohdistuva uhka johtaa usein identiteetin vahvistumiseen (esim. Marttinen 2010, 70), ja Moisiokin heittää ilmaan ajatuksen, että metropolivaltiopolitiikka voisi johtaa uusien alueisiin, paikkoihin tai kansalaispolitiikkaan liittyvien poliittisten liikkeiden syntyyn. Heikkojen maakuntien rappeutuminen voi Moision mukaan herättää vastarintaa myös niissä ihmisryhmissä, jotka kokevat putoavansa kansallisen

hankkeen kelkasta. (Moisio 2012, 313.) Kuten kappaleessa 3.6.2 tulee esiin, maakuntalehdellä voi olla keskeinen rooli tällaisen vastarinnan lietsojana, vastakkainasetteluiden korostajana ja aluehengen nostattajana.

Maantieteellisessä tutkimuksessa on globalisaation lisäksi puhuttu niin sanotusta uudesta regionalismista, jonka lähtökohtina ovat kansallisvaltion roolin heikkeneminen ja kaupunkiseutujen sekä muiden ”välitason” alueiden (esimerkiksi lisää tehtäviä saaneiden maakuntien ja seutukuntien) roolin kasvaminen. (Zimmerbauer 2008, 68.) Kaj Zimmerbauer huomauttaa kuitenkin, että alueellinen identiteetti näyttää edelleen kiinnittyvän ”perinteisille” aluetasolle eli kotimaahan ja – kuntaan. Vuonna 2006 ilmestyneen Kuntalainen-kansalainen -tutkimuksen mukaan vajaa puolet suomalaisista aikuisista samastuu vahvasti omaan asuinkuntaansa, joskin joka viides tuntee vain vähäistä yhteenkuuluvuutta asuinkuntaansa. Kahta vuotta vanhemmista tutkimusaineistoista taas paljastui, että asuinkuntaan samastutaan alueista kolmanneksi voimakkaimmin; edelle menevät vain Suomi ja Pohjola. (Zimmerbauer & Suutari 2007, 352.) Tutkimuksen mukaan naiset kokevat yhteenkuuluvuutta kotikuntaansa voimakkaammin kuin miehet ja korkeasti koulutetut voimakkaammin kuin vähemmän koulutetut (ma., 353).

Zimmerbauer näkee globalisaation ja kosmopoliittisuuden johtaneen jossain määrin myös paikattomuuden tunteeseen ja identiteetin uudelleenmäärittelyn tarpeeseen. Näihin kytkeytyvä *deterritorialisoitunut* identiteetti ei liity mihinkään tiettyyn fyysiseen alueeseen, vaan universaaleihin paikkoihin. Voisi olettaa, että monen 2010-luvun nuoren aikuisen identiteetti olisi jokseenkin deterritorialisoitunut, sillä Internetin kautta pystyy solmimaan yhteyksiä eri puolille maailmaa ja toisiin maihin voi matkustaa kohtalaisen halvalla. Toisaalta ”johonkin kuulumisen” tarve voi myös korostua paikattomuuden tunteen myötä. (Zimmerbauer 2008, 30.)

Taina Kaivola ja Hannele Rikkinen (2003, 141) puolestaan arvioivat, että globalisaatio ei hävitä paikallisuuden merkitystä, vaan päinvastoin korostaa sitä. He väittävät, että ”*vaikka informaatio ja tavarat liikkuvat maailmanlaajuisesti, ihmisten identiteetti määräytyy edelleenkin omista kokemuksista, paikasta ja kulttuurista käsin*”. Kansallisvaltion heikkeneminen identiteetin perustana luo epävarmuutta, joka on hyvää maaperää paikallisten identiteettien uudentalaiselle versomiselle. Globalisaation rinnalla onkin alettu puhua *glocalisaatiosta* eli ylikansallisten ja paikallisten tekijöiden vuorovaikutuksesta.

Peter E. Hopkins (2010, 160–161) huomauttaa, että globalisaatio voi paitsi yhdenmukaistaa, myös erilaistaa paikallisia kulttuureita tuomalla niihin vaikutteita, jotka ottavat uusissa paikoissa uusia muotoja. Vaikka globalisaatio vaikuttaa nykynuorten elämään enemmän kuin yhdenkään

aikaisemman sukupolven elämään, yksilöiden välillä on eroja; jotkut ovat esimerkiksi avoimempia omaksumaan globaaleja vaikutteita kuin toiset (mt., 162, 171). Kulttuurin yhdenmukaistuminenkaan ei ole mikään uusi ilmiö. Esimerkiksi antiikin Kreikan ja Rooman kulttuurien kukoistus ja kristinuskon leviäminen Euroopassa yhdenmukaistivat alueiden kulttuureita samaan tapaan kuin esimerkiksi yhdysvaltalaisen viihdekulttuurin on katsottu yhdenmukaistaneen nykykulttuuria (ks. Relph 1980, 79).

3.5 Alueellisen identiteetin merkitys myöhäisnuoruudessa

Kehityopsykologisesti 18–24-vuotiaat tutkimushenkilöt sijoittuvat nk. *myöhäisnuoruuden* vaiheeseen. Identiteetikysymykset ja minäkokemusten selkeyttäminen ovat tärkeässä asemassa varsinkin tätä edeltävässä keskinuoruuden vaiheessa, mutta identiteetin pohtiminen jatkuu myös myöhäisnuoruudessa. Tällöin nuori pohtii erityisesti ideologisia teemoja sekä omaa paikkaansa maailmassa. Moniin psykologisiin teorioihin sisältyy etsintä- eli *moratoriovaihe*, jonka aikana nuori sitoutuu henkilökohtaisiin arvoihinsa erilaisten vaihtoehtojen kokeilemisen kautta. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 166–167, 173–174.)

Muun muassa kehityopsykologian klassikko Erik Erikson on pitänyt identiteetin rakentumista nuoruusiän keskeisenä kehitystavoitteena. Eriksonin (1968, 128–129) mukaan identiteettiään rakentavat nuoret ovat usein äärimmäisen kiinnostuneita siitä, miltä he muiden silmissä näyttävät ja kuinka he voivat yhdistää roolinsa ja kykynsä aikakauden ihanteisiin. He etsivät myös idoleita ja itselleen sopivia aktiviteetteja. Esimerkiksi rakastuminen ja seurustelusuhteen muodostaminen voivat olla nuorelle keinoja määrittellä omaa identiteettiään ja peilata vielä epäselvää minäkuvaansa toisen ihmisen minäkuvaan. Identiteetin määrittelemisen voi näkyä myös epäsosiaalisena käytöksenä, kuten suvaitsemattomuutena ja toisten sulkemisena ”oman ryhmän” ulkopuolelle (mt., 132.) Jos eheän identiteetin muodostaminen epäonnistuu, tapahtuu roolien hajaantuminen. Sen seuraukset saattavat näkyä esimerkiksi ongelmina intiimien suhteiden muodostamisessa, aikakäsityksen vääristymisenä, vaikeuksina suhteessa työhön ja ammattitaitoon tai ”negatiivisen identiteetin” omaksumisena (mt., 165–176) – toisin sanottuna siirtymä nuoruudesta aikuisuuteen jää vajavaiseksi.

Sheila Henderson ym. (2007, 101) pitävät muutosta fyysisestä riippuvuudesta fyysiseen itsenäisyyteen yhtenä aikuistumisen keskeisistä perusteista. Muutoksen ensimmäisiä asteita ovat ryömimään ja kävelemään oppiminen, ja loppuvaiheeseen kuuluvat esimerkiksi ajokortin saaminen

ja yksin matkustelu. Samoin Peter E. Hopkinsin (2010, 231–235) mukaan yksi elämänvaiheen merkittävistä muutoksista on tyypillisesti muuttaminen vanhempien luota opiskelija-asuntolaan (tyypillistä nuoruusiälle) tai itsenäisempään asumismuotoon (tyypillistä aikuisuudelle). Myös matkustaminen voi olla osa identiteetin rakentamista myöhäisnuoruudessa; esimerkiksi matkustellen vietetyt välivuodet sijoittuvat usein sellaiseen elämäntilanteeseen, jolloin nuori kyseenalaistaa identiteettiään.

Myöhäisnuoruudessa useimmat nuoret ovat jo tehneet identiteettityötä (myös) alueellisen identiteettinsä suhteen, mutta käytännön tekijät voivat uhata minäkuvaa. Aikuiset saattavat säädellä niiden paikkojen käyttöä, joissa nuoret haluavat viettää aikaa, tai näiltä voi jostain muusta syystä puuttua identiteetin kehittämiseen tarvittava tila (Hopkins 2010, 249–250). Myös paikkakunnan tarjoamat mahdollisuudet voivat olla riittämättömiä toivotun identiteetin rakentamiseen, jos esimerkiksi työtä, opiskelumahdollisuuksia tai sopivaa sosiaalista viiteriä ei löydy.

Barentsin alueen nuoria tutkinut Anne Tuhkunen (2007, 13–15) toteaa tuloksissaan, että lähes kolmella neljästä syrjäseuduilla asuvasta 14–30-vuotiaasta oli muuttosuunnitelmia (suomalaisvastaajilla luku oli jopa 81 %). Tuhkusen mukaan tutkimukseen vastanneet nuoret tuntuivat ajattelevan, että heidän kotiseudullaan ei ole tulevaisuutta ja että avoimet mahdollisuudet esimerkiksi koulutuksen ja uran suhteen löytyvät jostain muualta. Yhtäältä muuttaminen näyttäytyi osana yksilöllistä elämänsuunnitelmaa, toisaalta nuoret eivät halunneet muuttaa kovin kauas sukulaisistaan ja ystävästään. Muuttohalukkuutta lisäsi se, jos myös sukulaiset ja ikätoverit suunnittelivat muuttoa tai olivat jo muuttaneet pois. Pois muuttaminen ei tosin tarkoita siteiden katkaisemista: 15-vuotiaita koululaisia haastatellut Merja Sinkkonen-Tolppi (2005, 29) raportoi, etteivät haastateltavat halunneet luopua sidoksestaan alkuperäiseen kotiseutuun, vaikka he muuttaisivatkin muualle.

3.6 Maakuntalehti, identiteetti ja aluetietoisuus

Joukkotiedotusvälineet, ennen kaikkea alueelliset sanomalehdet, ovat perinteisesti olleet keskeisiä alueellisten identiteettien rakentajia ja uusintajia. Seuraavassa käsitelen sanomalehtien merkitystä aluetietoisuuden muodostumisessa, maakuntalehtien alueellista erityisluonnetta sekä lukijasuhteen muodostumisen edellytyksiä.

3.6.1 Sanomalehti ja aluetietoisuus

Kaj Zimmerbauerin (2008, 7) mukaan alueellisen identiteetin rakentuminen on suurelta osin kielellinen prosessi. Siinä alue käsitetään eräänlaisena diskursiivisena projektina, jossa sitä representoidaan teksteinä, kuvina ja symboleina⁷. Representaation perustana taas ovat ihmisten tulkinnat, kokemukset ja erilaiset motiivit. Alueellinen sanomalehti on luonnollisesti tärkeä väline tässä identiteettien kielellisessä muodostamisessa; Inka Salovaara-Moringin (2004, 254) sanoin se muokkaa alueensa ”kulttuurista kielioppia”. Samalla muokkautuvat myös alueen asukkaiden identiteetit. Anssi Paasi (1984, 118) kuvaa joukkotiedotuksen vaalimaa *aluehenkeä* keinona, jolla alueen asukkaiden alueellista identiteettiä voidaan vahvistaa. Paasin mukaan aluehenki on osaltaan korvannut historiallisen yhteenkuuluvuuden aluetietoisuuden elementtinä.

McQuail, Blumler & Brown (1972, 155–161) jaottelevat mediankäytön pääsyvät ajanvietteeseen (tunteisiin vetoava viihde; irtautuminen arjen rutiineista ja ongelmista), tiedonsaantiin, persoonallisen identiteetin rakentamiseen (arvojen vahvistuminen; mediasisältöjen peilaaminen omaan elämään) sekä sosiaalisten suhteiden rakentamiseen (median luoma toveruuden tunne; media puheenaiheiden lähteenä). Näistä kahdella viimeisellä on selvä identiteettejä rakentava ulottuvuus. Joukkotiedotuksella on vahva vaikutus varsinkin laajoja tiloja koskevaan aluetietoisuuteen, sillä harvalla on omiin kokemuksiin pohjautuva side esimerkiksi koko Satakuntaan. Kronqvistin ja Pulkkinen (2007, 178) mukaan medially on tärkeä rooli etenkin nuorten identiteetin rakentumisessa, sillä median kertomukset nuoruuteen liittyvistä asioista ovat tärkeitä nk. *identiteettitarinoiden* muokkaajia.

Jaana Hujanen (1997, 99) mukaan ”alueelliset ykköslehdet ovat instituutioita, jotka tuottavat maakunnallisia alueyhteisöjä” (ks. myös Paasi 1998). Inka Moring (2000) taas kirjoittaa, että

⁷ Esim. Jaana Hujanen (2000, 103, 157) on tarkastellut kulttuurisen omaleimaisuuden ja poliittisen regionalismin diskursiivista rakentamista maakuntalehdissä. Kulttuuridiskursseista Hujanen erottelee *virallisen kulttuuripoliittisen diskurssin* (ylevät, juhlapuhemaiset ilmaisut), *määrittelydiskurssin* (alueellisen omaleimaisuuden konkreettisempi kuvailu) ja *kansanluonnediskurssin* (alueen asukkaisiin liittyvät stereotyyppit). Poliittis-hallinnollisista diskursseista hän erottelee *yhteen hiileen puhaltamisen* (me-henkisyyden perääminen), *alueellisen tasapainon* (hallinnollinen itsellisyys, omatoimisuus, poliittinen tasapuolisuus) ja *vastakkain asettamisen* (vertailu levikkialueen ja toisen alueen välillä) diskurssit.

”median yhtenä tehtävänä on kertoa, *keitä 'me' olemme, missä on meidän paikkamme ja mikä on suhteemme muihin*”. Moringin mukaan alueellisen sanomalehden kontekstissa muovataan identiteettejä ja tuotetaan alueellisen yhteisön sosiaalinen tila. Sanomalehti uusintaa alueellisuutta ja tuottaa alueesta mielikuvia, jotka puolestaan tuottavat lukijoiden keskuudessa kollektiivisia paikkaan kuulumisen kokemuksia.

Anita Kärki (2004, 52–53) tuo artikkelissaan esiin varsinkin Moringin mainitseman ”meidän paikkamme” –ulottuvuuden. Hän esittää, että kun yksilö lukee sanomalehdestä tietyn, hänelle tärkeän paikkakunnan asioista, hän määrittää itseään suhteessa kyseiseen paikkakuntaan ja kokee yhteenkuuluvuuden tunteita. Tällainen paikallisuus tuo Kärjen mukaan samantapaista turvallisuuden tunnetta kuin lehden lukemisen arkiset rutiinit; tuttuun ja totuttuun nojautuminen synnyttää jatkuvuutta.

Emmi Marttinen (2010, 41) taas kirjoittaa pro gradussaan paikallislehdestä yhteisöjen ja sosiaalisten identiteettien luojana: ”*Jos lehti ei tulisi, lukijoita häiritsisi tiedonpuute. Tuskin mikään paikallislehden tarjoama tieto itsessään on lukijoille tärkeintä. Ärsytyksen taustalla on pikemminkin se, että haastateltava ei pääse osaksi sitä ryhmää, joka tietää paikallisista asioista. Tieto ei ole itseisarvo, vaan paikkaan ja ryhmään kuuluminen.*”

Se, missä määrin sanomalehden lukeminen vahvistaa alueellisia identiteettejä, riippuu tietysti myös lehdestä. Jaana Hujanen (2000, 11) huomauttaa, että alueellisuutta representoidaan eri tavoin ja se saa erilaisia merkityksiä eri lehdissä ja jopa saman lehden eri jutuissa. Neljän eri lehden pääkirjoituksia analysoinut Inka Salovaara-Moring (2004, 116–117) huomasi muun muassa, että Lapin Kansan pääkirjoituksissa alueellinen identiteetti sekä pohjoisen ja etelän välinen vastakkainasettelu nousivat esiin enemmän kuin muiden lehtien (Etelä-Suomen Sanomat, Ilkka ja Karjalainen) pääkirjoituksissa. Joukkotiedotus on myös vähentänyt yhden merkityksellisimmistä regionaalisista ominaisuuksista, murteen, merkitystä (Paasi 1984, 62–63).

Näitä kysymyksiä tarkastellessa on tosin huomattava, että suurin osa suomalaisesta, sanomalehden ja alueellisen identiteetin yhteyttä käsittelevästä kirjallisuudesta on kohtalaisen iäkästä.

Sanomalehtien lukijamäärät ovat vuosituhannen vaihteen jälkeen pienentyneet entisestään ja Internetin rooli uutislähteenä on kasvanut. Kenties on aiheellista epäillä, että myös sanomalehden merkitys identiteettien rakentajana on vastaavasti pienentynyt.

3.6.2 Maakuntalehti alueen äänitorvena

Maakuntalehdet ovat perinteisesti pyrkineet rakentamaan yhteisyyden kokemuksia ja toimimaan oman maakuntansa ”äänitorvena”. Inka Salovaara-Moringin (2004, 104) mukaan alueeseen liittyvistä identiteeteistä, tarinoista ja kulttuureista kertominen on nimenomaan maakuntalehtien (ja muiden alueellisten lehtien) erikoisaluetta, jota vain nämä lehdet voivat tarjota. Alueellisten ykköslehtien yhtenä strategiana on alueellinen viitekehys, uutiskriteerit perustuvat maakunnalliseen läheisyyteen ja lehdet pyrkivät puolustamaan ja rakentamaan alueellista identiteettiä. Salovaara-Moring (2004; 119, 128) luonnehtii maakuntalehtiä jopa poliittisiksi (joskaan ei puoluepoliittisiksi) oman alueen puolestapuhujiksi. Kun maakuntalehdet luopuivat puoluesidonnaisuuksistaan, regionalismi nousi kantavaksi ideologiaksi.

Eri maakuntalehtien päätoimittajia haastatellut Jaana Hujanen (2000, 226–228) kuvaa haastattelujen perusteella maakuntalehden alueellista tehtävää kahtalaiseksi: yhtäältä lehden tavoitteena on kertoa alueen uutisia ja toisaalta ”maakunnan äänenkannattajana edistää sen eloa ja oloa”. Tosin päätoimittajien haastatteluissa korostui Hujasen mukaan enemmän pyrkimys valtakunnalliseen vaikuttajuuteen kuin vaikkapa lukijalähtöisyys tai kansalaiskeskustelun herättäminen. Tästä voi päätellä, että haastateltavat pitivät oman maakunnan puolustamista alueen ulkopuolella tärkeämpänä tavoitteena kuin identiteettien vahvistamista alueen sisällä – joskin osa päätoimittajista suhtautui alueen asianajajan rooliin myös kriittisesti (mt., 230–231). Hujanen arvelee, että jos haastattelut olisi tehty 2000-luvulla, niissä saattaisi olla enemmän pohdintaa maakuntalehden tehtävästä levikkialueen sisällä; hän perustelee arvionsa muun muassa kansalaisjournalistisesti virittyneellä toiminnalla ja tutkimuksella sekä hallintouudistuksista ja EU-jäsenyydestä johtuneella aluediskurssien muodonmuutoksella.

Maantieteellisesti rajautuneen yleisön mukaan rakennetaan tietty näkökulma uutisoitaviin asioihin ja luodaan erontekoja esimerkiksi maaseudun ja kaupungin tai etelän ja pohjoisen välille. Näin sanomalehden tuottama kuva ympäristöstä välittyy lukijoille ”oikeana”, tuttuna ja hyväksyttävänä (Moring 2000). Sanomalehti myös yhdistelee erilaisia alueellisia diskursseja funktionaaliseksi kokonaisuudeksi ja kiteyttää moraalista järjestystä ylläpitävät arvot ja normit (Salovaara-Moring 2004, 274). Tosin lehtien tarjoama identiteetti voi olla varsin yksiulotteinen: esimerkiksi pääkirjoituksissa voidaan esittää itsestäänselvyytenä, että oman alueen asukkailla on yhtäläiset arvot ja edut (ks. mt., 263).

Koska lehtien ihanteena on ajaa koko alueen asiaa, niissä ei yleensä tuoda voimakkaasti esille alueen sisäisiä ristiriitoja (Paasi 1984, 137). Inka Salovaara-Moring (2004, 96) kirjoittaa, kuinka

monille maakuntalehdille oli 1990-luvun alun laman aikana tärkeää uutisoida alueensa talousnäkymistä positiiviseen sävyyn. Positiivisesti kehystettyjen uutisten nähtiin lisäävän ihmisten toiveikkuutta ja puhaltavan näin eloa alueen talouselämään. Levikkialueen yritysten menestymisellä on maakuntalehdille myös taloudellista merkitystä, sillä monet näistä yrityksistä ovat lehtien ilmoittajia ja/tai lukijoiden työnantajia. Salovaara-Moringin analysoimat lehdet tarjosivat lukijoilleen turvallisuuden ja jatkuvuuden tunteita sekä puolustivat alueensa oikeutta kyseenalaistaa eliittien toimintaa (mt., 254); näin syntyi myös vastakkainasetteluja Helsingin päättäjien ja maakuntien välille. Jaana Hujanen (2000, 130–131) taas pitää me-henkisiä urheilu-uutisia näkyvimpänä positiivisena maakunnallisuutena. Tällaisissa uutisissa oman alueen urheilijan tai joukkueen menestyminen esitetään tyypillisesti koko maakunnan voittona. Samaan tapaan esimerkiksi jonkin instituution näkökulma voidaan representoida koko maakunnan asiana ja käyttää tätä esitystapaa lukijakuntaa kokoavana puhuttelutapana (mt, 198). Kun tietystä ihmisryhmästä puhutaan ”meinä”, rakennetaan samalla myös ”heidän” tai ”toisten” ryhmää. Hujasen mukaan maakuntalehdissä luodaan vastakkainasetteluja paitsi Helsingin ja maakuntien välille, myös lähimaakuntien ja –kaupunkien tai esimerkiksi etelän ja pohjoisen välille (mt. 174–177). Alueellisuus ei siis, kuten Hujanenkin huomauttaa (mt.,242), ole poliittisesti neutraali tai viaton journalismin viitekehys, vaan siihen liittyy poliittista latausta.

Alueellisen joukkotiedotuksen rooli on ollut keskeinen nykyisten maakuntien muokkautumisprosessissa (Paasi 1999, 102; Hujanen 2000, 12). Jaana Hujanen (1997, 103–106) nostaa esiin myös tuoreemman esimerkin maakuntalehtien vaikutuksesta alueisiin ja niihin liittyviin identiteetteihin: kun Pohjois-Karjalan, Kuopion, Keski-Suomen ja Vaasan läänin sanomalehdet alkoivat 90-luvulla julkaista yhteisiä sunnuntaisivuja, otettiin Keski-suomalaisessa käyttöön käsite ”Väli-Suomi”. Käsite jäi elämään ja on nykyään yleisessä käytössä. Myös Inka Salovaara-Moring (2004, 104–105) mainitsee, kuinka Iikka ja Etelä-Suomen Sanomat ovat luoneet ympärilleen maakuntia.

Maakuntalehti-nimestä huolimatta suuri osa maakuntalehtien jutuista käsittelee paikallistason alueita, esimerkiksi tiettyä levikkialueen kuntaa (Hujanen 2000, 76, 78). Jutuissa rakentuvat myös muihin aluetasoihin, kuten suomalaisuuteen, liittyvät identiteetit (mt., 33). Hujanen huomauttaa myös Ullamaija Kivikurun ja D. J. Walmsleyn tutkimuksiin viitaten, että maakuntalehdillä on valtaa alueellisen päiväjärjestyksen asettamisessa. Lehtien uutisvalinnat eivät vaikuta vain siihen, mistä asioista puhutaan, vaan myös siihen, mihin alueisiin ihmiset kiinnittävät huomiota ja kuinka tärkeinä tiettyjä alueita pidetään (mt., 77).

3.6.3 Alueellinen identiteetti lukijuuden ehtona

Sanomalehden lukeminen ei pelkästään uusina alueellisia identiteettejä, vaan myös alueelliset identiteetit vaikuttavat sanomalehden lukemiseen. Inka Moring (2000, 90) huomauttaa, että yksilön on identifioitava ainakin jossain määrin sanomalehden tuottamaan yhteisöön ja kollektiiviseen identiteettiin, jotta hän ylipäätään lukee sanomalehteä aamuisin. Samantapaisiin johtopäätöksiin päätyy Pipsa Snell (2000, 15–16). Hän kirjoittaa sanomalehden kiinnostavan eniten niitä nuoria, jotka ovat syntyneet lehden levikkialueella ja jotka aikovat myös jäädä asumaan sinne. Epävarminta kohderyhmää ovat puolestaan ne, jotka ovat vastikään muuttaneet paikkakunnalle ja suunnittelevat muuttavansa sieltä pois (ks. taulukko 1). Ne nuoret, jotka muuttavat pois synnyinseudultaan, voivat aluksi tilata lapsuudenkodista tutun lehden myös uudelle kotipaikkakunnalle. Usein entisen asuinpaikan lehdestä kuitenkin luovutaan jossain vaiheessa, koska se ei tunnu enää palvelevan päivittäisiä tarpeita. Snellin johtopäätös on, että sanomalehteen sitoutuminen edellyttää myös sen ilmestymispaikkakuntaan tai lähialueisiin sitoutumista.

Taulukko 1. Alueelliset tekijät ja nuorten aikuisten sanomalehteen sitoutuminen Pipsa Snellin (2000) mukaan.

	Vastikään pois lapsuudenkodistaan muuttaneet	Suunnitelmissa opiskelu/työ toisella paikkakunnalla	Vakiintunut asumaan paikkakunnalla
Lehden levikkialueella syntyneet	Lukee usein lehden jossain muualla kuin kotonaan	Sinnittelee ilman lehteä, saattaa tarttua edullisiin tarjouksiin	On useimmiten lehden tilaaja
Toisella paikkakunnalla syntyneet	Saattaa jonkin aikaa tilata vanhan kotikaupungin lehteä	Taipumusta Hesariin, tyydyttää tiedon- tarpeensa muilla medioilla	Saattaa tarttua edullisiin tarjouksiin

Niin ikään Erkki Hujasen (2007, 109) mukaan sanomalehden ei-tilaajat ovat usein vastikään muuttaneet paikkakunnalta toiselle tai elävät muutoin ”irralista” elämänvaihetta; Hujanen esittää, että muualta muuttaneiden löyhä identiteettisuhde uuteen paikkakuntaan tai maakuntaan vähentää myös sitoutumista maakuntalehteen. Nuorten opiskelijoiden Hujanen arvelee suhtautuvan opiskelijapaikkakuntansa kiinteisiin instituutioihin (kuten sanomalehteen) ”lyhytjänteisesti tai etäisesti”. Samantyyppisiä tuloksia on saanut myös Jenita Sillanpää (2007), joka tutki gradussaan tamperelaisten opiskelijoiden mielipiteitä Aamulehdestä. Osa kyselyyn vastanneista toivoi lehden lisää paikallisia juttuja, mutta moni piti paikallisuutta myös huonona asiana. Sillanpää näyttää

päätyvän siihen johtopäätökseen, että paikallisuudella ei opiskelijoita houkutella: suuri osa heistä on nimittäin muuttanut Tampereelle opintojen perässä eikä koe paikkakuntaa kotiseudukseen (mt., 104–105).

Jaana Hujanen (2000, 254) pitää muuttovaltaisten ja kaupungistuneiden alueiden lehtien haasteena juuri sitä, kuinka tavoittaa eri tavoin alueeseen identifioituneet ihmiset ja yhteisöiden uudet muodot. Koko elämänsä samassa paikassa asunut eläkeläinen identifioituu kotipaikkaansa eri tavoin ja sitoutuu erilaisiin yhteisöihin kuin vuosi sitten alueelle muuttanut opiskelija. Pelkkä tieto yhteisestä lukijuudesta ei luo lukijalle alueellista identiteettiä tai yhteisöyttä; luetussa tekstissä täytyy olla jotain sellaista, joka lukija tunnistaa omakseen. Tällöin lukija identifioi itsensä sanomalehden diskurssin asettamiin positioihin, hyväksyy tekstin identifikaatiot yhteisön merkeiksi ja kuvittelee näin itsensä yhteisön osaksi. Jos lukija ei sen sijaan koe itseään osaksi aluetta, häntä on turha puhutella ko. alueeseen liittyviin spatiaalisin termein. (Mt., 48–49; 239.)

Anita Kärki (2004, 53) puolestaan nostaa esille lukijuuden sosiaalisen ulottuvuuden väittämällä, että sanomalehden säännölliseksi lukijaksi tulemiseen tarvitaan muita lukijoita. Kärjen mukaan lukijasuhteen syntymiseen vaikuttavat tulkinnalliset yhteisöt eli lukijan syntymäpaikkakunnan lisäksi myös lapsuuden perhe.

4 Tutkimusongelma ja –metodi

Tutkimuskysymykseni pyrkivät selvittämään nuorten aikuisten sanomalehden lukijuuden ja heidän alueellisten identiteettiensä välistä suhdetta. Tutkimusongelman ja tutkimuskysymysten lisäksi esittelen tässä luvussa teemahaastattelun tutkimusmetodin, tutkimusaineistoni ja aineiston analysoinnin välineet.

4.1 Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset

Perimmäinen tutkimusongelmani on se, *kuinka paikallisuus vaikuttaa maakuntalehden ja sen juttujen kiinnostavuuteen nuorten aikuisten silmissä ja mikä alueellisen identiteetin rooli on tässä.*

Erittelen ongelmaa kolmen tutkimuskysymyksen avulla:

1. Mikä maakuntalehdessä kiinnostaa 18–24-vuotiaita nuoria? Vaikuttaako juttujen paikallisuus (niin kaupunginosan, kotikaupungin kuin maakunnankin tarkkuudella) niiden kiinnostavuuteen?
2. Kuinka vahva kotiseutuun kohdistuva alueellinen identiteetti haastateltavilla on?
3. Onko vahvalla/heikolla alueellisella identiteetillä yhteyttä siihen, kuinka merkityksellisenä paikallisuus koetaan maakuntalehdessä?

4.2 Teemahaastattelu tutkimusmetodinä

Teemahaastattelu on puolistrukturoitu haastattelu, joka kohdennetaan tiettyihin teemoihin. Haastattelu etenee näiden keskeisten teemojen varassa, mutta kysymykset eivät välttämättä ole kaikille haastateltaville samat. Teemahaastattelu ottaa huomioon haastateltavien tulkinnat, heidän asioille antamansa merkitykset ja vuorovaikutuksen keskeisen roolin merkitysten syntymisessä. (Hirsjärvi & Hurme 2011, 47–48.)

Yksilöhaastatteluiden suurin kompastuskivi lienee siinä, että haastateltavilla on taipumus antaa sellaisia vastauksia kuin he uskovat tutkijoiden odottavan heiltä (esim. Pietilä 2010, 225).

Haastattelujen kerronnallisuutta pohtinut Jyrki Pöysä (2010, 157) kehottaakin haastattelijaa miettimään, missä määrin haastateltava todella esittää asioita omalta näkökannaltaan ja missä määrin hän vain seurailee haastattelijan asettamia ennakkoehtoja. Pöysän mukaan ero saattaa

paljastua kerronnan tavasta: myötäilevä ja vastentahtoinen puhe tapahtuu usein värittömämmällä kielellä ja lyhytsanaisemmin kuin haastateltavan omaehtoinen puhe.

Vaikka haastattelija asettaa haastattelulle teemat, myös haastateltava osallistuu niistä neuvottelemiseen. Tavat tarjota, ottaa vastaan ja vaihtaa puheenaiheita kertovat osapuolten asemoitumisesta suhteessa toisiinsa ja puheenaiheisiin. (Ma., 157–159.)

4.3 Tutkimusaineisto

Aineistoni koostuu kahdestatoista teemahaastattelusta, jotka tehtiin syksyllä 2012. Kaikki haastateltavani olivat Satakunnan Kansan lukijoita (määrittelin lukijan henkilöksi, joka lukee tai selailee lehteä vähintään pari kertaa viikossa). Haastateltavia oli yhteensä kaksitoista, joista seitsemän oli nais- ja viisi miespuolista. Haastateltavista kymmenen asui Porissa, yksi Luvialla ja yksi Kullaassa (joka liitettiin Ulvilaan vuonna 2000). Kaikki haastateltavat eivät olleet syntyperäisiä satakuntalaisia (yksi haastateltavista oli syntynyt Turussa ja toinen Espoossa), mutta yhtä lukuun ottamatta kaikki olivat asuneet koko myöhäisnuoruutensa Satakunnassa. Haastateltavien ikähaarukka oli 18–24.

Kolme haastateltavista asui yksin, neljä puolisonsa kanssa ja neljä vanhempiensa luona. Yksi haastateltavista asui puolisoineen tilapäisesti vuoroin vanhempiensa ja vuoroin appivanhempiensa luona. Yhdellä haastateltavalla oli puolison lisäksi myös puolitoistavuotias tytär. Yksin tai puolisonsa kanssa asuvista kolme oli Satakunnan Kansan tilaajia. Lehti tuli kotiin kaikille vanhempiensa luona asuville haastateltaville.

Seitsemällä haastateltavalla oli lukio- tai ammattiopistotasoinen koulutus (lukiolaisia oli kolme ja ammattiopistolaisia viisi; yksi haastateltavista suoritti kaksoistutkintoa). Kolmella heistä ammatti- tai ylioppilastutkinto oli jo valmis. Kaksi haastateltavaa opiskeli yliopistossa, kaksi ammattikorkeakoulussa ja yhdellä oli tutkinto ammattikorkeakoulusta. Kolme haastateltavista kävi haastatteluhetkellä töissä ja kahdeksan opiskeli. Yksi ei opiskellut eikä käynyt töissä.

Nuorimpien (18–20-vuotiaiden) haastateltavien joukko on varsin miesvaltainen ja vanhimpien (22–24-vuotiaiden) joukko vastaavasti naisvaltainen. Syynä on se, että ensimmäiset, Satakunnan Kansan lukijaneelin kautta saamani seitsemän haastateltavaa olivat kaikki vähintään 21-vuotiaita ja yhtä lukuun ottamatta naispuolisia. Tästä syntyi tarve saada lisää 18–20-vuotiaita ja miespuolisia haastateltavia. Loput haastateltavat löytyivät WinNova-koulutusyhtiön ja Ässien A-juniorien kautta.

Haastattelujen keskeisiä teemoja olivat uutismedian (erityisesti Satakunnan Kansan) käyttö, kiinnostavat jutut ja teemat maakuntalehdessä, maakuntalehteen liittyvät sosiaaliset suhteet sekä alueellinen identiteetti. Pyysin haastateltavia myös lukemaan etukäteen yhden Satakunnan Kansan numeron (johon viitataan jatkossa esimerkkilehtenä) ja valitsemaan sieltä kolme tylsää ja kolme kiinnostavaa juttua; tällä tavoin pyrin selvittämään, millaiset asiat tekevät jutusta tylsän tai kiinnostavan. Haastattelut tehtiin neljänä eri päivänä syys–lokakuussa 2012, joten myös esimerkkilehtiä oli neljä erilaista.

Haastatteluissa puhuttiin haastateltavien Satakunnan Kansan käyttötottumuksista ja muusta median käytöstä, heidän suhteestaan Satakunnan Kansaan ja lehteä koskevista mielipiteistään. Käsittelimme myös paikallisuuden vaikutusta jutun kiinnostavuuteen ja sitä, kuinka maakuntalehti on mukana nuorten sosiaalisessa elämässä esimerkiksi perheen tai ystävien kanssa keskusteltaessa. Lisäksi kartoitin haastateltavien alueellisen identiteetin vahvuutta kyselemällä mm. heidän suhteestaan kotipaikkakuntaan ja tulevaisuuden suunnitelmistaan. (Opinnäytetyön liitteenä on runko, johon haastattelut perustuivat.)⁸ Kaksi ensimmäistä haastattelua olivat ”testihaastatteluja”, joiden jälkeen muokkasinkin haastattelurunkoa hieman. Otin kuitenkin myös testihaastattelut mukaan aineistoon.

4.3.1 Aineiston analyysi ja raportointi

Nauhoittamisen jälkeen litteroin haastattelut käyttäen apunani Transana-litterointiohjelman ilmaisversiota. Sen jälkeen luin materiaalin läpi kaksi kertaa ja kokosin lukemani pohjalta listan keskeisistä teemoista koodaamista varten.

Koodaamisessa käytin Atlas.ti –ohjelmaa. Loin haastattelujen keskeisiä teemoja noudattelevan koodiston, merkitsin litteraattien tiettyjä teemoja käsittelevät kohdat vastaavilla koodeilla ja käytin näin lajittelemiani tietoja apuna analyysissä. Käytin apunani laskemista (esim. kuinka suuri osa haastateltavista kertoi tietyn asian ja millaiset asiat tulivat esiin kaikkien tai lähes kaikkien haastateltavien puheissa).

Loin haastatteluissa esiintyvien teemojen pohjalta kriteereitä, joiden pohjalta annoin haastateltaville pisteitä. Arvioin haastateltavien alueellisen identiteetin vahvuutta kahdentoista eri kriteerin avulla ja heidän sanomalehteen sitoutumistaan kymmenen eri kriteerin avulla. Annoin haastateltaville kunkin kriteerin kohdalla 0–2 pistettä sen mukaan, kuinka vahvaa identiteettiä tai sitoutumista heidän vastauksensa mielestäni ilmensivät. Tämän jälkeen jaoin haastateltavat ”identiteettipisteiden”

⁸ Hyödynnän tässä tutkielmassa haastatteluaineistoa siltä osin, kun se vastaa asettamiini tutkimuskysymyksiin. Aineiston pohjalta on tutkielman lisäksi tehty myös tutkimusraportti, jossa kartoitan tutkimustulosten soveltamista käytännössä.

perusteella kolmeen eri ryhmään. Laadullisen analyysini tein jossain määrin käyttäen hyväkseni näitä pisteitä ja ryhmäjakoja.

Raportissa käytettyjä sitaatteja on muokattu luettavuuden helpottamiseksi. Olen säilyttänyt haastateltavien käyttämät murteellisuudet, mutta poistanut toistoa sekä ”niinku”- ja ”tota”-tyylisiä täytesanoja.

5 Tutkimuksen tulokset

Analysoin tutkimusaineistoani haastatteluissa käyttämieni teemojen kautta. Pääteemoja ovat haastateltavien maakuntalehtisuhde, maakuntalehden merkitys heidän sosiaalisessa elämässään sekä heidän alueelliset identiteettinsä.

5.1 Nuorten aikuisten suhde maakuntalehteen

Haastateltavien kuvaukset heidän suhteestaan Satakunnan Kansaan vaihtelivat riippuvaisuudesta ”ei ny mikään semmonen kauheen läheinen” –toteamukseen. Moni nosti esiin sen, että lehti on tuttu ja että siihen on vuosien mittaan ehtinyt tottua.

Seuraavassa käsittelen haastateltavien maakuntalehden lukemisen rutiiniluontoisuutta (tai sen puutetta), haastateltavien käsitystä lehden kohderyhmästä, yleisiä mielipiteitä lehdestä ja sitä, millaisia juttuja lehdestä yleensä luetaan. Selvitän fyysisen ja henkisen paikallisuuden välistä eroa, läheisiksi ja kaukaisiksi koettuja aiheita sekä paikallisuuden suhdetta jutun kiinnostavuuteen. Lisäksi käsittelen haastatteluissa esiin nousutta tuttavien vaikutusta juttujen kiinnostavuuteen, maakuntalehden roolia paikallisuutisten lähteenä sekä haastateltavien kokemuksia yleisönosastokirjoittelusta.

5.1.1 Maakuntalehden lukeminen rutiinina

Kolmannes haastateltavista kertoi lehden kuuluvan aamurutiineihin ainakin silloin, kun se tulee heidän kotiinsa. Kaikki ne haastateltavat, joiden kotiin lehti tuli, kertoivat lukevansa sitä nimenomaan aamuisin. Toisaalta osa mainitsi myös, että aamulla on usein kiire, jolloin lehden lukeminen voi jäädä iltapäivään.

Kahdestatoista haastateltavasta viisi kertoi lukevansa Satakunnan Kansaa keskimäärin 15–30 minuutin ajan. Neljä haastateltavista lukee lehteä alle 20 minuuttia ja kolme yli puoli tuntia kerrallaan. Haastateltavani näyttävät siis lukevan lehteä hieman keskimääräistä lyhyemmän ajan.: vuonna 2011 Satakunnan Kansan lukemiseen käytettiin Porin markkina-alueella keskimäärin 30 minuuttia päivässä⁹.

Seitsemän haastateltavista kertoi, että lehteä tulisi ainakin jonkin verran ikävä, ellei sitä jostain syystä pääsisi lukemaan. Yksi haastateltava epäili tosin, että ikävä ei kohdistuisi niinkään Satakunnan Kansaan, vaan sen sisältämiin uutisiin, jotka voisivat ilman lehteä jäädä kokonaan

⁹ KMT Alueellinen 2011, lainattu SK:n sisäisestä materiaalista.

lukematta. Kolme haastateltavista toi esiin, että jos Satakunnan Kansaa ei ole käsillä, uutiset luetaan muualta (kuten Internetistä tai Helsingin Sanomista).

Yhdeksän haastateltavista kertoi lukevansa Satakunnan Kansan verkkosivua (SK24.fi), neljä heistä päivittäin. Yksi edellä mainituista lukee SK:n verkkoversiota lähinnä silloin, jos painettua lehteä ei ole saatavilla. Kolme haastateltavista käy verkkosivuilla vain harvoin tai ei juuri koskaan.

Kolme haastateltavista kertoi lukevansa Satakunnan Kansan näköislehteä, kaksi heistä tosin vain harvakseltaan. Kaikki lukevat näköislehteä tietokoneella. Neljä haastateltavista tuntui kysyttäessä innostuvan ajatuksesta selailla näköislehteä esimerkiksi puhelimella tai iPadilla (kahdella heistä oli lehden lukemiseen sopiva laite). Kuuden mielestä lehden lukeminen puhelimella tai iPadilla ei sen sijaan ollut kiinnostava ajatus. Kaksi haastateltavaa ei antanut selkeää mielipidettä asiasta.

5.1.2 Mitä maakuntalehdestä luetaan

Luetuimpia osioita Satakunnan Kansassa ovat haastattelumateriaalin perusteella urheilusivut, yleisönosasto, kotimaan uutiset, ulkomaan uutiset ja sarjakuvat. Moni haastateltavista mainitsi myös lukevansa suuret ja paljon keskustelua herättävät uutiset; nämä voivat olla joko paikallisia (kuten vesijohdoveden värjäytyminen Porissa) tai muualla tapahtuneita (esimerkiksi Norjan joukkomurha tai kouluammukset Suomessa). Myös erikoiset ja tavallisuudesta poikkeavat uutiset kiinnostavat. Esimerkiksi uutinen Felix Baumgartnerin ennätysellisestä laskuvarjohypystä kiinnosti kaikkia kolmea sen ilmestymispäivänä haastattelemani nuorta. Vain kaksi haastateltavista mainitsi erikseen lukevansa paikallisia uutisia; lisäksi kolmas sanoi lukevansa kulttuurisivuilta vain kotikaupunkiin liittyviä juttuja ja jättävänsä muut yleensä väliin.

Tylyjä aihepiirejä ovat monen mielestä talous, politiikka sekä mielipiteitä jakanut urheilu. Useampi haastateltava mainitsi sivuuttavansa myös pääkirjoitukset. Ulkomaan uutisista kolme haastateltavaa mainitsi sotauutiset tylsiksi, varsinkin jos kyseessä on jo vanha konflikti.

Ensimmäisenä jutusta huomataan otsikko ja kuva. Jutun tapahtumapaikan tai paikallisuuden mainitsi kaksi haastateltavaa. Ensivaikutelma on tärkeä: sinänsä kiinnostavakin juttu voi jäädä lukematta, jos ensivaikutelma – lähinnä kuva ja/tai otsikko – on tympeä. Useampi haastateltava toi esille, että jutun eri osien (esimerkiksi otsikon, kuvan ja itse tekstin) on oltava linjassa keskenään. Esimerkkilehteä luettaessa kaksi haastateltavaa tuntui saaneen otsikon ja/tai kuvan perusteella jutusta hieman vääränlaisen kuvan, jolloin koko juttu jäi lukematta.

2 No tää Soini-juttu, ei jotenki...yhdestä ihmisestä lukeminen ei yleensä kiinnosta mua. Mä oon kiinnostunu enemmän semmosista kokonaisvaltaisista ilmiöistä ku jonkun yhden ihmisen henkilökohtaisista asioista.

1 Okei, että tässä oli ehkä kuitenkin kokonaisvaltasena ilmiönä tää, että mikä on perussuomalaisten kanta siihen että kunnallisvaaliehdokkaiksi on hyväksytty avoimen rasistisia ihmisiä...mut se ei sua teemana silleen kiinnosta vai?

2 *No...itse asias mä en sit tiennyt tota, kun en tosiaan luku sitä. Ja sit tää nyt vaan jotenkin... mul tuli semmonen lähtöoletus, et tää nyt on sitä, et...ku muutenki häneen on tosi paljon kiinnitetty huomioo ja tämmönen, ni...et se sitä niinku, hän tässä kritisoi, mut se oliki ilmeisesti joku ihan toinen juttu. (nauraa)*

1 Eli tossa otsikossa et "Soinia jurppivat omiensa tyhmyydet ja median osoittelu", ja sit tos on toi Soinin naamakuva kuvituksena. Oliko ne semmosii juttuja, mitkä vähän...

2 *Joo, jotenkin vaan tuli semmonen, et "noo, et Soinia nyt taas jurppii, et selvä se sit on". (nauraa)*

1 Että katoit heti, et tossa on pelkästään Soinia haastateltu, ja sitte ei innostanu?

2 *Joo. Tai en ees niinku ryhtyny lukemaan sen pitemmälle.*

(nainen, 22)

Kahden haastateltavan mukaan jopa se voi tehdä jutusta tylsemmän tai olla syynä lukematta jättämiseen, että juttu on sellaisella osastolla, jota haastateltava ei yleensä lue.

Verkkosivuilta luetussa sisällössä korostuu paikallisuus. Viisi haastateltavista kertoi lukevansa Satakunnan Kansan verkkosivulta nimenomaan paikallisia juttuja.

1 Miten usein sä käyt Satakunnan Kansan nettisivuilla?

2 *Pari kertaa päivässä.*

1 No mitä sä sieltä yleensä kattelet?

2 *Paikallisuutiset.*

1 Onks ne niinku samoja juttuja, mitä sä etsit myös tuolta paperilehdestä sitten?

2 *No mä en välttämättä paperilehdest eti sinällään mitään. Et mä niinku...mä vaan avaan paperilehden (nauraa) ja katon sen läpi. Mut et nettisivuil mä menen suoraan siihen Satakunta-osioon ja katon, et mitä paikallisuutisii on.*

1 Okei. Eli sieltä sit nimenomaan haet niitä paikallisuutisia.

2 *Joo. Ja sielt mä en ees kato yleisii, et mä katon ne vaan lehdest sitte.*

(nainen, 21)

Verkkosivuilta luetut sisällöt määräytyvät kuitenkin pitkälti sen mukaan, mitä etusivulla on. Kaksi haastateltavaa kertoi lukevansa yleensä pelkästään etusivun ja sillä ensimmäisenä olevat uutiset. Yksi haastateltava kertoi lukevansa suosituimmat jutut.

Neljä haastateltavaa sanoi lukevansa verkosta urheilu-uutisia ja kaksi lukijoiden kommentteja. Yksittäisiä mainintoja saivat muun muassa erikoiset jutut, opiskelijoita koskevat jutut, tuoreet uutiset ja lukijan kuvat. Yksi haastateltava kertoi lukevansa verkosta lähinnä otsikot.

Kysyin seitsemältä haastateltavalta, lukevatko he verkkolehdestä samantyyppisiä juttuja kuin printtilehdestä. Viisi kertoi lukevansa samanlaisia juttuja sekä printistä että verkosta, mutta kaksi

kertoi lukevansa erilaisia juttuja (toinen heistä oli edellä siteerattu nainen, joka hakee verkosta nimenomaan paikallisuutisia).

Mä oon monipuolisempi paperilehdes. Netist tulee vaan selailtua sillai juttu, juttu, ja sit...tuo on kiinnostavampi ja tää. Mut ko paperilehti tulee, niin sen alottaa sen tekstin niinko lukemisen. Et netis on niin helppo, ko kattoo "jaa otsikko, kuva, otsikko, kuva..." ni jatkaa vaan, menee eteenpäin, mut kyl lehdes tulee se, alottaa tosiaanki sen jutun lukemisen sitte.

(mies, 24)

5.1.3 Mielenpitoet maakuntalehdestä

Haastateltavat kuulostivat yleisesti ottaen melko tyytyväisiltä Satakunnan Kansaan (mikä on tietysti sikäli odotettavissa, että otos koostui nimenomaan lehden lukijoista). Muutamassa haastattelussa kritisoitiin jutuissa joskus esiintyvää virkamieskieltä, pitkiä lauseita ja vaikeiden termien käyttämistä.

Kahta haastateltavaa lukuun ottamatta kaikki olivat sitä mieltä, että Satakunnan Kansassa on tarpeeksi itselle tärkeiltä tuntuvia juttuja. (Toinen eri mieltä ollut haastateltava toivoi lehteen lisää Pori-aiheisia ja lapsiperheistä kertovia juttuja, toinen kritisoi juttujen vaikeaselkoisuutta ja hankalaa kieltä.) Yksi haastateltava toi lehti uudistuksesta puhuttaessa esille, että nuorille suunnatun Virtaliitteen lopettamisen jälkeen Satakunnan Kansassa on hänestä ollut vähemmän nuorille suunnattuja ja häntä kiinnostavia juttuja.

Vaikka lehdessä on paljon sellaisiakin juttuja, jotka eivät kiinnosta haastateltavia, suurin osa ei esittänyt toivetta, että lehteä muokattaisiin enemmän nuorille suunnatuksi.

1 Pitäskö Satakunnan Kansassa sun mielestä olla enemmän semmosii juttuja, jotka käsittelee niitä aiheita, mitkä sua kiinnostaa?

2 *Ei se mun maun mukaan tarvi tehä. Sillai mimmone...tää on ihan OK, nytte.*

(mies, 20)

Vain kaksi haastateltavaa oli sitä mieltä, että mukaan haastatteluun otetussa esimerkilehdessä olisi ollut sellaisia juttuja, jotka eivät kuuluisi maakuntalehteen lainkaan. Toinen kritisoi Norjan politiikkaa käsittelevää pikku-uutista ja toinen Tanskan taloudellisesta tilanteesta kertovaa juttua.

5.1.4 Kokemus lehden kohderyhmään kuulumisesta

Lehden kohderyhmäksi nähdään lähinnä levikkialueen asukkaat. Viisi haastateltavista kertoi, että lehti on heidän mielestään suunnattu porilaisille tai satakuntalaisille. Ikäryhmästä haastateltavat olivat hieman erimielisempiä, sillä neljän mielestä lehti sopii kaiken ikäisille, neljän mielestä

aikuisille ja kolmen mielestä ”keski-ikäisille” (yksi ei kommentoinut asiaa). Yhden haastateltavan mielestä lehti tuntuu olevan suunnattu korkeasti koulutetuille lukijoille.

Viiden haastateltavan puheesta välittyi vaikutelma, että lehti on suunnattu haastateltavaa itseään vanhemmille lukijoille (tähän vihjaavat myös viittaukset keski-ikäisiin, samoin se, että yksi haastateltava huomautti eläkeläisten olevan erityisen kiinnostuneita lehdestä). Tämä ei tuntunut painottuvan erityisesti nuorempaan ikäryhmään, vaan asiaan viittasivat kaiken ikäiset haastateltavat 19-vuotiaista 24-vuotiaisiin. Muut haastateltavat kuvailivat kohderyhmän sellaiseksi joukoksi, johon he itsekin kuuluvat.

Viisi haastateltavista toi kysymättä esiin, että saman ikäiset kaverit eivät juurikaan tilaa tai lue Satakunnan Kansaa. Lukemattomuuden syynä voi olla esimerkiksi kiireinen elämäntilanne tai lehden kalleus. Toisaalta jotkut haastateltavat kertoivat ainakin joidenkin kavereiden lukevan Satakunnan Kansaa tai lehden Internet-sivuja. Moni kertoi myös Facebook-kavereiden linkittävän joskus omalle seinälleen Satakunnan Kansan ja muiden lehtien uutisia.

5.1.5 Henkisesti ja fyysisesti läheiset aiheet

Paikallisimmat aiheet eivät ole aina nuorille lukijoille kaikkein läheisimpiä: Pipsa Snellin (ks. kappale 2.1.4) mukaan lähellä sijaitsevan, mutta kaukaiselta tuntuvan paikkakunnan uutisia ei välttämättä edes mielletä paikallisiksi. Siksi koin mielekkääksi kysyä haastateltavilta heille läheisistä aiheista ja erottaa toisistaan *henkisesti* ja *fyysisesti läheiset* jutut.

Läheisiä ja/tai kiinnostavia aiheita koskevat vastaukset vaihtelivat varsin paljon. Eniten mainintoja saivat omaan alaan, omiin harrastuksiin tai (opiskelevien haastateltavien kohdalla) opiskeluun/opiskelijoihin liittyvät jutut. Tätä voidaan kutsua henkiseksi läheisyydeksi: läheinen juttu kertoo haastateltaville tutuista ja tämän omaan elämään liittyvistä asioista.

Neljän haastateltavan mielestä läheisiltä tuntuvat nimenomaan paikalliset, kuten oman kotikunnan asioihin liittyvät uutiset. Tällöin läheisyys ymmärretään konkreettisessa mielessä, fyysisenä läheisyytenä. Henkinen ja fyysinen läheisyys ovat toki osittain päällekkäisiä, onhan haastateltavan välitön fyysinen elinympäristö myös hänen jokapäiväisessä arjessaan läsnä ja sen vuoksi tuttu.

Lehtijuttu voi tietysti kiinnostaa myös sivistymisen tai käytännön hyödyn takia, vaikka se ei tuntuisi varsinaisesti läheiseltä. Esimerkiksi kaksi haastateltavaa kertoi lukevansa (tai ainakin haluavansa lukea) juttuja yleistiedon vuoksi, ja kolmas mainitsi tulossa olevat ylioppilaskirjoitukset, joiden vuoksi esimerkiksi Euroopan asiat kiinnostavat. Näin juttu voi linkittyä lukijan elämään ikään kuin mutkan kautta. Kaikkia yleissivistyksen hankkiminen sanomalehdestä ei tosin kiinnosta. Erään

haastateltavan mielestä on ”ihan sama”, onko jokin asia tapahtunut vai ei, jos se ei kosketa itseä mitenkään. Toinen haastateltava taas kertoi, ettei jaksaa juurikaan laajentaa tietämystään muista kuin omaan elämään liittyvistä asioista.

Aina juttu ei innosta silloinkaan, vaikka se kertoisi oman ikäisistä ja lähellä asuvista nuorista. Myös jutun sisällössä pitää olla jotain kiinnostavaa, muuten se jää lukematta.

2 No just joku tämmönen..en mä tiää mikä tässäkin ny, ei vaan mua oikeen kiinnosta.

1 Ai tää leffajuttu, "Nuorten tunto ja kohtaaminen kerralla purkkiin"?

2 Nii.

1 Katot sä yleensä leffoja?

2 Siis kyl mä katon elokuvia, mut...ei ny mikään tämmönen, jotku...nuoret on tehny jotain...itte, ni...en mä tommost kyl kauheesti alkas lukemaan.

1 Miten nää otsikko ja kuva, oliko ne...hyviä vai tylsiä?

2 No siis, onhan toi otsikko ny ihan sillai ok, ei siinä oo mitään...ku se aihe ny on vaan just semmonen, et en mä ala käyttää aikaani siihen et mä tämmöstä alkasin lukemaan.

(mies, 19)

Saman asian ilmaisi toisin päin muuan haastateltava, joka kuvaili ulkomaan uutisia itselleen läheisiksi ”jos niissä on jotain kiinnostavaa”. (Keskustelun painopiste siirtyi myöhemmin läheisistä uutisista kiinnostaviin uutisiin, mutta tämä sitaatti sisältyi nimenomaan läheisistä jutuista kertovaan vastaukseen.)

5.1.6 Läheisiä aiheita

Esimerkkilehden jutuista ja muista haastatteluissa erikseen mainituista jutuista nousi esiin useita tekijöitä, jotka vaikuttavat jutun kiinnostavuuteen.

Eniten kiinnostavuutta lisää jutun kytkeytyminen omaan elämään. Useimmin mainittuja ovat jutun liittyminen omiin harrastuksiin tai kiinnostuksiin (7 mainintaa) tai muu suora (5 mainintaa) tai välillinen (7 mainintaa) yhteys omaan elämään. Omaan ammattiin tai opiskelualaan liittyminen mainittiin viiden jutun yhteydessä. Kiinnostava kuva mainittiin kuuden jutun yhteydessä, kiinnostava otsikko taas viiden. Neljän jutun yhteydessä haastateltava kertoi miettineensä tai seuranneensa jutun aiheena olevaa asiaa jo aikaisemmin. Hieman yllättäen fyysinen paikallisuus mainittiin vain kuuden jutun yhteydessä kiinnostavuutta lisäävänä tekijänä.

Myös sosiaaliset suhteet näyttävät vaikuttavan jutun kiinnostavuuteen: kolmessa kiinnostavaksi valitussa jutussa esiintyi tuttu henkilö joko kirjoittajana tai jutun kohteena, ja kuuden jutun yhteydessä haastateltava kertoi aiheen liittyvän jollain tavalla tuttavain tai sukulaisen elämään.

Muita useaan kertaan mainittuja tekijöitä olivat käytännön hyöty (4 mainintaa), jutun yleissivistävyys (3 mainintaa), selkeä ja/tai elävä kieli (3 mainintaa), useamman haastateltavan käyttäminen (3), uutuus ja yllättävyys (2), jutun taustoittavuus tai analyttisyys (2), nuorista kertova juttu (2), omista kokemuksistaan kertova haastateltava (2) ja jutussa oleva tieto siitä, kuinka paljon jokin hanke maksaa (2).

5.1.7 Kaukaisia aiheita

Tylsiksi valittujen juttujen tylsyyttä perusteltiin ylivoimaisesti eniten sillä, että aihe oli tylsä ja/tai henkisesti kaukainen. Näiden yhteydessä osa haastateltavista mainitsi, että juttu ”ei koskettanut”.

2 *Noi vaikutti vähän tommosilta.* (osoittaa tylsiä juttuja)

1 "Rauman Niemelä USA:n NASCAR-sarjan vauhtiovaaleille". Ei kiinnosta autourheilu?

2 *Ei kiinnosta.*

1 Ei kiinnosta sit kuitenkaan, vaikka toi on Raumalt eli vähän tosta läheltä.

2 *Joo ei mua sillai.*

1 Juu, onks toi sitte tommonen, et heti otsikon perusteella katot, että ei nappaa?

2 *Mm. Joo.*

1 No sit tääl on toinen, tää "Karhu HT halajaa Ässien avulla ylöspäin".

2 *Joo. Se on tommonen jääkiekkajuttu kans, et ei oikein kiinnosta. Et jääkiekko, mä lähinnä, noh jotain noit maailmanmestaruuskisoi tulee joskus katottuu, mut en mä muuten sillai seuraa. Ja näit mä ny silleen, jos on jotain Ässien otteluit, ni mä saatan joskus just kattoo niinku et tyliin sen tuloksen ja jotain, mut en mä sillai seuraa.*

(nainen, 23)

Toiseksi yleisin perustelu oli jutun epäselvyys tai vaikeaselkoisuus (7 mainintaa). Myös konkretian puute ja ympäröivä tuotiin esiin (3 mainintaa).

Se oli jotenki niin...no se oli varmaan liian kaukainen muhun nähden, ja sit...en mä oikeen saanu kiinni et mikä tän koko uutisen se pääpointti oli, et tota...se jäi vähän...ku tääl lopussaki on "tarvitaan rauhaa ja suvaitsevaisuutta, että voidaan ottaa vastaan"...ja viedä hyviä asioita...ja et puhutaan täst ystävyysseurasta, ja sit kuitenkin...en mä tiää. Sit se oli kuitenkin yhdistetty niin paljo politiikkaan ja kirkkoon ja kaikkeen mahdolliseen, et en mä oikeen tiää mikä siin oli, et sit se loppujen lopuks...

(nainen, 21)

Tosin vaikeaselkoisuuskään ei välttämättä saa kääntämään sivua, jos aihe on tarpeeksi läheinen:

1 No mitä jos ois vaikka semmonen juttu, joka käsittelis Luvian ja Porin yhdistymistä (haastateltavaa kiinnostava aihe), mut siin ois tosi tylsä otsikko ja teksti ois vähän semmosta vaikeeselkosta, niin lukisit sä sen jutun.

2 *Lukisin. (nauraa) Sinnikkäästi hampaat irves lukisin.*

(nainen, 21)

Kolmanneksi yleisin perustelu tylsyydelle oli aiheen fyysinen kaukaisuus (7 mainintaa). Näistä kommentteista kolmessa viitattiin toiseen maahan (Kiina, Norja, Tanska; yleisellä tasolla puhuttaessa yksi haastateltava mainitsi myös, että ”toisella puolella maapalloa” käytävät sodat eivät kiinnosta), kun taas neljässä viitattiin lähikuntaan. Vaikka juttu siis kertoisi näennäisesti läheisestä alueesta, fyysinen läheisyys näyttää menettävän nopeasti merkityksensä, jos esimerkiksi porilaista lukijaa eivät kiinnosta Euran tai Honkajoen asiat. Jo muutama kymmenen kilometriä voi olla liian pitkä etäisyys.

2 *Mää en tykkää enkä tiää autoist yhtään mitään, ja toisekseen, nää on vanhempii miehii, ni määh vähän kuvittelin et ei oo ihan mun ikäsel suunnattu asia. Ja muutenki, ku huomasin sit Honkajoki-tekstin tuolla.*

1 Aa.

2 *Käänsin kyl äkkii sivuu.*

1 Okei. Oisitko luku, jos ois ollu vähän nuorempii kaverei tossa kuvassa?

2 *Ehkä. Ja sit et jos siinä olis ollu se, et toi olis ollu vähän lähempää. Vaikkei se Honkajoki ny...kyl se Satakuntaa on, mut siis silti. Vai onks se...on?*

1 Kyl se varmaan, mä en oo ihan varma ku mä en itte oo täältä päin (nauraa) Sit tosiaan, jos se ois ollu Porissa, niin sitte oisit luku?

2 *Joo.*

(nainen, 19)

Edellisessä esimerkissä tulevat esille paitsi henkinen ja fyysinen kaukaisuus, myös iäkkäät haastateltavat (2 mainintaa). Muita tylsien juttujen elementtejä ovat jutun kokeminen merkityksettömäksi tai epäolennaiseksi (3 mainintaa), liian synkäksi/negatiiviseksi (2) tai loppuun kalutuksi (2). Epäkiinnostavassa jutussa voi olla myös tylsä kuva (3 mainintaa), vaikeaa/virkamiesmäistä kieltä (3) tai liian pitkiä lauseita (2). Myös sellaiset haastateltavat, jotka eivät ole ennestään tuttuja eivätkä muustakaan syystä kiinnostavia, voivat etäännyttää (2 mainintaa).

Kolme haastateltavaa toi esille myös sen, että esimerkikilehden tylsä juttu tai sen aihepiiri tuntuu olevan suunnattu heitä vanhemmille ihmisille; kaikki viittasivat jutun yhteydessä olevaan kuvaan, jossa oli iäkkäitä miehiä tai ”iäkkäämmille ihmisille” suunnattuja vaatteita. Haastateltavien mielestä jutut olisivat herättäneet enemmän mielenkiintoa, jos kuvissa olisi ollut nuoria tai nuorten vaatteita. Myöskään muiden paikkakuntien kunnallispolitiikka ei innosta haastateltavia, vaikka osa heistä kertoikin seuraavansa valtakunnallista politiikkaa.

5.1.8 Fyysinen paikallisuus ja jutun kiinnostavuus

Paikallisuus liittyy tietenkin oleellisesti edellä esiteltyyn fyysisen läheisyyden käsitteeseen. Kaikki haastateltavat toivat esiin, että ainakin jotkut paikalliset (omasta asuinpaikasta/kaupungista/kunnasta, sen lähiympäristöstä tai koko maakunnasta kertovat) lehtijutut kiinnostavat heitä. Kaksi kolmasosaa haastateltavista kertoi, että Poria tai sen lähiympäristöä käsittelevät jutut kiinnostavat yleisesti ottaen enemmän kuin muualla tapahtuvat tai koko Suomea koskevat.

Viisi haastateltavista on kiinnostuneempia kaupungista kuin maaseudusta kertovista jutuista; muut kertoivat olevansa kiinnostuneita yhtä lailla molemmista. Neljän haastateltavan mukaan omasta asuinalueesta tai muuten tutusta alueesta kertovat jutut ovat kiinnostavampia kuin esimerkiksi muista Porin alueista kertovat. Jotkut nostivat tässä yhteydessä esiin, että he ovat asuneet elämänsä aikana monessa eri kaupunginosassa, joten koko kaupungin asiat kiinnostavat tasapuolisesti.

Neljä haastateltavista kertoi olevansa kiinnostunut myös muiden Satakunnan kuntien kuin oman synnyin- tai asuinpaikkakunnan jutuista. Kaksi perusteli tätä kuntaliitosjuttujen kiinnostavuudella ja toinen heistä myös sillä, että ympäryskuntien tapahtumat vaikuttavat myös Porin kaupunkiin. Kolmas taas huomautti, että myös ympäryskuntien asioista ”tarvii tietää”, mikä viittaa juttujen yleissivistykselliseen ulottuvuuteen. Kuusi haastateltavista taas kertoi, että ympäryskuntien jutut eivät kiinnosta ainakaan yhtä paljon kuin oman asuinpaikkakunnan asiat (yksi heistä huomautti kuitenkin, että jutut ovat tarpeellisia muille lukijoille, vaikkeivät ne itseä kiinnostakaan). Yksi haastateltava sanoi, että Porin lähellä sijaitsevien ympäryskuntien asiat kiinnostavat enemmän kuin kaukaisempien. Yhden haastateltavan kanssa kysymys ei tullut suoraan esille.

2 No nyt oli tämän päivän lehdessä oli et joku on puukotettu, ni sit mä katon vähän, et jaa Huittisissa, mä en välttämättä sit lue sitä jos se on Huittisissa tapahtunut. Mut jos se on tapahtunu Poris, niin sit vähän kattoo vähän, et missä toi ny on tapahtunut.

1 No mitä jos se oiskin tapahtunut vaikka Luvialla, niin kiinnostaisko se sitten enää niin paljon?

2 No riippuu vähän mikä on. Et esimerkiks jos on kolari tapahtunut, niin kyl mä katon sen, et sit aina vähän aattelee et onko joku tuttu tai tämmönen, ja missä on tapahtunut. Et jos on hirvikolari jossain, niin ihan, sillai niinku aina katon, et kiva tietää et missä on ollut...iteki osaa varoo sitten.

(nainen, 24)

Puolet haastateltavista kertoi kiinnostuvansa yleisesti ottaen enemmän kotimaan kuin ulkomaan uutisista. Kaksi haastateltavaa oli päinvastaista mieltä, ja neljän mielestä uutisen yleinen kiinnostavuus on tärkeämpää kuin tapahtumamaa.

Kiinnostava juttu tulee haastateltavien mukaan luetuksi tapahtumapaikasta riippumatta. Kuitenkin etenkin tietyn tyyppisten juttujen kiinnostavuus riippuu siitä, tapahtuvatko ne lähellä haastateltavan omaa elämänpiiriä. Kaksi haastateltavaa otti tässä yhteydessä esiin onnettomuusutiset. Lisäarvoa tuo myös se, jos juttu kertoo lähialueelle tulossa olevasta tapahtumasta tai vaikkapa lähellä sijaitsevasta liikkeestä, jossa voi mennä käymään.

1 No onks sillä väliä, että käsittelee kö juttu Poria vai niinku koko Suomea?

2 *On sil välii, et kyl niinku, ei silleen, jos se käsittelee Suomee nin sit saa olla tosi läheltä mun kiinnostuksen kohteitani.*

(---)

2 *No, esimerkiks mä oon ny, kaikki kaveritki on VPK:s, ni jos siihen jotain, tai palo- ja pelastusalaan liittyvää, niin tulee tosi usein niist puhuttua ainakin.*

1 Juu. Onks sillä välii sitten, että onko kyseessä jotakin mikä on tapahtunut täällä Porissa, vai kiinnostaako ihan jutut koko Suomesta?

2 *Siin kiinnostaa kyl koko Suomes. Ku se on nii, se vaikuttaa sit jos jossain tapahtuu jotain, ni se levii sit saman tien kyl tänneki.*

(nainen, 22)

Liian kaukaiselta tuntuva aihe ei kiinnosta, oli sen tapahtumapaikka mikä tahansa. Paikallisuus ei vaikuta olennaisesti lisäävän tylsän aiheen mielenkiintoisuutta (seuraavissa esimerkeissä puhutaan tylsinä pidetyistä esimerkkilehden jutuista).

1 Toi on Isojoelta toi tyyppi, et. Onks sillä mitään merkitystä, oisko kiinnostanu yhtään enempää, jos toi ois ollu porilainen toi ehdokas?

2 *No ehkä vähän enemmän, mut ei ny...en mä en usko, et se siitäkään silti ois muuttunu mielenkiintoseks. Kyl se tietysti ehkä vähän enemmän ois kiinnostanu, jos se Porist ois ollu.*

(mies, 20)

2 *Elikkä siin voi sit sanoo, et oisko otsikko...tuo, ollu jotenki huono tai jotain, mut en mä sitä ky kattonu sen enempää, et. Otsikkoo vähän tost noin, ja käänsin et.*

1 Juu. Onks sillä sitten välii, että missä se on, että oisitko sä kattonu, jos se ois ollu Porissa eikä Huittisissa?

2 *Ei sil ois ollu, kyl se sit ihan, vaik se ois ollu Rovaniemel tai jossain, et ei sil sit ois mitään välii ollu.*

(mies, 24)

Yksi parhaiten asiaa havainnollistavista huomioista tuli esille, kun tutkin esimerkkilehteä 19-vuotiaan porilaishaastateltavan kanssa. Hän kertoi, että uutinen Olkiluodon ydinvoimalasta kiinnosti, mutta voimalan naapurikunnan kehittämisestä kertova mielipidekirjoitus ei:

2 *Jos ny viel se kiinnostavin, ni ehkä tää Olkiluoto-juttuki viel oli sillai vähän...mikä tuli katottuu vähän. Enemmänki ku se pari silmäystä.*

1 Mikä siinä kiinnosti?

2 No...siis kyllä ny...ydinvoimala, mikä on tosa kuitenkin aika lähellä. Et niinku...et mitä siel tehdään, siel ny tota kolmosta...rakennetaan, tehdään, ni et, mitä siel...niinku tapahtuu.

(---)

2 (keskustelussa on siirrytty tylsiin juttuihin) *Ja sit nää mielipidejutut, näis ny ain semmosii...just joku tämmönen, jos puhutaan jostain Euran kunnasta. Ei se ny...kiinnost sillai.*

(mies, 19)

Vaikka omaa alaa koskevat jutut kiinnostavat useimpia, monen haastateltavan puheessa ne ovat merkityksellisiä lähinnä silloin, kun niillä on jotain vaikutusta omaan elämään. Fyysisesti lähellä tapahtuvat asiat vaikuttavat todennäköisemmin lukijan omaan työhön tai työtilanteeseen kuin kaukana tapahtuvat.

1 No mites sit ku sä sanoit et sä oot kiinnostunu vaikka kemian alasta, niin sitten jos tästä alasta on juttua esimerkiksi siitä mitä alalla tapahtuu Ruotsissa, niin kiinnostaako sua semmonen juttu?

2 *Kiinnostaa, ku se vaikuttaa sit kyl ihan selkeesti niinku tännekin päin. Et jos sin rakennetaan joku uus iso tehdas, se vie selkeesti työpaikkoi täältä. Et ku vähenee tuotannot sun muut, ja taas jos niin kaikkii näit yrityskauppoi ni, ihan niinko, mielenkiinnost et ko nimet muuttuu ja kaikki muut, ni kyl se ihan.*

1 No miten jos se oiski jossaki ihan toisella puolella maailmaa, sillee et se ei konkreettisesti vaikuta Suomeen, et jos puhuttaisi vaikka Etelä-Afrikasta?

2 *No sinänsä se kiinnostaa, et niinku olen kiinnostunu aiheesta, mut...mä voin lukee sen jutun, mut siit ei välttämät jää mitään sit päähän.*

(nainen, 22)

Yksi haastateltava taas linkitti paikallisuuden merkityksen jutun hyödyllisyyteen ja elämänläheisyyteen:

Et ku mä kattelin sitä sunnuntainki lehteä. Ku siin oli siit, ko Facebookis on hirveesti pyöriny, ku Ulvilas oli auto-onnettomuus ja koira karkas. Se on vieläki hukas, se on ny viikon ollu hukassa. Nii semmosii juttui, et ku siin on selkee tämmönen, ku liittyy alueellisest, kun must se on niinku hyvä et siit koirast ny kerrotaan jossain muuallaki ku Facebookeis, ni joku ihminen voi oikeesti niinku sit löytää. Et se oli niinku semmonen...semmosii sais olla enemmän, niinku tommosii jotka niin, ilmoituksia niinku, mikä sit oikeesti jotain hyödyllisii. Et ei vaan niinku uutisii, vaan niinku, et joist on mitään hyötyyki.

(nainen, 22)

Hyödyllisyyden arvostaminen näkyy myös siinä, että kolme haastateltavaa mainitsi käytännönläheisen ja arkielämän vinkkejä tarjoavan Hyvä arki –sivun kiinnostavana.

5.1.9 Tuttavien merkitys maakuntalehdessä

Esimerkkilehdistä keskusteltaessa tuli esiin, että pienetkin yksityiskohdat saattavat tehdä jutusta merkityksellisemmän lukijalle. Tällainen yksityiskohta voi olla esimerkiksi jutussa esiintyvä tai sen

kirjoittanut tuttava tai vaikkapa tuttu paikka (jolloin yksityiskohta vedonnee varsinkin niihin nuoriin, joilla on vahva alueellinen identiteetti). Eräs haastateltava tuo esille useita asioita, jotka liittävät ulkomaanjutun hänen omiin kokemuksiinsa ja hänen läheistensä elämään:

Mun mies on sit taas semmosella alalla, niinku remonttijutut on hänen alaansa, niin sit taas sitä kautta mäkin oon ehkä sit kiinnostunut. Ja sit täs on tost asbestista, ja meil on taas sit tehty mökissä remontti, missä on asbestii ollu, niin sit se vaan kiinnosti. Ja sit mun äiti on EU:lla töissä, niin sit sekin taas liittyy ehkä näihin YK-juttuihin hiukan, niin sitä kaut sitten kiinnosti.

(nainen, 24)

Seitsemän haastateltavaa mainitsi, että jutussa esiintyvät tuttavat lisäävät sen kiinnostavuutta ja/tai nostavat sen puheenaiheeksi muiden ihmisten kanssa. Viisi heistä toi tuttavat oma-aloitteisesti esiin joko yleisesti tai esimerkkilehden juttujen kautta. Yksi haastateltava kertoi, että tutut ihmiset tai asiat herättävät otsikossa mielenkiinnon. Toinen taas mainitsi, että esimerkiksi urheilujutun otsikossa täysin tuntemattomat nimet eivät houkuttele lukemaan itse juttua (vaikka joukkue olisikin tuttu).

Pori on niin pieni paikka, et nää nuoret porilaiset urheilijat, ne tuntee tavallaan jonku tutun tutun kautta, et ne jotenki yleensä joku tuntee ne jollain tavalla. Vaik en itse tunne ketään henkilökohtasesti, mut sit kuitenkin aina kiinnittää huomioo siihen, et ai niin joo, toi oli se, sen työkaverin parhaan kaverin poika tai jotain tällasta.

(nainen, 22)

[Toimittajan nimi] kirjottaa välillä kans näit kirjoituksii, ni se on mun parhaan kaverin äiti, niin ne on kans semmosii, mitkä on vähän niinku pakko aina lukee. Vaikkei juttu niin kiinnostaskaan.

(nainen, 19)

Kuten edellisistä esimerkeistä näkyy, tuttavan ei välttämättä tarvitse olla läheinen ystävä tai edes henkilökohtainen tuttu. Epäkiinnostavista yhteyksistä tunnettu henkilö ei kuitenkaan välttämättä saa lukemaan juttua: yksi haastateltava kertoi, että politiikasta tuttu nimi saa kääntämään sivua, koska haastateltava ei ole kiinnostunut politiikan uutisista.

Tuttavat saattavat vaikuttaa juttujen kiinnostavuuteen myös toista kautta: kiinnostavassa jutussa voidaan käsitellä sellaista aihetta, joka on ollut lähipiirissä ajankohtainen. Yhden haastateltavan mukaan henkilöhaastatteluissa ei ole oleellista, onko jutun kohde ennalta tuttu vai ei.

Esimerkkilehteä lukiessa anopin kokemukset vaikuttivat kuitenkin myös hänen mielestään jutun kiinnostavuuteen:

Ja sit ku tietää tuttuja, anoppi on myös käynyt talouskoulun, hän on kehuu sitä et kuinka hyödyllinen se on ollu ja näin. Se oli ihan mielenkiintonen.

(nainen, 24)

5.1.10 Maakuntalehti paikallisuutisten lähteenä

Kahdeksan haastateltavista eli kaksi kolmasosaa kertoi tarttuvansa nimenomaan Satakunnan Kansaan (printtilehteen tai verkkosivuihin), kun he haluavat lukea paikallisia uutisia. Kaksi Ulvilasta kotoisin olevaa haastateltavaa kertoi, että Ulvilan uutiset luetaan Ulvilan Seudusta ja Satakunnan Kansasta etsitään toisenlaista näkökulmaa. Myös Porin Sanomat ja Ampparit.com mainittiin kumpikin yhden kerran paikallistiedon lähteinä.

Ulvilasta lähtöisin olevat haastateltavat toivat esille, että Satakunnan Kansassa kiinnostaa ennen kaikkea paikallinen eikä esimerkiksi valtakunnallinen näkökulma.

1 Pitäskö sun mielestä olla enemmän Ulvilasta juttui sit Satakunnan Kansassa?

2 *No ei välttämät. Ehkä se Porin alue kiinnostaa nytte, ei Ulvila. Se kuuluu Ulvilan Seutuun mun mielestä.*

(mies, 20)

1 Eli luet sä sitten lähinnä sitä Ulvilan lehtee, jos sä haluat tietää mitä Ulvilassa tapahtuu?

2 *No joo. Kyl se on helpompi siihen.*

1 Ja minkälaisii uutisii sä sitä tavallaan haet Satakunnan Kansasta?

2 *No sit mä haen semmosii yleisempii ja laajempii, mitkä vaikuttaa sit Poriin ja Ulvilaan ja näihin kaikkiin muihin lähikaupunkeihin.*

(nainen, 22)

Kaksi haastateltavaa toi esille myös sen, että valtakunnallisten lehtien nettisivuja luettaessa omasta asuinpaikkakunnasta kertovat jutut ovat kiinnostavimpien joukossa.

2 *Jos Iltalehdes on joku Satakunnasta tai varsinki Porista, ni tulee aina luettuu. Oli se sit oikeestaan mikä juttu tahansa, mut...et harvemmin niit ny onneks on. Et yleensä ne ei mitään ratkiriemukkaita juttuja sit kuitenkaan oo.*

(nainen, 22)

5.1.11 Mieli-pidekirjoitukset

Neljä haastateltavista kertoi kirjoittaneensa itse joskus jotain Satakunnan Kansan mieli-pide- tai tekstiviestipalstalle. Yksi oli laatinut kirjoituksen koulutehtävänä, muut omasta aloitteestaan. Yhtä lukuun ottamatta kaikkien haastateltavien kanssa tuli puhetta siitä, voiko SK:n mieli-pidekirjoitusten kautta vaikuttaa oman paikkakunnan asioihin. Viisi haastateltavista oli sitä mieltä, että mieli-pidekirjoituksilla on vaikutusta vähintäänkin keskustelun herättäjinä, viisi oli kommentoissaan

varovaisempia ja yksi ei vaikuttanut juuri uskovan kirjoittelun tehoon. Kukaan ei kuitenkaan uskonut, ettei mielipidekirjoituksilla olisi mitään vaikutusta.

5.2 Sosiaaliset suhteet ja maakuntalehden lukeminen

Kaikkien haastateltavien kotiin tilattiin sanomalehteä haastateltavan lapsuudessa tai varhaisnuoruudessa. Niidenkin haastateltavien perheissä, jotka ovat asuneet muualla kuin Satakunnassa, tilattiin muualla asumisen aikana sanomalehteä (ei välttämättä Satakunnan Kansaa). Yksi haastateltava muistelee, että ulkomailla asunut perhe tilasi Satakunnan Kansan kesäisin, kun perhe tuli lomaviihtoon Suomeen. Toisin sanoen kaikki tutkimukseen valikoituneet lukijat ovat oppineet lukemaan tai selailemaan sanomalehteä jo lapsuudenkodissaan.

Kuten kappaleessa 3.6.1 tuli esille, yksi joukkotiedotuksen sosiaalisiin identiteetteihin liittyvistä käyttötarkoituksista on puheenaiheiden saaminen. Tässä kappaleessa käsitellen tilanteita, joissa maakuntalehden jutut nousevat puheenaiheiksi esimerkiksi haastateltavien perheessä, ystäväpiirissä ja sosiaalisessa mediassa.

5.2.1 Maakuntalehti keskustelunaiheena

KMT Alueellinen 2009 –tutkimuksessa noin puolet vastanneista (52 %) kertoi lukevansa Satakunnan Kansaa saadakseen uusia keskustelunaiheita. Myös tähän tutkimukseen haastatellut lukijat kertoivat juttelevansa Satakunnan Kansan jutuista sukulaisten, ystävien ja tuttavien kanssa. Harva tosin ilmoitti tätä nimenomaisesti syyksi lehden lukemiseen.

Yhtä lukuun ottamatta kaikki haastateltavat kertoivat, että Satakunnan Kansan jutut tulevat ainakin joskus puheeksi vanhempien tai muiden sukulaisten kanssa.; yhden haastateltavan mukaan näin tapahtuu tosin vain harvoin. Eniten jutuista keskustellaan vanhempien ja isovanhempien kanssa. Kymmenen haastateltavista taas kertoi juttelevansa ainakin joskus kavereidensa kanssa SK:n jutuista, kaksi tosin vain harvoin. Kaksi haastateltavaa kertoi, että kavereiden kanssa ei koskaan tule puhetta Satakunnan Kansan jutuista. Kolme henkilöä mainitsi, että kaverit eivät juurikaan lue lehteä (ks. kappale 5.1.4).

Kaksi haastateltavista kertoi juttelevansa Satakunnan Kansan jutuista myös töissä. Toinen heistä sanoi puhuvansa eniten paikallisista ja kotimaan uutisista, toinen taas ajatuksia herättävistä ja ”hulluilta” tuntuvista jutuista.

Seitsemän haastateltavista on parisuhteessa. Kolme heistä kertoi juttelevansa Satakunnan Kansan jutuista kumppaninsa kanssa, kolme taas ei (kaksi mainitsi syyksi sen, että puoliso ei lue lehteä juuri lainkaan). Yksi haastateltavista kertoi, että Rovaniemellä asuvan poikaystävän kanssa ei tule puhetta Satakunnan jutuista, mutta Porin asiat vaikuttivat olevan ainakin joskus keskustelun aiheena. Haastateltavat eivät osanneet selostaa kovin tarkkaan, millaisista lehtijutuista puolison kanssa yleensä puhutaan.

Vanhempien ja muiden sukulaisten kanssa juteltaessa paikallisuus tulee selvästi esille: viisi haastateltavaa kertoi, että tällöin puheenaiheina ovat nimenomaan tai enimmäkseen paikalliset jutut. Yksi haastateltava mainitsi tapahtumajutut. Tutut ihmiset mainittiin niin ikään kahdesti ja kunnallispolitiikka yhden kerran.

Kavereiden kanssa eniten puhutaan urheilujutuista, jotka neljä haastateltavaa mainitsi. Paikalliset jutut ja tapahtumajutut saivat kaksi mainintaa. Yksittäisistä jutuista mainittiin esimerkiksi uutinen juomaveden värjäytymisestä Porissa ja Virta-liitteessä ollut juttu homopariskunnasta.

Kaveriporukoissa jutuista keskustellaan lähinnä Satakunnan alueella asuvien kavereiden kanssa. Seitsemän haastateltavista kertoi kuitenkin, että puhetta tulee välillä myös muualla asuvien kavereiden kanssa. Yleensä kyse on sellaisista kavereista, jotka ovat aikaisemmin asuneet Satakunnassa. Myös suuret ja koko Suomea koskettavat uutiset, esimerkiksi presidentinvaalit, voivat tulla puheeksi missä tahansa asuvien kavereiden kanssa (kaksi mainintaa). Jos Satakunnan Kansassa on kaverin asuinpaikkakuntaa koskeva juttu, voidaan siitäkin mainita keskustelussa (yksi maininta). Jutut voivat tulla esille myös eri paikkakuntien asioista juteltaessa.

5.2.2 Maakuntalehti sosiaalisessa mediassa

Yhdeksän haastateltavista eli kolme neljäsosaa kertoi olevansa Facebookissa. Kukaan haastateltavista ei kertonut käyttävänsä muuta sosiaalista mediaa.

Kolme haastateltavaa kertoi jakaneensa joskus omalla seinällään Satakunnan Kansan uutisen tai uutisia. Kaksi haastateltavaa oli tehnyt näin useamman kerran, yksi vain kerran. Enemmistö (viisi haastateltavaa) ei ole koskaan jakanut Satakunnan Kansan uutista seinällään; kolme heistä kertoi, ettei muutenkaan juuri jaa linkkejä seinällään. Yksi haastateltavista ei muistanut, oliko hän jakanut Satakunnan Kansan uutisia vai ei.

Ne haastateltavat, jotka kertoivat jakavansa Satakunnan Kansan uutisia, jakavat itselleen läheisiltä tuntuja uutisia. Toinen haastateltavista kertoi jakavansa vain kotipaikkakuntaansa liittyviä uutisia

(esimerkiksi kuntaliitossuunnitelmista tai ringettejoukkueen menestyksestä), ja myös toisen puheessa esille tuli kotipaikkakunnalla tapahtunut onnettomuus.

Yksi haastateltavista oli jakanut vain kerran poikkeuksellisen kiinnostavan Satakunnan Kansan jutun. Juttu liittyi mutkan kautta haastateltavan omaan elämään (tämä harrasti jääkiekkoa), mutta kiinnostavinta siinä oli viihdearvo:

2 Se oli semmonen ku...oli toi...jäähallilla oli poliisi ja jääkiekkoturnaus, ja sit...kenttämies oli ajanu jääkonet humalatilas ja oli saanu siit sit rattijuopumuksen. Must se oli semmonen aika hauska juttu, mikä...oli et.

1 Okei. Oliko se sama halli, missä sää käyt pelaamassa?

2 Mää en tiä, siin ei lukuun lainkaan, et en tiä missä hallis oli.

1 Se oli tääl Porin seudulla kuitenkin?

2 Joo, mun muistaakseni, et siit on hetki jo kyl aikaa.

1 Juu. Oisitko linkittäny, vaikka se ois ollu jossaki Helsingissä?

2 Juu, se oli niin hauska juttu mun mielestä.

(mies, 20)

Kavereiden linkittämien juttujen klikkaamiseen vaikuttavat eniten itse uutinen, sen otsikko ja aihepiiri. Otsikon merkitys korostuu verkkoympäristössä, sillä päätös klikata tai olla klikkaamatta juttulinkkiä tehdään usein juuri otsikon perusteella. Kolme haastateltavaa kertoi otsikon olevan tärkein kriteeri juttujen klikkaamisessa.

Sillä, kuka kaveri jutun on linkittänyt, ei ole juurikaan merkitystä, jos juttu on kiinnostava ja hyvin otsikoitu. Yksi haastateltava tosin sanoi, ettei jutun tarvitse välttämättä olla edes kiinnostava, sillä yhteys jutun jakaneeseen kaveriin tuo juttuunkin kiinnostavuutta.

Yksi haastateltavista kertoi, ettei hän lue Facebookista lainkaan Satakunnan Kansan uutisia, koska hän on yleensä jo katsonut uutiset lehden verkkosivuilta.

5.3 Haastateltavien alueelliset identiteetit

Analyysia helpottaakseni määrittelin haastateltavien alueellisen identiteetin vahvuutta kahdentoista kriteerin avulla ja annoin haastateltaville pisteitä kunkin kriteerin suhteen. Kriteerit ja niiden perusteella antamani pisteet olivat seuraavat:

- 1) kokemus satakuntalaisuudesta (0–1 pistettä)
- 2) juuret Satakunnassa (0–1p)

- 3) aikomus muuttaa pois Satakunnasta (0–1p)
- 4) aikomus palata takaisin mahdollisen muuton jälkeen (0–1p)
- 5) me-ilmausten käyttö (0–1p)
- 6) kuvaukset omasta kotipaikkakunnasta (kerrotaanko positiivisia vai negatiivisia asioita ja missä järjestyksessä asiat ilmaistaan; 0–1.5p)
- 7) aktiivisuus kotipaikkakunnalla (0–1.5p; yksi piste harrastuksista/luottamustoimista ja puoli pistettä kunnallispolitiikan seuraamisesta)
- 8) käsitys omista vaikutusmahdollisuuksista (erittäin heikot, heikot, kohtalaiset tai hyvät; 0–1.5p)
- 9) kiinnostus vaikuttamiseen kotipaikkakunnalla (0–1.5p; puoli pistettä niille haastateltaville, joiden kanssa aihe ei tullut puheeksi)
- 10) onko haastateltavan kaveripiiri pääasiassa Satakunnassa vai myös muualla (0–1p)
- 11) seuraisiko haastateltava edelleen Satakunnan uutisia, vaikka hän muuttaisi toiselle paikkakunnalle (0–2p; yksi piste SK:n tilaussuunnitelmista ja yksi uutisten seuraamisesta)
- 12) paikallisuutisten hakeminen ja paikallisuuden vaikutus lehtijuttujen kiinnostavuuteen (0–2p)

Merja Sinkkonen-Tolppi (2005) käyttää osaa näistä kriteereistä tutkiessaan 15-vuotiaiden kotiseudulle kiinnittymistä. Muita Sinkkonen-Tolpin käyttämiä indikaattoreita ovat paikkakunnalla asumisaika, kotikunnan palveluiden ja päätöksenteko-organisaation tunteminen, perhe ja seurustelukumppani sekä koulussa viihtyminen. Itse en ottanut kriteerikseni paikkakunnalla asumisaikaa, koska suurin osa haastateltavistani oli syntynyt Satakunnassa ja yhtä lukuun ottamatta kaikki olivat asuneet alueella yhteensä vähintään seitsemän vuoden ajan (sitä paitsi lapsuuden ja varhaisnuoruuden asumispaikkakunta on yleensä yksilön vanhempien eikä hänen itsensä valinta). Kotikunnan tuntemisen ulottuvuutta määrittelin sillä, seuraavatko haastateltavat kunnallispolitiikkaa. Kaikkien haastateltavien perhe asui Satakunnassa, joten otin sosiaalisen ulottuvuuden kriteeriksi sen, asuuko myös suurin osa haastateltavien kavereista seudulla. Koulussa viihtyminen tuskin kuvailee luotettavasti aikuisia haastateltavia, joista kaikki eivät enää opiskele.

Kaikki haastateltavat tunsivat kuuluvansa kotipaikkakunnalleen ja kertoivat, että heidän juurensa ovat joko Porin seudulla tai laajemmin Satakunnassa. Yksi haastateltava täsmensi, että juuret ovat vain puolittain Porissa, mutta molemmat vanhemmat ovat kotoisin Satakunnasta. (En kysynyt haastateltavilta tarkemmin, tulevatko molemmat vanhemmat Satakunnasta, koska halusin tietää nimenomaan haastateltavien omat kokemukset juurista.)

Edellä mainittujen kriteerien lisäksi pohdin tässä kappaleessa myös sitä, kuinka laajoihin alueisiin haastateltavien alueellisten identiteettien voidaan tulkita kohdistuvan.

5.1.2 Kokemus kotiseudusta

Kotiseudeksi voidaan ymmärtää esimerkiksi ihmisen syntymä- tai lapsuudenkotipaikkakunta, kotikaupunki tai se paikka, jossa ihmisellä on koti ja sosiaalisia verkostoja (Paasi 1984, 120). Pyysin haastateltavia määrittelemään itse kotiseutunsa, koska olin kiinnostunut siitä, kuinka laajan alueen he mieltävät kotiseudukseen.

Viisi haastateltavista, eli lähes puolet, pitää kotiseutunaan tiettyä Porin aluetta, kuten Meri-Poria, Länsi-Poria tai tietty(j)ä asuinaluetta/alueita. Neljä haastateltavaa pitää kotiseutunaan Poria tai muuta Satakunnan kuntaa, kaksi taas mainitsi yksittäistä kuntaa laajemman alueen. Yksi haastateltavista määritteli kotiseudukseen kaksi erilaista aluetta:

1 Minkä alueen sä koet sun kotiseudeksi?

2 Mikä määrittellään alueeksi?

1 No miten sä ihan ite haluat sen määrittellä?

2 *No kyl mä...ihan koti-kotiseutuu, ni mää koen et Luvia. Mut sit taas, mä olen koko ikäni ollu Pori-Luvia-Eurajoki-Rauma-akselil, ni...se on laajennetus kaavas sit se kotiseutu.*

(nainen, 21)

5.1.3 Kotipaikkakuntalaisuus

Kysyin porilaisiksi identifioituilta haastateltavilta (9 kappaletta), millaisia ominaisuuksia he liittävät porilaisuuteen. Vastaukset olivat melko sekalaisia, ja esiin nostettiin sekä positiivisia että negatiivisia asioita. Useimmissa vastauksissa tuli esille Porin murre.

Kaksi haastateltavaa mainitsi porilaisten huumorintajun. Niin ikään kaksi haastateltavaa kertoi porilaisten saattavan ”töksäyttää” ajattelemattomia kommentteja tai sellaisia asioita, jotka ulkopaikkakuntalainen ymmärtää helposti väärin. Kolme haastateltavaa toi esiin sellaisia asioita kuin pikkukaupunkilaisuus, sisäänpäinkääntyneisyys, syrjäänvetäytyneisyys, hiljaisuus tai avoimuuden puute uusille asioille. Yksi ammattiautoilijana työskennellyt haastateltava pitää

porilaisia liikenteessä itsekeskeisinä ja etuilijoina. Toisaalta sama henkilö kertoi porilaisten olevan avoimia ja tulevan toimeen kaikkien kanssa. Toinen haastateltava taas kuvasi porilaisia ystävällisiksi ja rehellisiksi ja sanoi, että ennakkoluuloista huolimatta porilaiset ovat pohjimmiltaan puheliaita.

Kolme haastateltavista ei koe, että porilaisia voisi kuvata millään erityisellä luonteenpiirteellä.

1 Sä kuvailit äsken, että joidenki ulkopaikkakuntalaisten mielestä voi tuntua, että porilaiset on semmosii vähän sisäänpäinkääntyneitä ja aattelee itteään. Onks se totta sitte sun mielestä?

2 *No...en mä nyt tiää, onks se ny just...siis kaikki ny omia persooniinsa. Mut ehkä joillaki on sit semmonen kuva, mitä saanu...niinku muitten paikkakuntalaisten puheist. Niinku kuulla, ni jotku just ajattelee vähän silleen et...ollaan just tämmösi porilaisii, semmosii...millai sit sanosi. Vihasi ja...semmosii...vähä aggressiivisiiki välillä muit kohtaan.*

1 Se on enemmän semmonen niinku ennakkoluulo, vai?

2 *No mun mielestä, et se ny on sit taas niinku...just siit persoonast kii, mimmosien ihmisien kaa on tekemisis ollu, et. En mä tiää, voiks sitä ny yleistää sen perusteella, misä on asunu just.*

(mies, 19)

Kolmessa haastattelussa esille tulivat myös porilaisiin kohdistuvat stereotypiat, jotka ovat poikkeuksetta negatiivisia. Aggressiivisuuden lisäksi mainittiin sisäänpäinkääntyneisyys, hiljaisuus, vaikeasti lähestyttävyyys ja itsekkyyys. Eräs toiselta paikkakunnalta kotoisin oleva haastateltava kuvaili porilaisia ”ikäviksi ihmisiksi”. Kaksi haastateltavaa nosti esiin Vares-elokuvista tutun ”mikä teitä porilaisia vaivaa” –lausahduksen ulkopaikkakuntalaisten käsityksenä, toinen tosin selvästi huumorimielellä.

Mikä sitten määrittelee porilaisuutta (tai muuta kotipaikkakuntalaisuutta) ja tekee ihmisestä paikkakuntalaisen? Vahvimpana määrittelijänä nähdään murre, jonka mainitsi seitsemän haastateltavaa. Toinen usein (viisi kertaa) tarjottu määritelmä oli se, että ihminen asuu kotipaikkakunnallaan, on asunut siellä jo pitkään ja/tai on syntynyt siellä. Kaksi haastateltavaa tarjosi kriteeriksi yksinkertaisesti sitä, että ihminen itse kokee tai ”tietää” olevansa paikkakuntalainen. Samoin kaksi henkilöä pitää kriteerinä sitä, että tuntee paikkakunnan hyvin. Kerran mainittuja määritelmiä olivat paikkakunnalla viihtyminen ja kiinnostus paikkakunnan asioihin. Yksi henkilö nosti esiin myös vastakkainasettelun raumalaisten kanssa (ks. kappale 5.3.3). Myös edellä esiteltyjä porilaisuuden kuvauksia tarjottiin määritelmiksi; viisi haastateltavista kertoi, että omaan kotipaikkakuntaan liittyvät stereotypiat kuvaavat ainakin osittain myös haastateltavaa itseään.

Yhden haastateltavan kommentti liittyy Sheila Hendersonin (ks. kappale 3.5) hengessä alueellisen identiteetin aikuistumisen kokemukseen, oman ”aikuisidentiteetin” irtautumiseen aiemmasta perhesidonnaisesta identiteetistä:

Porissa ehkä vaikuttaa se, et (se) on ensimmäinen paikka, jossa on ollu semmosta oikeeta omaa elämää. Et on niinku, asuu omillansa ja tekee omat ratkasut ja näin, ni sit senki takii saattaa tuntuu ehkä kaikist eniten kodilta.

(nainen, 22)

Alueellisen identiteetin sosiaalinen ulottuvuus tuli esiin yhdellä haastateltavalla, joka kertoi, että kaikki hänen tuttavansa asuvat Porissa. Toinen haastateltava kertoi, että aktiivisuus Porin opiskelijatoiminnassa ja porilaisten opiskelijoiden edustaminen muualla Suomessa ovat vahvistaneet hänen tunnettaan porilaisuudesta. Yksi haastateltava toi esiin myös sen, että alueellinen identiteetti on tilannesidonnainen: se riippuu esimerkiksi opiskelupaikasta, harrastuksista ja siitä, kenen kanssa juttelee. Seuraavassa sitaatissa tulee esiin Anssi Paasin (1984, 57; katso myös kappale 3.3) havainto, että mitä kauempana kotoa ollaan, sitä laajempaan alueeseen yksilö katsoo olevansa sitoutunut:

1 No mikä sitten määrittelee tavallaan et mille paikkakunnalle sitä kuuluu?

2 *No, kenen kans juttelee ja mistä aiheista. Kisoissa niin...misä sit kiertääki, nii me jutellaan siit, et mä oon niinku porilainen. Ja sit ulvilalaisen kaa ku puhutaan, ni se nauraa mua et mä oon Kullaalta, ja mää voin sanoo et mä oon ylpee siitä...paikkakunnasta.*

(mies, 20)

Kaksi haastateltavista on alun perin kotoisin Ulvilasta (toinen heistä Ulvilaan vuonna 2005 liitetystä Kullaan paikkakunnalta) ja yksi Luvialta. Kaikki ovat vahvasti identifioituneita omaan syntymäpaikkakuntaansa. Ulvilasta tulevista haastateltavista toinen asuu Porissa, mutta hän ei koe olevansa porilainen, vaan ”ulvilalainen, joka asuu Porissa”. Toinen taas kokee kuuluvansa sekä opiskelupaikkakuntaansa Poriin että omaan kotiseutuunsa Kullaalla; ”maantieteellisesti” oikea ulvilalaisidentiteetti ei sen sijaan tunnu omalta.

1 No koet sä sitten, et sä oot ulvilalainen vai...onks se enemmän niinku kullaalainen, kumpi se on?

2 *No...harrastusten ja koulun puolesta niinku porilainen. Ja niinku, juurien puolest Kullaa, mut en mää niinku ulvilalainen koe välttämättä olevani.*

1 Okei.

2 *Ehkä maantieteellisesti, mut ei muuten.*

1 Juu. No, koet sä sitten enemmän ittesi kullaalaiseksi vai porilaiseksi?

2 *No...asuinpaikan puolest kullaalaiseks, mut sillai niinku elämän ja aktiviteettien puolest, ni porilaiseks.*

(mies, 20)

Sillä, ovatko haastateltavat alun perin kotoisin Porista vai pienemmältä Satakunnan paikkakunnalta, ei ainakaan käyttämilläni kriteereillä näytä olevan vaikutusta identiteettien vahvuuteen. Yksi pieneltä paikkakunnalta kotoisin oleva haastateltava on hyvin vahvasti identifioitunut kotikuntaansa, kahdella muulla identifioituminen on selvästi heikompaa. Myöskään Satakunnan ulkopuolelta muuttaminen ei näytä suoraan vaikuttavan identiteettiin. Otoksessa oli kaksi henkilöä, jotka ovat asuneet pitkiä aikoja Satakunnan ulkopuolella; toinen heistä identifioituu tutkimushenkilöistä heikoimmin Satakuntaan, mutta toisen identifioituminen vaikuttaa olevan keskitasoa.

Kotipaikkakunnan tai alueen symboleina esiintyivät haastateltavien puheessa muun muassa paikalliset urheilujoukkueet tai –seurat, oman alueen murre ja paikkakunnalla järjestettävät tapahtumat. Yksi haastateltava nosti kotipaikkakuntaansa kuvaillessaan merituulen alueellisen identiteetin symboliksi:

Se on se merituuli mikä puhaltaa, ja...kuitenki pieni, sinnikäs, itsenäinen kunta, ni se.

(nainen, 21)

Kaksi haastateltavaa kertoi olevansa ainakin joissain tilanteissa ylpeä kotipaikkakunnastaan tai -kuntalaisuudestaan. Kolmas taas kuvaili, että porilaisuus on hänelle ”tärkeää”.

5.3.3 Satakuntalaisuus

Vaikka kaikki haastateltavista identifioituvat kotipaikkakuntaansa, satakuntalaisuuden kuvauksessa on eroja. Seitsemän haastateltavista vaikutti haastattelussa identifioituvan satakuntalaiseksi, yhden identifioituminen oli heikompaa (piti itseään satakuntalaisena, mutta korosti, ettei satakuntalaisidentiteetti ole hänelle yhtä tärkeä kuin porilaisidentiteetti) ja kaksi ei kokenut itseään lainkaan satakuntalaiseksi. Kahden haastateltavan kanssa asia ei tullut selvästi esille (toinen kiersi kysymyksen ja toisen kanssa käytin haastattelurungon ensimmäistä versiota, jossa kysymystä ei vielä ollut; identiteettejä pisteytettäessä annoin näille haastateltaville puoli pistettä).

Kukaan haastateltavista ei nostanut satakuntalaisidentiteettiään paikkakuntalaisidentiteetin yli: satakuntalaisuus näyttää määrittävän heille paikkakuntalaisuuden kautta, ei päinvastoin.

Satakuntalaisuudesta puhuttaessa esiin nousi myös vastakkainasettelun teema. Kaksi haastateltavaa toi esille porilaisten ja raumalaisten välisen vastakkainasettelun. Tällaiseen kilpailuun samaistuminen kertoo varsin vahvasta porilaisidentiteetistä, johon liittyy myös ”me vastaan he” –asettelua ja raumalaisten ”toisina” näkemistä. Kilpailu ei tosin ole kuolemanvakavaa, vaan enemmänkin ”pientä vitsailua”; yksi haastateltava kertoi vastakkainasettelun liittyvän usein

keskenään kilpaileviin jääkiekkjoukkueisiin. Toinen haastateltava toi tämän vastakkainasettelun esille omasta aloitteestaan, toinen taas erikseen kysyttäessä asiasta. Jälkimmäisen haastateltavan puheessa kisailu näyttäytyi selvästi vitsinä, joka voi myös lähentää:

Jos mä tapaisin jonkun ihmisen "ai sä oot Raumalta", niin se kiinnostas ehkä se ihminen enemmän, koska se on Satakunnasta. Tai niinku naapurikunnasta, tai Nakkilasta tai sillai et. Et se kiinnostais heti, et on jostain niinku, mun läheltä. Niinku juttelis sitte...et sama niinku vähän lähtökohdat, tai sillai.

1 Onks teillä porilaisilla ikinä semmosta, raumalaisten kanssa semmosta kilpailua, et mä oon kuullut, et vähän semmosta leikkimielistä?

2 Joo. Kyl siis sillai, et jos mä niinku tapaan raumalaisen, ni sit siin heti tulee kyl et "jaa, sä oot Raumalta" ja sillai, mut et tota...mut mul ei hirveesti oo sillai ainakaan koulus meil ei ollu niinku raumalaisii kavereita, ni...mut et jos mä tapaan raumalaisii silleen muualla ku Porissa, niin tulee heti vähän sillai että...ja sit jääkiekosta tietenkkin se tulee sitte.
(nainen, 24)

Tällainen vitsailu saattaa paitsi vahvistaa porilaisidentiteettiä, myös tunnetta yhteisestä satakuntalaisuudesta: raumalaiset eivät todellisuudessa ole mitään vihollisia, vaan enemmänkin kavereita, joille naljaillaan leikkimielisesti. Ensisijaisesti tällainen kilpailu vahvistanee kuitenkin porilaisidentiteettiä ja vasta toissijaisesti satakuntalaisidentiteettiä.

Yksi ulvilalainen haastateltava toi esille myös Porin ja Ulvilan välillä vallitsevan ”kisman”. Samantyyppistä vastakkainasettelua voi toki esiintyä myös kaupunkien sisällä: yksi haastateltava toi esille Länsi- ja Itä-Porin välillä vallitsevan vastakkainasettelun ja kertoi identifioituneensa varsinkin nuorempana vahvasti länsiporilaiseksi.

Pori–Rauma-vastakkainasetteluita lukuun ottamatta satakuntalaisuuteen ei liitetty niin vahvasti erityisiä määreitä tai luonteenpiirteitä kuin porilaisuuteen, joskin yksi haastateltava toi satakuntalaisuudesta puhuttaessa esille murteen.

5.3.4 Tulevaisuuden suunnitelmat

Kysyin haastateltavilta, missä he näkevät itsensä noin viiden vuoden kuluttua. Kolmella haastateltavalla oli selviä muuttosuunnitelmia Satakunnasta (yksi suunnitteli muuttoa huonon työtilanteen takia, toinen halusi nähdä myös muuta Suomea ja kolmas ei kommentoinut asiaa) ja yksi aikoi mahdollisesti muuttaa pois. Sitä vastoin kaksi haastateltavaa ei halunnut muuttaa Porista ja neljä haastateltavaa ei halunnut muuttaa Satakunnasta. Yksi haastateltava arvioi todennäköisesti pysyvänsä Satakunnassa. Yhdellä haastateltavalla ei ollut vielä selkeää suunnitelmaa muuttamisen tai jäämisen suhteen:

En määh ny tommost oo...miettiny. Tuo...kyl mun mielest Pori ny ihan kelpaa. Ei täällä mitään sillai vikaa oo, et miks täält ny pois haluis. Mut just sitte, et jos...mut ei tääl ny mikään kauheest sillai mua pidättelekään.

(mies, 19)

Ne haastateltavat, jotka aikoivat muuttaa pois Satakunnasta, olivat yhtä lukuun ottamatta otoksen nuorimmasta päästä eli 18–20-vuotiaita. Myös yksi 24-vuotias haastateltava aikoi mahdollisesti muuttaa Porista töiden vuoksi; hän voisi kuitenkin myös jäädä paikkakunnalle, jos löytäisi sieltä hyvän työpaikan. Muut 21–24-vuotiaat haastateltavat eivät aikoneet eivätkä halunneet muuttaa pois Satakunnasta.

Neljän haastateltavan kanssa puheeksi nousi myös identiteetin pysyvyys. Kaksi näistä haastateltavista oli aikaisemmin asunut jossain muuallakin kuin Satakunnassa. Kolme haastateltavaa kertoi, että vaikka he muuttaisivat jonnekin muualle, he pysyisivät silti porilaisina(/luvialaisena); yksi haastateltavista kuvasi tätä sanoilla ”sydän jää Luvialle”.

Kyl se on nyt jotenkin koettu, että mä oon porilainen. Kaks kertaa kun on asunut muualla, niin kyl mä oon aina mieltänyt itseni porilaiseksi. Se on jotenkin sit tosi vahvasti mulle sillai.

(nainen, 24)

Vaasasta Poriin muuttanut haastateltava taas kertoi, että muuton jälkeen porilaisidentiteetti alkoi muodostua varsin nopeasti:

1 Miten pitkään siinä meni, ku sä muutit tänne, ennen ku sä rupesit niinku ajatteleen itteäs porilaisena?

2 Mm...no, aika nopeestiki varmaan, et. Et ei siin varmaan...vuotta...kauempaa paljo.

(mies, 18)

5.3.5 Kielenkäyttö

Kielenkäytöstä tutkin haastateltavien Porin murteen käyttöä ja etsin kohtia, joissa haastateltavat viittaavat porilaisuuteensa tai satakuntalaisuuteensa *me*-pronominilla. Täältä osin analyysini pysyy varsin pintapuolisena: diskursiiviselle tai kielitieteelliselle tasolle en mene.

Neljä haastateltavista käytti *me*-muotoa puheessaan, kaksi heistä useamman kerran. Erityisen voimakkaana *me*-muoto näkyi erään luvialaisen naisen puheessa (tämä haastateltava on myös ainoa, joka otti oma-aloitteisesti esiin identiteetin käsitteen):

Meil on mun mielest hyväl mallil, suhteellisen hyväl mallil, korjataan, kaikki palvelut ja...yritetään pitää kii itsenäisyydest ja. Me ei koeta olevamme kallellaan Eurajokeen, mut ei myöskään Poriin, et meil on sellanen ihan oma identiteetti kuitenkin ni.

(nainen, 21)

Porin murteelle tyypillisiä, niin ikään tutkimusaineistossani näkyviä piirteitä ovat esimerkiksi (Eskola 1987)¹⁰:

1. sanan loppu-a:n, -ä:n, -i:n, -e:n tai -n:n häviäminen (vieläki hukas = vieläkin hukassa, tois puol = toisella puolella)
2. inessiivin päätte -sa/-sä (tosa = tuossa, josain = jossain)
3. tt ts:n vastineena (seittemält = seitsemält)
4. e-kirjaimen pidentyminen (oikeen = oikein)
5. ie, uo ja yö -diftongien avartuminen (viä = vielä)
6. lyhyen tavun jäljessä kahdentuva konsonantti (ensimmäittään = ensimmäiseksi, hättään = hätään)

Myös ruotsin kielestä on lainattu sanoja hieman samaan tapaan kuin Helsingin slangissa (esim. skipata = hypätä yli). Täytesanoista tyypillinen on esimerkiksi ”ko”. Esimerkiksi Eskolan yleisenä esittelemä ”tua/tua noi” ei sen sijaan juuri esiinny haastateltavien puheessa.

Haastattelumateriaalissa näkyvät myös ”kuka”-sanon korvautuminen ”ketä”-sanalla, ”tykö”-sanon käyttäminen vieraisilla käymisestä, ”vaikka”-sanon lyhentymisen ”vaiks”-muotoon, sanat ”millai”, ”sillai” ja ”välttämäti” sekä yleisestikin puhekielessä käytetty ”niinku”-sana.

Kaikilla haastateltavilla ilmeni ainakin joitain Porin murteeseen kuuluvia ilmauksia, joskin niiden määrä ja esiintymistiheys vaihtelivat. Esimerkiksi kolmen miespuolisen haastateltavan puheessa murteellisuuksia oli huomattavasti.

Murre vaikuttaa hyvin keskeiseltä paikallisidentiteetin osalta, sillä kuten edellä kävi ilmi, enemmistö haastateltavista mainitsi sen määrittäväksi tekijäksi porilaisuudesta tai muusta paikkakuntalaisuudesta puhuttaessa. Murre yhdistää samalla nuotilla puhuvat ja leimaa puhujansa satakuntalaiseksi silloin, kun muut eivät puhu samaa murretta. Murre voi jopa vaihtua sen mukaan, kenen kanssa puhuu:

¹⁰ En ole löytänyt tuoretta tieteellistä tutkimusta Porin murteesta, joten sovellan Paula Eskolan teosta niiltä osin kuin havaitsin haastateltavien puheesta Eskolan kuvailemia piirteitä. Kirjassa esiintyvä 80-luvun aikuisten murre lienee jonkin verran erilaista kuin 80- ja 90-luvuilla syntyneiden nuorten aikuisten puhe; kaikkia Eskolan määrittelemiä piirteitä en löytänyt haastatteluaineistostani lainkaan.

1 Mitä se sitten tarkoittaa, et on satakuntalainen?

2 Se tarkoittaa sitä, et ku sä puhut jossain muual, ni kaikki muut tietää mistä sä olet (nauraa) Murre! Painotukset, lyhenteet, kaikki sanat. Vaiks Porissa, Raumal ja Eurajoel ja Luvialla kaikil neljäl on omat murteensa, ja määki onnistun vaihtamaan niitä aina sillai taitavasti, et jos mä puhun raumalaisen kans, ni sujuvasti tulee Rauman murret ja näin, ja sit taas mä näyttelen Eurajoen murteel, mut tota...mut se on satakuntalaisuutta.

(nainen, 21)

5.3.6 Oma kuvaus kotipaikkakunnasta

Pyysin haastateltavia kuvailemaan kotipaikkakuntaansa tai sitä paikkakuntaa, josta he ovat lähtöisin. Yhdeksän haastateltavista kertoi Porista, kaksi Ulvilasta ja yksi Luviasta. Kuvauksista analysoin sitä, kerrottiinko kotipaikkakunnasta positiivisia, negatiivisia vai neutraaleja asioita ja missä järjestyksessä nämä asiat esitettiin.

Viisi haastateltavaa kertoi kotipaikkakunnastaan pelkästään positiivisia (osa myös neutraaleja) asioita ja kuusi sekä positiivisia että negatiivisia (näistä kolme esitti ensimmäisenä positiivisia ja kolme negatiivisia asioita). Yksi sekä positiivisia että negatiivisia mielipiteitä esittäneistä henkilöistä kuvasi positiiviset asiat omana mielipiteinään (Pori on ”ihan hyvä paikka asua”) ja negatiiviset asiat enemmänkin muiden ihmisten käsityksinä:

2 Et jotku varmaan pitää...nii et Pori on vähä semmonen...omalaatunen, tylsä paikka, misä ihmiset on vähän semmosii...sisäänpäinkääntyneit ja tämmösi vähän...ajattelee muist vähän niinku, ajattelee niinku itteään enemmän. Et niinku, kyl mää ainaki, kyl mun mielest Pori on ihan hyvä paikka.

(mies, 19)

Yhden haastateltavan kuvauksesta välittyi lähes pelkästään negatiivisia (toisessa kommentissa myös yksi positiivinen maininta sopivasta liikennemäärästä) tai neutraaleja (ensimmäinen kommentti) asioita:

Suomen mittakaavas ni, väkiluku on lisääntyny ko Kullaa liitettiin Ulvilaan ja...sit tota, tulee kattoon, jos paikallisi, mitä kouluis tapahtuu, tai siis vaalit taktikoi, ku ne oli ehdokkaana ni. Ulvilast vois kertoa vaikka kuinka paljon.

(---)

Sopiva liikennemäärä, sais ol, niinku, joku...siis kaupungilla saaha verettyä, jos on rahat loppu, ettei pysty niitä, kiinteistöi mitä on, niin siel on aika paljon, ehkä koulukin, niin jonki verran hometta on...sinänsä ikävä, et...Poriin verrattuna niin Ulvila vois sanoo, et pikkasen jälkeenki jäämänen.

(mies, 20)

Yleisimmät positiiviset kuvaukset Porista koskivat kaupungin sopivaa kokoa (viisi mainintaa), toimivia palveluita (2), tarvittavien palveluiden ja tapahtumien olemassaoloa (2), turvallisuutta (2) ja kauneutta (2). Lisäksi haastatteluissa oli yleisluontoisempia ilmaisuja kuten ”kiva/mukava” (3) ja ”hyvä paikka asua” (3).

Negatiivisista asioista mainittiin tapahtumien vähyys (kolme mainintaa), sisäänpäinkääntyneisyys (2), jälkeenjäneisyys/takapajuisuus (2) ja päättäjien konservatiivisuus tai rohkeuden puute (2). Yksi haastateltavista kertoi, ettei kaupungissa ole nuorille juurikaan tekemistä, ellei kapakoissa käyminen kiinnosta.

Kun kotipaikkakuvauksiin sovelletaan John A. Agnew'n kolmijakoa, kaikki haastateltavista kuvailivat kotikuntansa materiaalista elinympäristöä (sijainnillisuus), esimerkiksi paikkakunnan kokoa tai sieltä löytyviä konkreettisia asioita. Paikallisuutta eli sosiaalisia puitteita (kuten paikallispolitiikkaa tai paikkakunnalla järjestettäviä tapahtumia) kuvasi vain kolme neljästä, samoin paikkatunnetta (mielipiteen kertominen kotikunnasta, ”kotoisaksi” kuvaileminen tms.).

5.3.7 Osallistuminen ja osallisuus kotipaikkakunnalla

Arvioin haastateltavien osallisuutta kahden tekijän perusteella. Ensimmäinen on aktiivisuus kotipaikkakunnalla eli paikkakunnan poliittiseen päätöksentekoon, vapaaehtoistyöhön, urheiluseura- tai kulttuuritoimintaan yms. osallistuminen. Toinen tekijä on haastateltavien käsitys siitä, kuinka hyvät mahdollisuudet heillä on vaikuttaa kotipaikkakuntansa asioihin (tästä lisää kappaleessa 5.3.8).

Viisi haastateltavista kuului kotipaikkakuntansa urheiluseuraan tai harrasti muutoin jotain porukassa (yksi oli mukana myös koulun tutor-toiminnassa), mutta ei kokenut kunnallispolitiikkaa erityisen mielenkiintoisena. Yksi näistä haastateltavista oli toiminut myös lukion oppilaskunnan hallituksessa. Kunnallispolitiikkaa paljon tai jonkin verran seuraavista (kuusi haastateltavaa) kolme toimi tai oli toiminut jossain luottamustehtävässä. Yksi oli paikkakuntansa kirkkovaltuustossa ja vapaa-aikalautakunnan varajäsenenä; tämä henkilö oli ainoa haastateltavista, joka osallistui suoraan poliittiseen vaikuttamiseen kotipaikkakunnallaan. Muut olivat tehneet vapaaehtoistyötä tai osallistuneet opiskelija- tai ammattijärjestötoimintaan.

Niistä kahdesta haastateltavasta, jotka eivät olleet millään tavalla aktiivisia kotipaikkakunnallaan, toinen oli kiinnostunut kunnallispolitiikkaan lähtemisestä ja mainitsi myös kirjoittaneensa nimensä paikkakunnalla kiertäneeseen kansalaisadressiin. Aikaisemmin hän oli kuulunut myös poliittiseen puolueeseen, mutta aikoi nyt vaihtaa puoluetta.

Vain yksi haastateltavista kertoi, että hänellä ei ole kotipaikkakunnallaan porukassa harjoitettavia harrastuksia (haastateltavalla oli liikuntaharrastuksia, mutta ne olivat yksilölajeja eikä haastateltava kuulunut mihinkään seuraan) eikä hän osallistu vapaaehtoistoimintaan. Syyksi hän kertoi ajan puutteen. Haastateltava ei myöskään seurannut kunnallispolitiikkaa, ja hän koki omat vaikutusmahdollisuutensa varsin heikoiksi.

5.3.8 Suhde poliittiseen vaikuttamiseen

Oman osallistumisen ja kunnallispolitiikan seuraamisen lisäksi kysyin haastateltavilta, uskovatko he voivansa vaikuttaa siihen, mitä heidän kotipaikkakunnallaan tapahtuu; Merja Sinkkonen-Tolpin (2005) tulosten mukaan vahvasti kotiseutuunsa kiinnittyneet 15-vuotiaat uskoivat omiin vaikutusmahdollisuuksiinsa muita enemmän. Lisäksi kysyin, seuraavatko haastateltavat kotipaikkakuntansa kunnallispolitiikkaa. Haastattelut tehtiin kunnallisvaalien alla, joten osan haastateltavista kanssa esille nousi myös äänestäminen.

Kolme haastateltavaa piti vaikutusmahdollisuuksiaan kotipaikkakunnalla hyvinä, neljä kohtalaisina, kolme heikkoina ja kaksi oli sitä mieltä, ettei heillä ole juuri lainkaan vaikutusmahdollisuuksia. Vähiten vaikutusmahdollisuuksiinsa uskovista toinen oli sitä mieltä, että päätösten teko pitääkin jättää niille, jotka ”asiat paremmin tietävät”. Jotkut haastateltavat toivat esille myös sen, että vaikuttaminen olisi mahdollista, mutta itseä se ei tällä hetkellä kiinnosta.

Niistä seitsemästä haastateltavasta, jotka pitivät vaikutusmahdollisuuksiaan hyvinä tai kohtalaisina, kaikki kahta lukuun ottamatta seurasivat kunnallispolitiikkaa. Heikosti mahdollisuuksiinsa uskovista taas kaikki yhtä lukuun ottamatta olivat sellaisia, jotka eivät juurikaan seuranneet kunnallispolitiikkaa. Poikkeuksena oli yksi haastateltava, joka kertoi seuraavansa kunnallispolitiikkaa, mutta pysyvänsä itse mieluummin ”sivusta seuraajana”. Hän ei uskonut tavallisella kaupunkilaisella olevan mitään poliittista vaikutusvaltaa.

Äänestämisestä puhetta tuli viiden haastateltavan kanssa, joista yksi piti vaikuttamismahdollisuuksiaan hyvinä, kaksi kohtalaisen hyvinä ja kaksi heikkoina. Hieman yllättäen ensimmäinen haastateltava kertoi, ettei ole äänestänyt, vaikka hänellä olisi ollut mahdollisuus siihen, eikä välttämättä aio äänestää myöskään tulevilla kunnallisvaaleilla. (Kyseinen haastateltava ei seurannut kunnallispolitiikkaa.) Kohtalaisen hyviin vaikutusmahdollisuuksiin uskovat aikoivat äänestää kunnallisvaaleilla (toinen tosin sillä varauksella, että sopiva ehdokas löytyy).

Heikkoihin mahdollisuuksiin uskovista toinen ei aikonut äänestää ja toinen oli kahden vaiheilla. Epäröivä haastateltava kertoi, että jos hän äänestää, hän tekee päätöksensä ennemminkin ehdokkaan tuttuuden kuin asiakysymysten perusteella. Äänestämättä jättävän mukaan kunnallisvaalit eivät tarjoa sellaista jännitystä ja ”kannattamisen” tunnetta kuin esimerkiksi presidentinvaalit.

Puolet haastateltavista (6 kappaletta) kertoi, että Satakunnasta pois muuttaminen tuntuu tulevaisuudessa mahdolliselta; peräti viisi näistä haastateltavista ei ollut järin kiinnostuneita kunnallispolitiikasta. Sen sijaan niistä, jotka eivät missään nimessä halunneet muuttaa pois, vain yksi kertoi, ettei seuraa lainkaan kunnallispolitiikkaa.

5.3.9 Kaverit kotiseudulla

Viisi haastateltavista kertoi, että heillä on kavereita sekä kotiseudulla että sen ulkopuolella. Viiden kaverit asuivat enimmäkseen kotiseudulla, ja kaksi kertoi, ettei heillä ole juurikaan kavereita kotiseudun ulkopuolella.

Kavereiden lisäksi myös kotiseudulla asuvilla perheenjäsenillä ja sukulaisilla on suuri merkitys alueellisen identiteetin kannalta. Kaikki haastateltavista kertoivat, että heillä on sukulaisia kotiseudulla, ja yksi oli perustanut Poriin jo oman perheen.

Joidenkin haastateltavien kertomuksissa näkyi merkkejä myös siitä, että sosiaalisten suhteiden kautta identifioituttaisiin myös laajempiin alueisiin kuin omaan välittömään elinympäristöön. Yhden haastateltavan mukaan porilaiset nuoret tuntevat toisensa melko lailla hyvin.

Tää on vähän semmonen paikka, et kaikki tuntee kaikki. Voi sanoa. Ainaki niinko nuorist. Jos tulee vastaan toril joku, nii kyl mä tiedän, mikä sen nimi on ja...et tää ei oo silleen niin iso paikka, että tääl on niinku...liikaa ihmisii.

(nainen, 19)

Tässä identifioituminen ei tosin kohdistu kaikkiin porilaisiin, vaan rajattuun ihmisryhmään (nuoret). Yli 80 000 asukkaan kaupungissa on myös todennäköistä, että todellisuudessa kaikki nuoret eivät tunne toisiaan, vaan tuttuja kasvoja ovat esimerkiksi samoja oppilaitoksia käyneet ja samalla tavalla tai samoissa paikoissa vapaa-aikaansa viettävät nuoret.

Pori on niin pieni paikka, et nää nuoret porilaiset urheilijat, ne tuntee tavallaan jonku tutun tutun kautta. Et ne jotenki, yleensä joku tuntee ne jollain tavalla.

(nainen, 22)

Pienemmillä paikkakunnilla tuttuus voi toki ulottua pidemmällekin kuin tiettyihin sosiaalisiin ryhmiin. Eräs pienestä kaupungista kotoisin oleva haastateltava kuvaili, että ”kaikki tietävät toistensa asiat”.

5.3.10 Kiinnostus Satakunnan uutisiin

Kysyin haastateltavilta, seuraisivatko he edelleen Porin ja/tai Satakunnan uutisia, jos he muuttaisivat asumaan toiselle paikkakunnalle. Osalle haastateltavista tämä kysymys oli hyvinkin ajankohtainen, toisille taas lähinnä hypoteettinen.

Vain yksi haastateltavista kertoi, että hän tilaisi varmasti Satakunnan Kansaa myös toisella paikkakunnalla asuessaan. Tämä haastateltava uskoi, ettei todennäköisesti tule muuttamaan pois Satakunnasta.

Niistä viidestä haastateltavasta, jotka aikoivat (ehkä) muuttaa pois Satakunnasta tai joilla ei ollut erityisiä suunnitelmia jäädä alueelle, kaksi ei aikonut mahdollisen muuton jälkeen tilata Satakunnan Kansaa. Kaksi haastateltavaa ei todennäköisesti aikonut tilata lehteä. Yksi taas aikoi mahdollisesti tilata lehden. Kaikki aikoivat kuitenkin seurata vanhan kotiseutunsa uutisia, kaksi tosin vain satunnaisesti.

Kukaan haastateltavista ei arvellut, etteivät Satakunnan uutiset kiinnostaisi enää muuton jälkeen lainkaan. Useimmat seuraisivat kuitenkin uutisia muista lähteistä kuin painetusta Satakunnan Kansasta, kuten SK:n verkkosivuilta, valtakunnallisesta mediasta tai Satakuntaan jääneiden tuttavien kautta. Yksi haastateltava viittasi Pipsa Snellin teorian (ks. kappale 3.6.3) mukaisesti lehden hyötyulottuvuuteen:

1 No sitten jos sä asuisit vaikka työn vuoksi jossakin muualla, niin lukisit sä sit Satakunnan Kansaa kuitenkin?

2 *En mä usko, et siin vaihees sitten, et...et sillon jos tulis tääl käytyy, ni varmasti tulis selattua, mut ei niinku sit lainkaan niin aktiivisesti ku mitä nykyään.*

1 Kattelisit sä ees Satakunnan Kansan nettisivuja sitte ikinä tai...?

2 *No mahdollisesti vois olla et niit tulis sit kyl luettuu, mut äkkii se sit mielenkiinto kun mä, ko ei siel, kun ei vaikuta sun jokapäiväseen elämään, ni ei sit sillai kiinnosta.*

(nainen, 22)

Samanlainen näkemys oli myös toisella haastateltavalla, joka piti uutisten paikallisuutta keskeisenä ja sanoi, että esimerkiksi Helsingissä tuntuisi ”hassulta” lukea Porin uutisia. Kolmannen mukaan ”jossain toisella puolella maata” voisi kenties olla ”mielekkäämpää” lukea paikallista lehteä.

5.3.11 Paikka ja alue haastateltavien puheessa

Haastateltavien identifioitumisen ilmaisut kohdistuivat sekä välittömiin paikkoihin että laajempiin alueisiin, vaikka kysymysten pääpaino olikin kotipaikkakuntaan ja –maakuntaan kohdistuvassa identiteetissä. Välittömän elinympäristön merkitys identiteetin rakentumisessa tuli vahvasti esille yhden haastateltavista puheessa.

1 Minkä alueen sä koet sun kotiseuduks?

2 *Kyl se on toi Meri-Pori. Et siel mä oon asunu niin pitkään, et kyl se o. Sen tuntee ku omat taskus, sen paikan. Joka pienikin polku mettäs on lapsen pyöräilty, ni. Sen tuntee kyl niin hyvin.*

(nainen, 19)

Kotiseudusta puhuttaessa monen haastateltavan vastauksissa tuli esiin nimenomaan omaan asuinalueeseen kohdistuva identiteetti. Asuinalueen voi sikäli nähdä ennemmin paikkana kuin alueena, että asuinalue on läsnä yksilön jokapäiväisessä elämässä, sillä ei välttämättä ole tarkkaan määriteltyjä rajoja ja yksilön on ainakin teoriassa mahdollista tuntea henkilökohtaisesti kaikki alueella asuvat ihmiset. Kaikki haastateltavista identifioituvat myös kotikuntaan, jonka voi jo nähdä enemmän alueena kuin välittömästi koettavana paikkana. Sen sijaan astetta laajemmalle ulottuva Satakunnan käsite ei enää vetoa kaikkiin haastateltaviin; kuten edellä tuli ilmi, vain seitsemän haastateltavista sanoi epäröimättä olevansa satakuntalainen.

Kansallisvaltioon kohdistuvaa identiteettiä käsiteltiin vain harvassa haastattelussa, joskin osa haastateltavista kuvaili itse itseään suomalaiseksi ja yksi mainitsi myös länsisuomalaisuuden. Yksi haastateltavista antoi ymmärtää, että suomalaisidentiteetti voi tietyissä tapauksissa vaikuttaa Suomesta kertovien juttujen kiinnostavuuteen:

1 Että niinku, niin hirveesti ei sitte koko valtakunnan uutiset kiinnosta?

2 *Ei, paitsi jos ne on jotain semmosia, et liittyi meihinkin. Esimerkiks jos on jotain...siis Suomen asiat. Mut esimerkiks jos Helsingis tapahtuu jotain tai jos Oulus tapahtuu jotain, niin en mää koe niit niinku tärkeiks, mut jos puhutaan niinku Suomest valtiona maailmal, ni kyl ne sit kiinnostaa.*

(nainen, 19)

5.4 Alueellinen identiteetti ja maakuntalehteen sitoutuminen

Tässä luvussa analysoin alueellisen identiteetin ja maakuntalehteen sitoutumisen suhdetta.

Luokittelen haastateltavani kolmeen ryhmään heidän alueellisen identiteettinsä vahvuuden mukaan. Pohdin myös lyhyesti, mitkä tekijät voivat vaikuttaa identiteetistä ja sanomalehteen sitoutumisesta tekemiini luokitteluihin.

5.4.1 Haastateltavien alueelliset identiteetit

Kolmea lukuun ottamatta kaikki haastateltavani ovat asuneet Satakunnan alueella koko tai lähes koko nuoruusikänsä. Yksi haastateltava kertoi muuttaneensa Poriin seitsemän vuotta sitten. Toinen on syntynyt Porissa, mutta asunut välillä myös perheensä kanssa ulkomailla ja opiskellut Tampereella (yhteensä haastateltava kertoi asuneensa Porissa noin 14–15 vuotta). Kolmannen vanhemmat ovat kotoisin Porista, mutta itse haastateltava on asunut Porissa yhteensä vain viisi vuotta, joista neljä ja puoli vuotta nuoruusiässä.

Yleisesti ottaen haastateltavien alueelliset identiteetit ja kotiseutuun sitoutuminen vaikuttavat varsin vahvoilta. Tämä oli jossain määrin odotettavissakin, sillä sanomalehden lukeminen on jo sinällään yksi vahvasta alueellisesta identiteetistä vihjaava tekijä. Lisäksi lähes kaikki haastateltavani ovat asuneet Porissa varsin kauan, eivätkä useimmat ole koskaan asuneet Satakunnan ulkopuolella.

Jaoin haastateltavat kolmeen eri ryhmään sen perusteella, kuinka vahvasti heidän kokemuksensa alueellisesta identiteetistä tuli esille seuraavassa kappaleessa esittelemiäni kahdentoista kriteerin kautta. Näiden kriteerien perusteella ei tietenkään pysty määrittelemään haastateltavien identiteettejä tyhjentävästi, mutta ne antavat suuntaviivoja analyysilleni.

Analyysin helpottamiseksi määritin kunkin kriteerin numeerisesti: annoin haastateltaville kunkin kriteerin kohdalla 0–2 pistettä sen mukaan, kuinka hyvin vastaukset kuvastivat vahvaa alueellista identiteettiä. Määrittelin näiden lukujen perusteella neljä haastateltavaa vahvasti aluesitoutuneiksi, neljä keskimääräisesti sitoutuneiksi ja neljä muita heikommin sitoutuneiksi.

Kuva 1. Haastateltavien identiteettipisteet.

			H2				H6		H4		
	H9	H12	H10	H11	H5	H1	H8	H3		H7	
5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	

Kuten yllä olevasta kuvasta näkyy, nämä kolme ryhmää eivät erottaudu toisistaan kovin selvästi, vaan ryhmien välinen raja on häilyvä ja jossain määrin mielivaltaisenkin. Eniten muista poikkeava haastateltava numero 7 (21-vuotias nainen Luvialta), jonka paikallisidentiteetti näyttyy selvästi muita vahvempana. Sen sijaan 18–20-vuotiaat mieshaastateltavani sekä 22-vuotias ulvilalainen naishaastateltava saivat muita heikommät identiteettipisteet.

Vaikka Luvialla asuva haastateltava sai suuret identiteettipisteet, kaksi muuta pieneltä paikkakunnalta (Ulvila/Kullaa) kotoisin olevaa haastateltavaa sijoittuivat analyysissani heikoimpien identiteettipisteiden ryhmään. Huomionarvoista on myös se, että kaksi heikot pisteet saaneista on syntynyt ja asunut pitkään eri paikkakunnalla kuin missä he nykyisin asuvat.

Vahvojen identiteettipisteiden ryhmän jäsenet näyttävät erottuvan muista asumismuotonsa puolesta. Kolme heistä asuu yksin ja neljäs puolisonsa ja lapsensa kanssa. Kaikki muut haastateltavat asuvat joko avopuolisonsa tai vanhempiansa kanssa. Heikkojen identiteettipisteiden ryhmässä taas on eniten (kolme) vanhempiansa luona asuvia; tämä selittyy ainakin osaksi heidän nuorella iälläään.

Heikkojen identiteettipisteiden ryhmään sijoittuu muita enemmän nuoria haastateltavia (iät 18, 19, 20 ja 22) sekä miespuolisia haastateltavia (kolme neljästä). Toisaalta myös suurimman pisteluvun ryhmässä oli yksi 19-vuotias, yksi 21-vuotias sekä yksi mieshaastateltava.

Suuri osa lehden ei-tilaajista (kolme viidestä) sijoittuu vahvojen identiteettipisteiden ryhmään. Koulutuksen suhteen ryhmien välillä ei näytä olevan merkittäviä eroja. Sen sijaan ryhmät eroavat toisistaan sanomalehteen sitoutumisen suhteen; kiinnostavimmiksi eroiksi nousivat suhde kotipaikkakunnalla vaikuttamiseen ja mielipiteet Satakunnan Kansasta.

5.4.1.1 Vahva alueellinen identiteetti

Haastateltavien joukossa oli yksi erittäin vahvasti kotipaikkakuntaansa sitoutunut haastateltava. Hänen lisäksi otin vahvimmin sitoutuneiden ryhmään mukaan kolme seuraavaksi korkeimmat pisteet saanutta haastateltavaa. Nämä haastateltavat saivat vähintään 10.75 identiteettipistettä.

Vahvasti kotiseutuunsa identifioituneet haastateltavat eivät halua eivätkä aio ainakaan kovin todennäköisesti muuttaa pois alueelta. Yksi haastateltavista on työelämässä ja perustanut perheen Poriin, mutta muiden opiskelut olivat haastatteluhetkellä vielä kesken; halu jäädä ei siis johdu pelkästään siitä, että haastateltavilla olisi alueella perhe tai vakituinen työpaikka.

Satakuntalaisuuden kokemus ei sen sijaan ole näille haastateltaville itsestään selvä. Kaksi kuvaili haastattelussa itseään satakuntalaiseksi, yksi epäröi ja yksi ei kokenut itseään satakuntalaiseksi lainkaan. Kotiseutuaan he kuvailivat lähinnä positiivisin määrein; kaksi esitti myös kritiikkiä, mutta toinen kertoi myös haluavansa muuttaa kritisoimiaan asioita kunnallispolitiikan kautta.

Kolme tämän ryhmän jäsenistä pitää omia vaikuttamismahdollisuuksiaan hyvinä ja yksi kohtalaisina. Kaikki vaikutusmahdollisuuksiaan hyvinä pitävät haastateltavat sijoittuvat vahvan identiteetin ryhmään. Yhtä lukuun ottamatta haastateltavat seuraavat kunnallispolitiikkaa ja ovat

joko toimineet luottamustoimessa/vapaaehtoistyössä tai ovat kiinnostuneet sellaisesta. Kotiseudun asioihin vaikuttaminen kiinnostaa kahta neljästä. Kolme neljästä uskoo, että Satakunnan Kansan avulla voi vaikuttaa kotiseudun asioihin; myös neljännen vastaus oli myöntävä, mutta varovaisempi.

Kaikilla näillä haastateltavilla on läheinen suhde Satakunnan Kansaan, joskin yksi kuvaili suhdettaan kriittiseksi. Kolme kertoi hakevansa joko paperi- tai verkkolehdestä nimenomaan paikallisuutisia. Vaikka vain yksi haastateltavista tilasi haastatteluhetkellä Satakunnan Kansaa, kolme neljästä kertoi lukevansa lehteä päivittäin tai lähes päivittäin. Verkkolehdeä päivittäin tai lähes päivittäin lukee samaten kolme neljästä. Lukemiseen he käyttävät vähintään 15–30 minuuttia kerrallaan.

Koko otoksesta kaksi haastateltavaa uskoo jatkavansa Satakunnan Kansan tilaamista, jos muuttaisi toiselle paikkakunnalle. Molemmat heistä kuuluvat vahvan identiteetin ryhmään. Myös ne tämän ryhmän jäsenet, jotka eivät tilaisi lehteä itselleen, jatkaisivat kotiseudun uutisten seuraamista; vain yksi kertoi, että uutisten seuraaminen jäisi satunnaiseksi. Kolme neljästä kertoi kaipaavansa Satakunnan Kansaa silloin, kun sitä ei pääse lukemaan. Vahvan identiteetin ryhmään kuuluvat myös ne ainoat kaksi haastateltavaa, jotka mainitsivat yleissivistyksellisen ulottuvuuden SK:n lukemisen yhteydessä.

Mielenkiintoista kyllä, kolme neljästä esitti myös selvästi kritiikkiä Satakunnan Kansaa kohtaan. Koko otoksesta vain kaksi haastateltavista kertoi, että lehdessä ei ole tarpeeksi heille läheisiä aiheita; molemmat heistä sijoittuvat vahvan identiteetin ryhmään.

Vahvimmat identiteettipisteet saanut haastateltava otti kotipaikkakunnalleen kaavaillun kuntaliitoksen ja ”itsenäisyydestä kiinni pitämisen” esiin heti ensimmäisessä puheenvuorossa, jossa hän kuvaili kotipaikkakuntaansa. Zimmerbauerin (2006, 114–117) mukaan kuntaliitokset voivat aiheuttaa painetta identiteetin uudelleenmäärittelyyn; vahvasti alueeseen identifioituneet ihmiset vastustavat tyypillisesti kuntaliitosta, mutta liitoksen jälkeen identiteetti saattaa joko heiketä tai vahvistua. Marttinen (2010, 70) taas tuo esiin ajatuksen kuntaliitoksesta uhkana, joka voi herättää ihmisten kiinnostuksen uhan alla olevaa paikallisidentiteettiä kohtaan (tosin Marttisen tutkimushenkilöt suhtautuivat kuntaliitokseen vähemmän uhkaavana kuin tutkija oli alun perin olettanut).

Oma haastateltavani kertoo seuranneensa kuntaliitosuutisointia ja jakaneensa uutisia esimerkiksi Facebookissa kavereilleen. Hän vastustaa kuntaliitosta ja vaikuttaa pohtineen asiaa tarkkaan, jolloin tunne alueellisesta identiteetistäkin on kenties vahvistunut.

1 Haluaisit sä, että Luvia ei liittys mihinkään isompaan kaupunkiin, vaan säilytys ihan omana kuntanaan?

2 *Joo. Omana, omana. Mut jos on pakko liittyä, niin sit mun mielest meidän kannattais liittyä Eurajokeen, se olis meil kaikist edullisin vaihtoehto. Jos me liitytään Poriin, ni me upotaan niinku Titanic konsanaan.*

1 No mistä se johtuu, onks se vaan ku Eurajoki on pienempi paikkakunta vai?

2 *No Eurajoella nyt menee kuitenkin suhteellisen hyvin, TVO:nki ansiosta ja niin edespäin, ja mun mielest se olis niinku etu, että kaks tämmöst pient menis yhteen. Ja sit meil tulis myöskin lukio, sit taas, ja sit meil olis sen jälkeen kaks jäähallii, ja sit meil olis myöski keilahalli sen jälkeen, ja mun mielest me pystyttäs niinku hyödyntään toistemme etui aika hyvin. Ja kuuntelemaan, kumpikin pystyis kuuntelemaan toisiaan. Mut se, et jos me liitytään Poriin...ni se on sit ihan se, et mitä niinku Pori päättää ja sanoo, ni meilt häviää kyl sen jälkeen vaikutusmahdollisuudet ja...itsemääräämisoikeudet.*

(nainen, 21)

5.4.1.2 Keskimääräinen alueellinen identiteetti

Neljä haastateltavista luokittelin keskimääräisesti kotipaikkakuntaansa sitoutuneiksi. He saivat 8.25–10.5 identiteettipistettä.

Nämä haastateltavat antoivat varsin erilaisia vastauksia. Satakunnan Kansaan sitoutuminen vaikuttaa kuitenkin näiden henkilöiden kohdalla yllättävän vahvalta, jopa vahvemmalta kuin ensimmäiseen ryhmään kuuluvilla. Kaikki seuraisivat uutisia myös silloin, jos he muuttaisivat pois Satakunnasta; kaksi neljästä harkitsisi myös Satakunnan Kansan tilaamista. Suhde Satakunnan Kansaan on jokaisella vähintään ”ihan hyvä”, ja yhtä lukuun ottamatta kaikki lukevat lehteä päivittäin. Lehteä luetaan ainakin 20 minuutin verran kerrallaan.

Kaikki tämän ryhmän jäsenet kokevat kuuluvansa ainakin osittain Satakunnan Kansan kohderyhmään, ja lehdessä on heidän mielestään tarpeeksi heille läheisiä aiheita.

Yleisönosastokirjoittelulla uskotaan olevan ainakin jonkinlaista vaikutusta. Jos lehteä ei jostain syystä olisikaan mahdollista lukea, kaikille tulisi sitä ainakin jonkin verran ikävä.

5.4.1.3 Muita heikompi alueellinen identiteetti

Neljä haastateltavista vaikutti hieman muita heikommin identifioituneilta kotiseutuunsa. He saivat alle 8 identiteettipistettä.

Näitä haastateltavia yhdistää ennen kaikkea heikko osallisuuden kokemus. Kaikki arvioivat vaikuttamismahdollisuutensa heikoiksi tai erittäin heikoiksi, ja kaksi toi esiin, että vaikuttaminen esimerkiksi äänestämällä ei kiinnosta. Yksi kertoi kuuluneensa lukiossa oppilaskunnan hallitukseen, muiden aktiivisuus kotipaikkakunnalla rajoittuu harrastuksiin. Niin ikään yksi haastateltavista kertoi seuraavansa hyvin vähän kunnallispolitiikkaa, muita aihe ei kiinnosta lainkaan.

Haastateltavien tulevaisuuden suunnitelmat vaihtelevat: yksi haastateltavista aikoo muuttaa pois Satakunnasta, toinen ei halua muuttaa ja kaksi muuta pitää muuttoa mahdollisena. Muuttoaikeissa olevat pitävät mahdollisena, että he palaisivat myöhemmin Satakuntaan. Sen sijaan se haastateltava, joka haluaa jäädä, kertoi olevansa sitä mieltä, että mahdollinen muutto olisi varmasti vain väliaikainen. Kolme haastateltavista kertoi, että vanhan kotiseudun uutisia tulisi uudella paikkakunnalla seurattua vain satunnaisesti. Satakuntalaisuuden kokemus vaihtelee haastateltavien keskuudessa.

Maakuntalehteä luettaessa paikallisuuden merkitys vaihtelee. Kahden haastateltavan mukaan paikallisuudella on vain pieni merkitys. Kolmas on kiinnostunut tutuista paikoista, mutta pelkkä paikallisuus ei pelasta muutoin tylsää juttua. Neljäs kertoi hakevansa maakuntalehdestä paikallisuutisia; myös tälle haastateltavalle paikallisuudella on merkitystä ennen kaikkea omaan elämään liittymisen kautta.

Mielenkiintoista kyllä, kaksi heikoimmat identiteettipisteet saaneista haastateltavista on alun perin kotoisin Ulvilasta. Kolmas pienestä kaupungista lähtöisin oleva haastateltava (luvialainen) sen sijaan on, kuten aiemmin jo tuli esille, omaksunut hyvin vahvan alueellisen identiteetin.

5.4.2 Haastateltavien sitoutuminen maakuntalehteen

Edellä kuvasin, kuinka määrittelin haastateltaville pisteluvut, jotka kuvaavat suuntaa antavasti heidän alueellisen identiteettinsä vahvuutta. Näiden lisäksi laskin pisteitä myös maakuntalehteen sitoutumisen perusteella. Sitoutumispisteiden kriteerit olivat seuraavat:

- 1) oma kuvaus suhteesta maakuntalehteen (0–1p)
- 2) tyypillinen lukemistiheys (päivittäin/lähes päivittäin, 2–3 kertaa viikossa tai siltä väliltä; 0–1p)
- 3) tyypillinen lukemisaika (alle 20 minuuttia, yli 30 minuuttia tai siltä väliltä; 0–1p)
- 4) lehden lukeminen rutiinina (0–1p)
- 5) kokemus lehden kohderyhmään kuulumisesta (0–1p)
- 6) jutuista jutteleminen lähipiirin kanssa (0–1p)
- 7) kokemus, onko Satakunnan Kansassa tarpeeksi läheisiä aiheita (0–1p)
- 8) kaipaisiko haastateltava lehteä, jos hän ei jostain syystä voisi lukea sitä (0–1p)

9) kokemus vaikutusmahdollisuuksista Satakunnan Kansan kautta (0–1.5 p; yksi piste mielipiteestä ja puoli pistettä, jos haastateltava kertoo kirjoittaneensa joskus yleisönosastolle tai tekstariportalstalle)

10) verkkolehden lukemistiheys (0–1p)

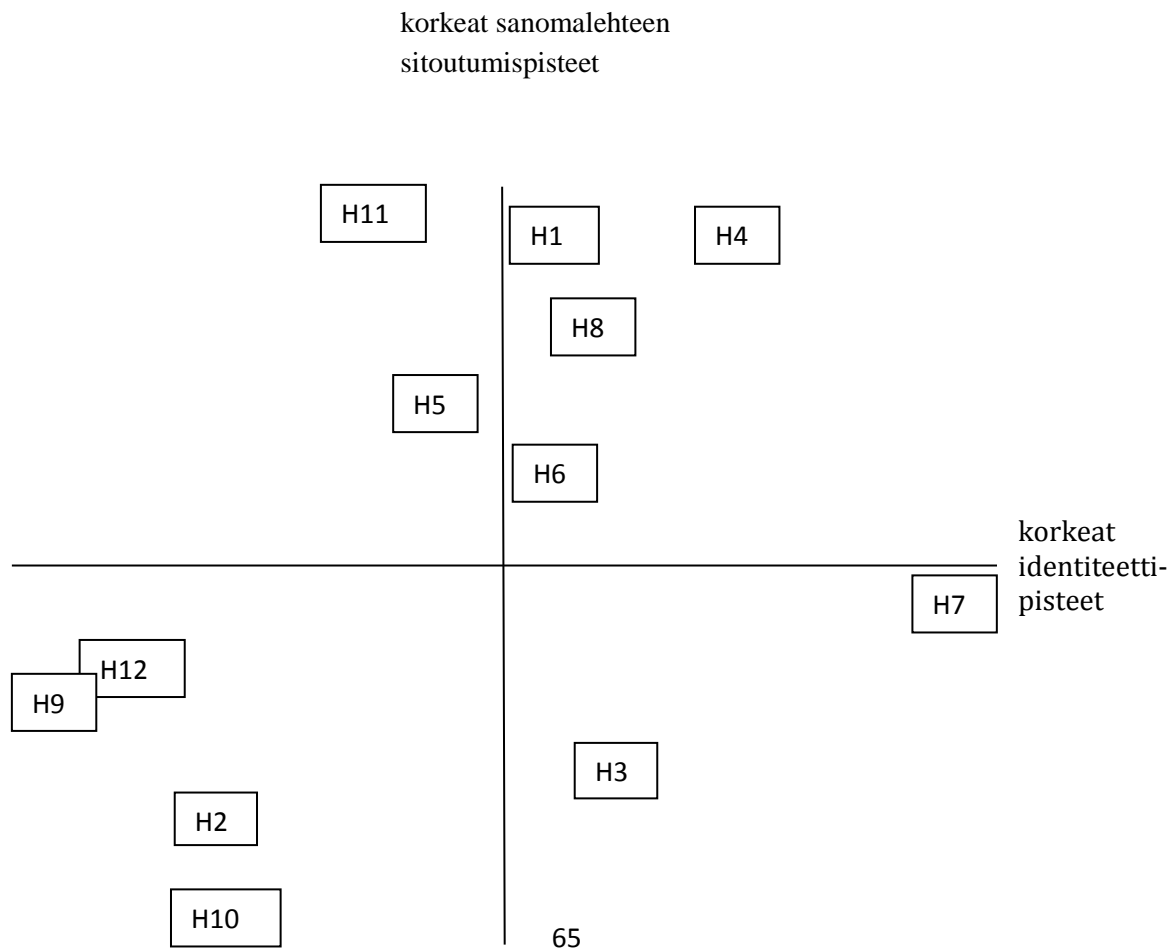
Näitä kriteereitä koskevia tutkimustuloksia olen eritellyt edellä luvuissa 5.1 ja 5.2.

Seuraavalla sivulla olevassa taulukossa esittelen haastateltaville antamani sitoutumispisteet ja niiden suhteet identiteettipisteisiin. Taulukon alla on identiteetti- ja sitoutumispisteitä havainnollistava kuvio.

Taulukko 2. Haastateltavien identiteetti- ja lehteen sitoutumispisteet.

	Identiteetipisteet	Lehteen sitoutumispisteet
Haastateltava 1	10.25	9
Haastateltava 2	7.5	3.5
Haastateltava 3	11	4
Haastateltava 4	12	9
Haastateltava 5	9	7.5
Haastateltava 6	10.25	7
Haastateltava 7	14.25	5.25
Haastateltava 8	10.75	8.25
Haastateltava 9	5.5	4.5
Haastateltava 10	7.5	2.5
Haastateltava 11	8.25	9.25
Haastateltava 12	6.5	4.75

Kuva 2. Haastateltavien identiteetti- ja sitoutumispisteiden suhde.

Haastateltavien alueellisella identiteetillä ei näiden kriteerien ja tulkintojen perusteella näytä olevan suoraviivaista yhteyttä sanomalehteen sitoutumiseen. Joitakin trendejä taulukosta on kuitenkin havaittavissa: selvimmin näkyy se, että alhaisimpaan identiteettipisteryhmään kuuluvat saivat myös vähiten sanomalehteen sitoutumispisteitä.

Heikoimmat identiteettipisteet saaneet saivat keskimäärin 3.8 sitoutumispistettä, vahvimmin identifioituneet keskimäärin 6.6 pistettä ja – hieman yllättäen – keskimääräisten identiteettipisteiden ryhmä sai eniten sitoutumispisteitä, keskimäärin 8.2 pistettä.

Suurimpana syynä tähän näyttää olevan lehden tilaamisen vaikutus. Korkeat identiteettipisteet saaneista vain yksi tilaa Satakunnan Kansaa, kun taas keskimääräiset pisteet saaneista vain yhdelle *ei* tule lehteä kotiin. Tämä vaikuttanee esimerkiksi lehden lukemistiheyteen (kriteeri 2) ja siihen, kuinka paljon aikaa lukemiseen on mahdollista käyttää (kriteeri 3). Ei-tilaajalle lehden lukeminen on harvoin myöskään rutiini (kriteeri 4). Näin ollen tilaajat saavat näistä kohdista todennäköisemmin korkeat pisteet kuin ei-tilaajat. Tosin niiden haastateltavien joukosta, joiden kotiin tulee lehti vanhempien päätöksestä, löytyvät sekä otoksen korkeimmat että matalimmat sitoutumispisteet. Tästä voi päätellä, että tilaaminen ei riitä ainoaksi sitoutumispisteisiin vaikuttavaksi tekijäksi.

Toisena syynä epäsuhtaan näyttääkin olevan se, että kolme neljästä korkeat identiteettipisteet saaneista kritisoi selvästi Satakunnan Kansaa. Yksi kritisoi viime aikoina ongelmana ollutta kiinnostavien juttujen puutetta, toinen juttujen vaikeaselkoisuutta ja kolmas yksipuolisia näkökulmia. Kaksi näistä kriittisistä ei ole Satakunnan Kansan tilaajia; kolmannelle lehti tulee tällä hetkellä lahjatilauksena, ja tilauksen jatkaminen on harkinnassa (aikaisemmin haastateltava on tilannut SK:ta neljä vuotta). Koko otoksessa on vain kaksi sellaista haastateltavaa, joiden mielestä Satakunnan Kansassa ei ole tarpeeksi kiinnostavia juttuja, ja molemmat näistä kuuluvat vahvan identiteetin ryhmään. Nämä haastateltavat eivät välttämättä tunne kuuluvansa lehden kohderyhmään tai koe lehdessä olevan tarpeeksi läheisiä aiheita, mikä laskee heidän sitoutumispisteitään.

6 Pohdintaa ja päätelmiä

Tutkimukseni tulokset tuntuvat olevan varsin hyvin linjassa Amy Zerban (ks. kappale 2.1.2) tulosten kanssa. Haastatteluissa tulivat esille niin paikallisuutisten lisääminen, tuttavien merkitys kuin tabloid-formaatin kätevyyskin. Myös ajan puute (kiireiset aamut) ja tabloid-lehden käytännöllisyys entiseen broadsheettiin verrattuna tulivat esiin muutamien haastateltavien puheissa. Kuvien värikkyys mainittiin neljässä haastattelussa positiivisena asiana, pari haastateltavaa kritisoi pitkiä juttuja ja esimerkiksi toive nuorista haastateltavista voidaan nähdä uudenlaisten näkökulmien ehdottamisena. Sen sijaan Zerban mainitsemista yksittäisille lukijoille räätälöidystä lehdestä, sisällysluettelosta, lehden toimittamisesta työpaikalle tai viihdeuutisten lisäämisestä ei puhuttu haastatteluissa.

Myös alueellisia identiteettejä ja sosiaalisia suhteita koskevat tulokset pitivät hyvin yhtä aikaisemman tutkimuksen kanssa. Seuraavassa käyn läpi ja pohdiskelen tutkimukseni keskeisiä tuloksia. Pohdin maakuntalehden lukemisen ja alueellisen identiteetin välistä suhdetta, sanomalehden asemaa nuorten aikuisten sosiaalisessa elämässä sekä haastateltavieni kokemusta osallisuudesta. Käsittelen identiteettien deterritorialisoitumisen näkymistä aineistossani ja kysyn, mikä maakuntalehdestä loppujen lopuksi tekee kiinnostavan. Lopuksi pohdin tulosteni luotettavuutta ja esittelen mahdollisia jatkotutkimuksen aiheita.

6.1 Maakuntalehden lukeminen ja alueellinen identiteetti

Maakuntalehden lukemisen on aikaisemmissa tutkimuksissa todettu olevan yhteydessä vahvaan alueelliseen identiteettiin. Maakuntalehden lukijaksi tuleminen vaatii ainakin jonkinasteista kiinnittymistä lehden levikkialueeseen (jos yksilö ei identifioitu kotiseutuunsa lainkaan, hän tuskin kiinnostuu sen sanomalehdestä), ja lehti uusintaa jo olemassa olevia alueellisia identiteettejä. Ei siis ole yllätys, että kaikilla haastattelemillani Satakunnan Kansan lukijoilla on ainakin jonkinlainen satakuntalaisidentiteetti. Myös sosiaalinen ulottuvuus määrää vahvasti sanomalehden lukijuutta: kaikki otokseeni valikoituneet haastateltavat kertoivat, että heidän lapsuudenkodissaan luettiin sanomalehteä. Tulokseni tukevat siis sitä aikaisempien tutkimusten esiin tuomaa tietoa, että sanomalehden lukijuus ”periytyy” usein vanhemmilta lapsille.

Oma tutkimukseni ei paljasta suoraviivaista yhteyttä alueellisen identiteetin ja sanomalehteen sitoutumisen välillä, mutta alueellisen identiteetin heikoimmin omaksuneet vaikuttavat sitoutuneen myös sanomalehteen hieman heikommin kuin muut haastateltavat. Tulokset antavat viitteitä myös

siitä, että vahvasti kotiseutuunsa identifioituneet lukijat vaativat maakuntalehdeltään jopa enemmän kuin heikommin identifioituneet: kolme vahvimmat identiteettipisteet saanutta haastateltavaa olivat myös kaikkein innokkaimpia kritisoimaan Satakunnan Kansaa.

Useimmat haastateltavista seuraavat aktiivisesti myös muita uutismedioita kuin Satakunnan Kansaa. SK vaikuttaa kuitenkin olevan heille johtava Satakunnan ja Porin uutislehti, jota muut mediat eivät pysty haastamaan paikallisuutisten lähteenä. Varsinkin lehden verkkoversiosta haetaan usein nimenomaan paikallisia uutisia. Puolet haastateltavista kertoi, että lehteä tulisi ikävä, jos sitä ei jostain syystä pääsisikään lukemaan; tämä kertoo varsin vahvasta sanomalehtisuhteesta.

Vaikka Satakunnan Kansassa on maakuntalehtenä varsin runsaasti paikallisia uutisia, kolme haastateltavista toivoi lehteen vielä lisää paikallisjuttuja. Haastatteluissa paikallisuus linkittyi usein hyödyllisyyteen ja käytännöllisyyteen. Usean haastateltavan puheessa kiinnostavat jutut näyttäytyivät kiinnostavina juuri siksi, että ne antoivat vinkkejä tulossa olevista tapahtumista tai lähitöillä sijaitsevista paikoista, joissa voi käydä. Harva haastateltava kertoi lukevansa paperilehdestä nimenomaan paikallisia juttuja, vaikka myöhempien keskustelujen perusteella kaikki lukevat niitä ja moni nosti paikallisuutiset esiin kertoessaan verkkolehden käytöstään. Kenties haastateltavista tuntui itsestään selvältä, että maakuntalehdestä luetaan oman paikkakunnan uutiset?

6.2 Sanomalehti ja sosiaaliset suhteet

Kappaleissa 3.3 ja 3.6 käsittelin oman alueen yhteisön kokemista viiteryhmäksi ja tapoja, joilla maakuntalehti vahvistaa viiteryhmän kokemusta. McQuailin, Blumlerin ja Brownin teoria maakuntalehdestä sosiaalisten suhteiden rakentajana näyttää tämän tutkimuksen osalta osuvan maaliinsa vain osittain. Satakunnan Kansa toimii suurimmalle osalle haastateltavista puheenaiheiden lähteenä; jutuista keskustellaan useimmiten kasvotusten, mutta niitä jaetaan myös Internetin kautta. Useimmiten puheenaiheiksi nousevat paikalliset jutut, joista keskustelemisen voidaan sanoa vahvistavan sekä keskustelijoiden persoonallista että sosiaalista alueidentiteettiä.

Nuorten kokemus maakuntalehdestä alueellisen viiteryhmän vahvistajana ei sen sijaan ole yhtä selkeä. Vain seitsemän kahdestatoista haastateltavasta kokee kuuluvansa siihen kohderyhmään, jolle lehti on suunnattu. Moni toi myös esiin, että harva saman ikäinen kaveri (eli omaan viiteryhmään kuuluva nuori) lukee Satakunnan Kansaa. Tämä tukee aikaisempia tutkimustuloksia, joiden mukaan monet nuoret kokevat sanomalehden olevan suunnattu hieman heitä itseään vanhemmille. Toisaalta

suurin osa haastateltavista kokee Satakunnan Kansassa olevan tarpeeksi heille tärkeitä juttuja, ja vain harva esitti toiveen, että lehteä muutettaisiin enemmän nuorille suunnatuksi.

Se, että ihminen identifioituu kotipaikkaansa, ei automaattisesti johda yhteisöllisyyden tunteeseen. Jos identifioituminen ei kohdistu kotipaikkakuntaan tai -maakuntaan abstraktina käsitteenä, vaan omassa elämismaailmassa keskeisiin konkreettisiin paikkoihin, alueellisen yhteenkuuluvuuden tunne rajoittunee omaan elämänpiiriin. Parikymppinen opiskelija voi kokea alueellisuuden hyvin eri tavoin kuin keski-ikäinen työssäkävijä tai seitsemänkymppinen eläkeläinen, mikä näkyy myös haastateltavien näkemyksissä maakuntalehden kohderyhmästä. Joissakin haastatteluissa tuli tosin esiin, että maakuntalehdellä voi olla merkitystä eri sukupolvien yhdistäjänä: lehden jutuista keskustellaan vanhempien tai isovanhempien kanssa. Tällaisissa tapauksissa voi ajatella, että lehden paikallisista sisällöistä löytyy ainakin jotain eri ikäpolvia yhdistävää.

Kaikki haastateltavat myös kuuluvat kotipaikkakuntansa asukkaiden viiteryhmään ainakin yleisellä tasolla (”olen porilainen/ulvilalainen tms.”). Tämä oli jossain määrin odotettavissa, sillä ellei haastateltavilla olisi tätä kokemusta viiteryhmästä, heillä tuskin olisi myöskään tarvetta tai halua lukea maakunnallista sanomalehteä. Satakuntalaisuus tuntuu olevan haastateltaville kaukaisempi käsite, eivätkä kaikki luonnehtineet itseään satakuntalaisiksi lainkaan. Tämä heijastuu myös heidän lukemismielityksissään: omaa kotipaikkakuntaa koskevat jutut kiinnostavat useimpia enemmän kuin lähikuntia koskevat.

Yhteisen paikkakuntalaisuuden tai satakuntalaisuuden kokemukset tulivat esille useammin kuin vastakkainasettelut ”meidän” ja ”muiden” välillä. Vain yksi haastateltava toi esille negatiivisen asenteen naapuripaikkakuntalaisia (porilaisia) kohtaan ja kaksi mainitsi porilaisten ja raumalaisten välisen vastakkainasettelun; jälkimmäisistä toinen kertoi myös, että leikkimielisestä kisailusta huolimatta uusi raumalainen tuttavuus kiinnostaa satakuntalaisuutensa vuoksi enemmän kuin muualta Suomesta tuleva. Jos vastakkainasettelu on luonteeltaan leikkimielistä, se saattaa enemmänkin korostaa osapuolten yhteistä satakuntalaisuutta kuin tehdä eroa heidän välilleen. Haastatteluissa ei käsitelty satakuntalaisten ja muiden suomalaisten välille muodostuvia vastakkainasetteluita, vaikka maakuntalehtenä Satakunnan Kansan voisi olettaa ylläpitävän myös sellaisia ainakin jonkin verran. En havainnut silmiinpistäviä merkkejä siitä, että esimerkilehdissä olisi pyritty luomaan vastakkainasetteluita satakuntalaisten ja muiden välille; tosin esimerkiksi urheilukilpailuista kertovat jutut ovat luonteeltaan sellaisia, että vastakkainasettelut eri urheilijoiden ja joukkueiden ja sitä kautta alueiden välillä korostuvat väkisinkin. Usea haastateltava kertoi

seuraavansa urheilusivulta nimenomaan oman alueen urheilijoiden, esimerkiksi tietyn jääkiekkjoukkueen, menestystä.

6.3 Sanomalehti ja osallisuus

Vaikka haastateltavien kokemukset osallisuudesta vaihtelevat, kukaan ei pidä itseään täysin sivullisena kotipaikkakuntansa asioista. Yksikään haastateltavista ei esimerkiksi usko, etteikö Satakunnan Kansan mielipidekirjoituksilla voisi lainkaan vaikuttaa alueen asioihin tai herättää keskustelua niistä. Tosin viisi haastateltavista kokee, että heidän mahdollisuutensa vaikuttaa kotipaikkakunnalla ovat huonot. Ne nuoret, jotka uskovat omalla äänellään olevan todellista vaikutusta, näyttävät ymmärrettävästi olevan myös innokkaampia äänestämään kuin muut. Kuten tuloksistani näkyy, myös poikkeuksia kuitenkin on. Saattaa olla, että sanomalehden lailla myös kunnallispolitiikan nähdään usein kuuluvan hieman itseä vanhempien ihmisten elämään.

Ne haastateltavat, jotka luokittelin vahvasti identifioituneiksi, aikovat tyypillisesti asua tulevaisuudessakin kotipaikkakunnallaan. He kokevat vaikutusmahdollisuutensa hyväksi, seuraavat usein kunnallispolitiikkaa ja ovat joko toimineet luottamustoimessa tai vapaaehtoistehtävissä tai ovat kiinnostuneita sellaisista. Sitä vastoin ne haastateltavat, jotka määrittelin heikosti identifioituneiksi, eivät ole kiinnostuneita vaikuttamaan kotiseudullaan. Kiinnostus kunnallispolitiikkaan ja usko omiin vaikutusmahdollisuuksiin näyttävät tässä tutkimuksessa kulkevan käsi kädessä; molemmilla tuntuu olevan yhteys myös muihin alueellisen identiteetin vahvuutta määritteleviin tekijöihin. Ne haastateltavat, jotka eivät seuraa kunnallispolitiikkaa, ovat esimerkiksi kiinnostuneempia muuttamaan pois Satakunnasta kuin muut.

Kuten luvuissa 3.6.1 ja 3.6.2 tuli esiin, alueellisten sanomalehtien perinteisiä tehtäviä ovat olleet alueellisten identiteettien rakentaminen ja uusintaminen sekä yhteisyyden kokemusten luominen alueen asukkaiden (käytännössä lähinnä lehden lukijoiden) välille. Yhteisyyden kokemuksista ja yhteisestä identiteetistä ei ole kovin pitkä matka osallisuuden tunteeseen; Satakunnan Kansan lukijatutkimusten mukaanhan enemmistö lukijoista pitää jo lehden lukemista itsessään osallistumisen keinona. Voidaan myös olettaa, että vahvasti alueeseensa identifioitunut henkilö on myös keskimääräistä kiinnostuneempi seuraamaan alueen ajankohtaisia asioita ja vaikuttamaan niihin. Näistä syistä sanomalehdillä katsotaan usein olevan jonkinlainen yleishyödyllinen ulottuvuus, jopa velvollisuus valistaa lukijoitaan ja rohkaista heitä aktiiviseen kansalaisuuteen. Esimerkiksi Jaana Hujanen (2000, 250) nostaa esiin maakuntalehtien tehtävän lukijoiden

osallistajana. Jos maakuntalehti tarjoaa lukijoille enemmänkin sivusta seuraajan kuin julkiseen keskustelun osallistujan roolia, lukijalle ei rakennu osallistuvan kansalaisen identiteettiä ja maakuntalehti saattaa näin kääntyä jopa tehtävänsä vastaan. Hujasen mielestä hänen tutkimansa maakuntalehdet eivät (ainakaan tutkimushetkellä 2000-luvun taitteessa) täysin onnistuneet tarjoamaan lukijoille osallistuvan kansalaisen identiteettiä. Myöhemmin 2000- ja 2010-lukujen aikana useat maakunta- ja paikallislehdet ovat tietoisesti pyrkineet esimerkiksi ottamaan lehden sivuille enemmän ”tavallisia” ihmisiä, panostamaan juttujen tarinallisuuteen sekä lisäämään mielipideaineiston määrää. Omat haastateltavani ovat kiinnostuneet ensisijaisesti heitä itseään koskettavista ja tutuista ihmisistä kertovista jutuista, ja osa mainitsi myös lukevansa säännöllisesti lehden yleisönosastoa ja esimerkiksi tekstiviestipalstaa. Joidenkin haastateltavien kohdalla näkyy viitteitä myös vuorovaikutuksellisesta lukijuudesta: kolme haastateltavaa kertoi lähettäneensä Satakunnan Kansaan mielipidetekstin omasta aloitteestaan.

Mutta onko sanomalehti enää edes sen vertaa kansalaisia yhdistävä tekijä kuin ennen? Tarjolla olevien joukkoviestintäkanavien määrä on viime vuosina lisääntynyt ja ihmisten mediankulutus pirstoutunut. Sellaisia tiedotusvälineitä tai uutistapahtumia, jotka olisivat koko kansan yhteisiä, on nykyään hyvin vähän. Uutisia Internetissä lukeva voi valita vain tietyt aihepiirit nähtäväkseen, ja personoitu uutiskeräinsivusto Ampparit.com on yhdeksässä vuodessa noussut suomalaisittain varsin suosituksi. Printtipuolella esimerkiksi Amy Zerban tutkimustulokset antavat viitteitä siitä, että osa lukijoista haluaisi varta vasten itselleen räätälöidyn lehden. Jos sanomalehden lukijoita yhdistävä luonne murenee, vähenee myös lehden merkitys yhteisten identiteettien rakentajana.

Jotkut tutkimukset antavat kuitenkin ymmärtää myös päinvastaista. Myös omista haastateltavistani osa kertoi, etteivät he haluaisi Satakunnan Kansan olevan enemmän nuorille suunnattu tai heille itselleen räätälöity. Pari haastateltavaa mainitsi myös lehtijuttujen yleissivistyksellisen ulottuvuuden. Myös se fakta, että maakuntalehden jutut herättävät keskustelua haastateltavien perhe- ja ystäväpiirissä, tuntuu puhuvan sen puolesta, että ainakin osa nuorista lukijoista haluaa yleisjulkisuuden pysyvän yleisenä.

6.4 Deterritoriaalinen paikallisuus?

Vaikka haastateltavat kertoivat seuraavansa iltapäivälehtien verkkosivuja ja muuta valtakunnallista mediaa, enemmistö lukee myös Satakunnan Kansan verkkosivuja. Paikallisuudella näyttää siis

olevan ainakin jotain merkitystä myös fyysisistä paikoista irtaantuneessa nettiympäristössä: moni haastateltavista kertoi, että verkkosivuilla heitä kiinnostaa nimenomaan paikallinen materiaali.

Tutkimustulosteni valossa nuorten aikuisten identiteetti ei muutenkaan vaikuta silmiinpistävän deterritorialisoituneelta, sillä kaikki haastateltavat ovat ainakin jossain määrin identifioituneita kotipaikkakuntaansa. Osa haastateltavista kertoi, että omaa kotiseutua koskevat uutiset kiinnostavat myös valtakunnallisessa mediassa. Haastateltavat kertoivat välillä negatiivisiakin asioita kotipaikkakuntansa asukkaista tai heihin liitetystä käsityksistä. Ainakin osa kuitenkin kokee muut samalla paikkakunnalla asuvat viiteryhmäkseen: esimerkiksi yhden haastateltavan mukaan satakuntalaisuus tekee uudesta tuttavuudesta kiinnostavamman ihmisen.

Pipsa Snellin ajatus paikallisuuden sidoksesta kotikuntaan (ks. kappale 2.1.4) saa tutkimustuloksistani jonkin verran tukea. Vaikka jotkut haastateltavista ovat kiinnostuneita myös lähellä sijaitsevien kuntien asioista, lähikunta ei nosta jutun kiinnostavuusarvoa, ellei sillä ole jotain sidettä lukijan arkeen (esimerkiksi sukulaisten tai ystävien kautta). Paikallisuuden merkitys tuntuu monelle olevan juuri siinä, että se linkittää juttuja omaan elämänpiiriin. Jos tapahtumapaikkana on esimerkiksi paikkakunta, joka sijaitsee lähellä, mutta joka ei liity haastateltavan elämään mitenkään, se voi jopa vähentää jutun kiinnostavuutta. Asuinkaupunkiin liittyvä paikallisuus ei silti sekään ole sisäistä samanlaisuutta: esimerkiksi iäkkäistä porilaisista kertova juttu voi tuntua porilaisnuoresta kaukaisemmalta kuin toisen paikkakunnan opiskelijoista kertova juttu.

Ulvilassa asuvat haastateltavani eivät tosin etsi Satakunnan Kansasta ensisijaisesti oman synnyinpaikkakuntansa juttuja, vaan heitä kiinnostaa enemmän porilainen ja satakuntalainen ulottuvuus. Sen sijaan luvialainen haastateltava lukee Luvian asioista nimenomaan Satakunnan Kansasta; tämä johtunee siitä, että paikkakunnalla ei ilmesty vastaavanlaista paikallislehteä kuin Ulvilan Seutu Ulvilassa.

Mutta kuinka sitoutuneita nuoret ylipäättään ovat kotiseutuunsa? Nuoria aikuisia tutkinut Jaana Hujanen (2003, 78–79) nostaa tutkimuksessaan esiin ”lähdössä olemisen mielentilan”, jonka kautta alueellinen identiteetti rakentui usean hänen haastattelemansa nuoren puheessa. Tämä mielentila, kokemus liikkeellä olemisesta ja lähtemisestä, saattaa olla vahva myös niillä nuorilla, jotka eivät tosiasiallisesti ole aikeissa muuttaa minnekään. Hujanen mukaan tämä lähtemisen ajatus näyttää selittävän kunnallista ja paikallista osallistumattomuutta sekä mielenkiinnon puutetta paikalliseen päätöksentekoon. Ajatus tuntuu täsmäävän omien tutkimustulosteni kanssa: ne nuoret, jotka olivat aikeissa muuttaa pois Satakunnasta, olivat kaikkein vähiten kiinnostuneita paikallispolitiikasta. Muiden vastauksissa en havainnut mainittavaa lähdössä olemisen mielentilaa. Osa haastateltavista

päinvastoin joko arveli tai kertoi omasta kokemuksestaan, että kotiseutu pysyy osana identiteettiä, vaikka sieltä muuttaisikin muualle.

6.5 Sanomalehti ja kiinnostavuus

Nuoria aikuisia kiinnostavat aiheet ovat varsin yksilöllisiä, mutta yleisesti ottaen heitä kiehtovat varsinkin sellaiset aiheet, jotka liittyvät heidän arkeensa. Jutun mielenkiintoisuuden merkitys näkyy esimerkiksi poliittisissa uutisissa, joita kaikki haastateltavat eivät jaksakaan lukea, vaikka aiheet koskettaisivat oman kotikaupungin päätöksentekoa. Haastateltavat kuvailivat tylsien juttujen ominaisuuksiksi esiintymisjärjestyksessä henkisen kaukaisuuden, vaikeaselkoisuuden/epäselvyyden sekä fyysisen kaukaisuuden.

Jaana Hujanen (2000, 246) kirjoittaa tutkimuksessaan yksilöiden ja sosiaalisten ryhmien *omista kertomuksista*, jotka maakuntalehtien tekijöiden tulisi ottaa huomioon. Maakuntajournalismissa monesti esiintyvät alueellisuuden representaatiot eivät useinkaan vastaa lukijoiden omia kokemuksia alueellisuudesta. Tämä korostuu erityisesti nuorten kohdalla: voidaan olettaa, että viralliset juhlapuheet ja kunnallispuheiden kuuluminen ovat vielä kauempana nuorten lukijoiden maailmasta kuin vaikkapa keski-ikäisten. Haastatteluaineistossani tämä näkyy esimerkiksi siten, että haastateltavat eivät jaksaneet innostua kunnallisvaaliehdokkaita käsittelevistä jutuista, vaikka aiheesta oli pyritty kirjoittamaan tarinallisia ja konkreettisia keskittyviä juttuja. Ehkä politiikan jutut edustivat nuorille myös instituutioviivasta alueellisuutta omasta elämysmaailmasta kumpuavan paikallisuuden sijaan.

Paikallisuuden lisäksi toinen kiinnostusta lisäävä tekijä ovat haastattelumateriaalini perusteella jutussa esiintyvät tuttavat. Myös tämä tekijä liittyy kiinteästi alueelliseen identiteettiin, sillä yhteenkuuluvuus muiden samalla alueella asuvien kanssa on tärkeä osa alueeseen liittyvää sosiaalista identiteettiä. Kiinnostus jutun tuttuja ihmisiä kohtaan merkitsee sitä, että lukija kokee heidän kanssaan ainakin jonkinasteista yhteenkuuluvuutta (tai tarvetta vastakkainasetteluun, mikä sekin on yksi sosiaaliseen identiteettiin liittyvä ulottuvuus). Maakuntalehden kiinnostavuutta voisi siis kenties lisätä käyttämällä jutuissa sellaisia henkilöitä, jotka ovat mahdollisimman monelle nuorelle tuttuja; pienellä paikkakunnalla tällaisten henkilöiden löytäminen on tuskin kovin vaikeaa. Myös murre näyttäytyi useassa haastattelussa keskeisenä paikallisuuden osana. Tästä voi päätellä, että maakuntalehdissä voitaisiin kenties hyödyntää murteita nykyistä enemmän, ainakin kevyessä ja viihteellisessä materiaalissa.

Jutun kiinnostavuutta lisäävät myös muun muassa iskevä otsikko, huomiota herättävät kuvat, jutun helppotajuisuus ja selkeä kieli. Toisaalta kiinnostuksen puute esimerkiksi politiikan juttuja kohtaan ei aina selity jutun vaikeaselkoisuudella tai tylsällä ulkoasulla: osa haastateltavista kertoi, että pelkkä kunnallisvaaliteema saa kääntämään sivua. Tällaisen henkilön kohdalla otsikon tai kuvan tulisi olla todella mielenkiintoinen (tai liittyä läheisesti esimerkiksi omaan asuinalueeseen tai johonkuhun tuttavaan), jotta hän ryhtyisi lukemaan juttua.

Tässä mielessä televisio on kova kilpailija sanomalehdelle. Kaksi haastateltavista kertoi katsovansa ulkomaan uutisia enimmäkseen televisiosta, ja toinen heistä sanoi samaa myös talousuutisista. Toisaalta tällaisista maininnoista voi päätellä, että maakuntalehdessä näille haastateltaville ovat tärkeitä nimenomaan paikalliset sisällöt.

6.6 Tutkimusmenetelmien kritiikkiä

Haastateltavieni puhumishalukkuus vaihteli. Jotkut olivat kovia puhumaan ja veivät keskustelua ajoittain hieman sivuraiteillekin (mikä ei välttämättä ole huono asia, vaan voi indikoida omaehtoista ja tutkijasta riippumatonta puhetta). Toiset taas olivat hiljaisempia ja vaativat selkeästi muotoiltuja kysymyksiä. Yhden haastateltavan vastauksista oli tulkittavissa, että hän oli kenties miettinyt vastauksiaan etukäteen (haastateltava otti muun muassa yhden kysymyksen kohdalla oma-aloitteisesti esiin ”18–24-vuotiaiden” näkökulman), mutta yleisesti ottaen vastaukset eivät kuitenkaan kuulostaneet paperinmakuisilta tai ulkoa opetelluilta.

Uskon saaneeni paikallisuusteemasta autenttisempia vastauksia kuin sanomalehden lukemisteemasta, sillä saatekirjeessä puhuttiin enimmäkseen lehdenlukutottumuksista, eikä esimerkiksi alueellista identiteettiä mainittu lainkaan. (Vain yksi haastateltavista otti identiteetin käsitteen oma-aloitteisesti esille.) Myös Satakunnan Kansan rooli toimeksiantajana lienee johdatellut haastateltavia ajattelemaan, että kyseessä on perinteinen kehittämistutkimus.

Haastattelupaikkana oli Satakunnan Kansan toimitus, mikä saattoi tuoda haastattelutilanteisiin hieman tarpeetonta muodollisuutta. Pyrin juttelemaan haastateltavien kanssa, tarjoamaan pientä syötävää tai juotavaa ja keventämään hieman tunnelmaa ennen varsinaisten haastattelujen aloittamista. Vaikka monet haastateltavat kertoivat samantapaisia asioita esimerkiksi kotiseudustaan ja lehdenlukutottumuksistaan, en kokenut saavuttaneeni missään vaiheessa niin kutsuttua saturaatiopistettä, jossa uudet haastattelut eivät enää olisi tarjonneet mitään uutta. Jokainen haastateltava oli erillinen yksilö, joka toi pohdintoihini oman näkökulmansa.

Sekä analyysissä käyttämäni kvantitatiivinen kehys että haastateltavien jaottelu kolmeen eri kategoriaan ovat jossain määrin keinotekoisia ratkaisuja. Vaikka käytin alueellisen identiteetin ja sanomalehteen sitoutumisen määrittelyssä numeerisia mittareita, todellisuudessa kyseiset ominaisuudet ovat vahvasti tulkinnanvaraisia eikä niitä voi mitata kvantitatiivisesti. Kyse ei siis ole numeerisista tutkimustuloksista, vaan enemmänkin suuntaviivoista, jotka loin helpottamaan analyysia ja selkiyttämään aineistoni ulottuvuuksia. Mittareitani eteenpäin kehittämällä niitä voisi tosin käyttää hyödyksi myös määrällisessä tutkimuksessa.

Haastateltavien joukosta ei myöskään erottunut kolmea selkeää ryhmää, vaan vedin rajat ryhmien välille osittain mielivaltaisesti. Analyysiani kannattaakin tältä osin tarkastella näkökulmana ja ideoiden lähteenä, ei yleistävänä totuutena. Tämä pitäne paikkansa kaiken laadullisen tutkimuksen kohdalla.

6.7 Päätelmiä ja jatkotutkimuksen aiheita

Tulosten perusteella näyttää kaiken kaikkiaan siltä, että paikallisuus on yksi keskeisistä maakuntalehden ja sen juttujen kiinnostavuuteen vaikuttavista tekijöistä. Pelkkä paikallisuus ei kuitenkaan riitä tekemään jutusta kiinnostavaa: fyysisen läheisyyden lisäksi juttujen täytyy olla lukijoille myös henkisesti läheisiä, jotta ne kykenisivät pitämään heidän kiinnostustaan yllä.

Kuten kappaleessa 2.2 kerrottiin, Satakunnan Kansa pitää tehtävänänsä tiedottaa Satakunnan asukkaille ja alueesta kiinnostuneille niin maakunnan, Suomen kuin ulkomaidenkin asioista. Nuoret aikuiset lukijat ovat kiinnostuneita näistä kaikista, mutta koska Suomen ja ulkomaiden asiasta tiedottavat myös monet muut mediat, Satakunnan Kansan valttikorttina ovat nimenomaan paikalliset jutut.

Fyysinen paikallisuus ei kuitenkaan ole mikään taikasana, jolla jutusta saadaan mielenkiintoinen. Paikan, josta juttu kertoo, täytyy olla nuorelle myös henkisesti läheinen. Yksi keskeinen läheisyyttä lisäävä tekijä on paikan tuttuus ja toinen edellä mainittu jutussa esiintyvien henkilöiden tuttuus. Tyypillisesti läheisiltä tuntuvat omaan elämänpiiriin liittyvät asiat, mutta lehtijuttu voi liittyä omiin kiinnostuksiin kohteisiin myös ”mutkan kautta”; kiinnostava juttu voi kertoa esimerkiksi asioista, joita jollekulle sukulaiselle tai ystävälle on tapahtunut.

Mitään sellaista poppakonstia, joka vetoaisi kaikkien lukijoiden alueelliseen identiteettiin, ei tietenkään ole. Jokaisella lukijalla on yksilöllinen identiteettinsä, ja eri paikat ovat tärkeitä eri

ihmisille. On tärkeää myös muistaa, että identiteetit muokkautuvat ja vaihtuvat jatkuvasti. Haastattelumateriaalissa mainittiin muutamaan otteeseen identiteetin muuttuvuus: tunne alueellisesta identiteetistä voi vaihdella sekä ajan myötä että sen mukaan, missä yksilö kulloinkin on ja kenen kanssa hän on tekemisissä.

Mahdollista jatkotutkimusta voisikin tehdä esimerkiksi sen parissa, kuinka alueellisten identiteettien vaihtuvuus vaikuttaa ihmisten kiinnostukseen alueellista mediaa kohtaan. Mielenkiintoinen tutkimuskohde olisivat esimerkiksi alkuperäiseltä kotiseudultaan pois muuttaneet nuoret: pitääkö Pipsa Snellin teoria (kappale 3.6.3) paikkansa, vai onnistuvatko muuttajat ylläpitämään läheistä sidettä joko entisen tai uuden asuinalueensa lehteen? Tässä tutkimuksessa haastatellut nuoret arvelivat, että he jatkaisivat kotiseutunsa uutisten seuraamista, vaikka muuttaisivatkin muualle. Olisi mielenkiintoista saada tietää vaikkapa kymmenen vuoden päästä, kuinka hyvin heidän arvionsa pitivät paikkansa.

Myös opinnäytteeni teemojen tuominen kvantitatiiviseen tutkimukseen voisi tuottaa etenkin mediataloja kiinnostavia tuloksia. Hahmottelemiani identiteetin kriteereitä tai osaa niistä voitaisiin mahdollisesti käyttää kyselytutkimuksen pohjana, onhan osa kriteereistä alun perinkin peräisin kyselytutkimuksesta. Näin voitaisiin päätellä, kuinka hyvin tutkimustulokseni ovat yleistettävissä. Alueellista identiteettiä koskevista kriteereistä esimerkiksi juuria, tulevaisuudensuunnitelmia, poliittista aktiivisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia koskevat kriteerit taipuisivat helposti suljetuiksi kysymyksiksi. Maakuntalehden lukemista koskevista kriteereistä lähes kaikki sopisivat kysymyslomakkeeseen joko suljetuiksi tai avoimiksi kysymyksiksi, joskin jotkut kysymykset (kuten lehden lukemisen rutiiniluontoisuus ja läheisiksi koettujen aiheiden määrä) saattavat vaatia pohdintaa, kaivata selvennystä tai tuntua kyselyyn vastaavien tutkimushenkilöiden mielestä liian vaikeilta.

Vielä yksi kiinnostava tutkimuskysymys voisi olla se, kumpi loppujen lopuksi on maakuntalehden lukemisessa tärkeämpi tekijä, lehdestä saatava hyöty vai sen paikallinen ulottuvuus. Haastattelumateriaalista näkyi viitteitä molemmista syistä, ja nämä syyt voivat toki kietoutua yhteenkin: lukija voi tarttua esimerkiksi paikallista tapahtumaa koskevaan uutiseen sekä saadakseen käytännön tietoa tapahtumasta että pysyäksään ”kärryillä” kotipaikkakuntansa asioista. Voisi kenties arvella, että vahva alueellinen identiteetti edesauttaa myös hyödylliseksi koetun materiaalin löytämistä maakuntalehdestä. Vai onko hyödyn ulottuvuus sittenkin se tekijä, joka houkuttelee lukemaan maakuntalehteä, jolloin myös alueellinen identiteetti vahvistuu?

Lähteet

Teokset

Erikson, Erik H. (1968) *Identity. Youth and Crisis*. New York: W. W. Norton & Company, Inc.

Eskola, Paula (1987) *Porin murrekirja*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 472. Vammala: Vammalan Kirjapaino.

Giddens, Anthony (2001) *Sociology*. 4. painos. Cambridge: Polity Press.

Hall, Stuart (2002) *Identiteetti*. 4. painos. Tampere: Vastapaino.

Hankala, Mari (2011) *Sanomalehdellä aktiiviseksi kansalaiseksi? Näkökulmia nuorten sanomalehtien lukijuuteen ja koulun sanomalehtiopetukseen*. Jyväskylä Studies in Humanities 148. Jyväskylä: Jyväskylä University Printing House.

Henderson, Sheila & Holland, Janet & McGrellis, Sheena & Sharpe, Sue & Thomson, Rachel & Grigoriou, Tina (2007) *Inventing Adulthoods. A Biographical Approach to Youth Transitions*. Wiltshire: SAGE Publications.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena (2011) *Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Tallinna: Gaudeamus Helsinki University Press.

Hopkins, Peter E. (2010) *Young People, Place and Identity*. Abingdon: Routledge.

Hujanen, Erkki (2007) *Lukijakunnan rajamailla. Sanomalehtien muuttuvat merkitykset arjessa*. Jyväskylä Studies in Humanities 68. Jyväskylä: Jyväskylä University Printing House.

Hujanen, Jaana (2000) *Journalismin maakunnallisuus. Alueellisuuden rakentuminen maakuntalehtien teksteissä ja tekijöiden puheessa*. Jyväskylä Studies in Communication 11. Jyväskylä: Jyväskylä University Printing House.

Jovero, Sari & Horelli, Liisa (2002) *Nuoret ja paikallisuuden merkitys. Nuorten ympäristösuhteen tarkastelua Vantaan Koivukylä-Havukosken alueella*. Espoo: Otamedia.

Kaivola, Taina & Rikkinen, Hannele (2003) *Nuoret ympäristössään. Lasten ja nuorten kokemusmaailma ja ympäristömielikuvat*. Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 36. Tampere: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

- Kronqvist, Eeva-Liisa & Pulkkinen, Minna-Leena (2007) *Kehityopsykologia. Matkalla muutokseen*. Helsinki: WSOY.
- Kunelius, Risto (2004) *Viestinnän vallassa. Johdatus joukkoviestinnän kysymyksiin*. WS Bookwell Oy: Porvoo.
- Lehtonen, Mikko, Löytty, Olli & Ruuska, Petri (2004) *Suomi toisin sanoen*. Tampere: Vastapaino.
- Lyytikäinen, Katariina (2003) *Sanomalehden asema nuoren aikuisen arjessa. Haastattelututkimus Helsingin Sanomien entisistä tilaajista*. Pro gradu –tutkielma. Helsingin yliopisto, sosiaalitieteiden laitos.
- Marttinen, Emmi (2010) *”Komeitahan me ollahan, luonteeltamma.” Lukijoiden paikallisidentiteetti ja suhde paikallislehteen kuntaliitoksen jälkeen*. Pro gradu –tutkielma. Tampereen yliopisto, tiedotusopin laitos.
- Moisio, Sami (2012) *Valtio, alue, politiikka. Suomen tilasuhteiden sääntely toisesta maailmansodasta nykypäivään*. Jyväskylä: Vastapaino.
- Paasi, Anssi (1984) *Aluetietoisuus ja alueellinen identiteetti ihmisen spatiaalisen sidoksen osana*. Suunnittelumaantieteen yhdistyksen julkaisuja 13. Joensuu: Suunnittelumaantieteen yhdistys ry.
- Relph, Edward (1980) *Place and Placelessness*. 2. painos. Lontoo: Pion Limited.
- Salovaara-Moring, Inka (2004) *Media Geographies. Regional newspaper discourses in Finland in the 1990s*. Viestinnän julkaisuja 9. (Department of Communication, University of Helsinki.) Saarijärvi: Gummerus.
- Sarmavuori, Katri (1991) *Nuorten kotiseututuntemus ja kotiseutuidentiteetti*. Äidinkielen Opetustieteen Seuran Tutkimuksia 5. Helsinki: Yliopistopaino.
- Sillanpää, Jenita (2007) *”Hyvälle löytyisi lukijoita.” Tampereen yliopiston opiskelijan ajatuksia Aamulehdestä*. Pro gradu –tutkielma. Tampereen yliopisto, tiedotusopin laitos.
- Sinkkonen-Tolppi, Merja (2005) *Maailma kutsuu, katkeavatko juuret? Nuorten kotiseudulle kiinnittyminen ja sen yhteys nuorten sosiaaliseen pääomaan*. Kuopion yliopiston julkaisuja e. yhteiskuntatieteet 125. Kuopio: Kopijyvä.
- Snell, Pipsa (2000) *Nuoret aikuiset ja sanomalehti 2000*. Sanomalehtien Liitto.

Tuhkunen, Anne (2007) *Between Location and a Sense of Place. Observations Regarding Young People's Migration Alacrity in Northern Europe*. Tampere University Press.

Zimmerbauer, Kaj (2008) *Alueellinen imago ja identiteetti liikkeessä*. Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin julkaisuja 15. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Artikkelit

Agnew, John (1993) Representing Space: Space, Scale and Culture in Social Science. Teoksessa Duncan, James & Ley, David: *Place/Culture/Representation*. Lontoo: Routledge.

Graybeal, Geoffrey M. (2011) Newspapers Publish Less in Print; Focus on Web to Attract Young Readers. *Newspaper Research Journal*. Vol. 32, No. 1. 90–97.

Heinonen, Ari (2002) Joukkotiedotuksesta moniviestintään. Teoksessa Ruusunen (toim.): *Media muuttuu. Viestintä savitauluista kotisivuihin*. Helsinki: Yliopistopaino.

Hujanen, Jaana (1997) Media alueellista identiteettiä rakentamassa. Teoksessa Viitapohja, Kalle (toim.): *Puheenvuoroja identiteetistä. Johdatusta yhteisöllisyyden ymmärtämiseen*. 99–112. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.

Hujanen, Jaana (2003) Lukijasta tekijäksi? Teoksessa Modinos & Suoninen: *Merkillinen media*.

Katajamäki, Hannu (2011) *Uuden paikallisuuden aika*. Raportti Suomen Settlementiliitto ry:lle.

Kaunismaa, Pekka (1997) Mitä on kollektiivinen identiteetti? Teoksessa Viitapohja, Kalle (toim.): *Puheenvuoroja identiteetistä. Johdatusta yhteisöllisyyden ymmärtämiseen*. 39–54. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.

Kärki, Anita (2004) Säännölliseksi sanomalehden lukijaksi opitaan vanhempien esimerkin kautta. *Nuorisotutkimus 1/2004*, s. 50–53.

Lewis, Seth C. (2008) Where Young Adults Intend to Get News in Five Years. *Newspaper Research Journal*. Vol. 29, No. 4. 36–52.

McQuail, Denis, Blumler, Jay B. & Brown, J. R. (1972) The Television Audience: A Revised Perspective. Teoksessa McQuail, Denis (toim.): *Sociology of Mass Communications*. Iso-Britannia: Penguin Books.

- Moring, Inka (2000) Heimojen maa? Paikallistamisen politiikka ja identiteetti alueellisissa lehdissä. Teoksessa Tapper, Helena (toim.): *Me median maisemissa. Reflektioita identiteettiin ja mediaan.* 80–113. Helsinki: Yliopistopaino.
- Paasi, Anssi (1998) Alueiden renessanssi ja identiteettipuhe. Teoksessa Hänninen, Sakari (toim.): *Missä on tässä?* SoPhi Yhteiskuntatieteiden, valtio-opin ja filosofian julkaisuja 18. Saarijärvi: SoPhi.
- Paasi, Anssi (1999) Läänejä ja kulttuurialueita. Teoksessa Westerholm, John & Raento, Pauliina (toim.): *Suomen kartasto.* 6. laitos. Suomen Maantieteellinen Seura ry. Porvoo: WSOY.
- Pietikäinen & Hujanen (2001) Uutisarki murroksessa? Nuoret päivittäismedian käyttäjinä. *Tiedotustutkimus* 2001(3): 20–31.
- Pietilä, Ilkka (2010) Ryhmä- ja yksilöhaastattelun diskursiivinen analyysi. Kaksi aineistoa erilaisina vuorovaikutuksen kenttinä. Teoksessa Ruusuvuori, Johanna & Nikander, Pirjo & Hyvärinen, Matti: *Haastattelun analyysi.* Tampere: Vastapaino.
- Pöysä, Jyrki (2010) Asemointinäkökulma haastattelujen kerronnallisuuden tarkastelussa. Teoksessa Ruusuvuori, Johanna & Nikander, Pirjo & Hyvärinen, Matti: *Haastattelun analyysi.* Tampere: Vastapaino.
- Raeymaeckers, Karin (2004) Newspaper Editors in Search of Young Readers: content and layout strategies to win new readers. *Journalism Studies* 2/2004, Volume 5: 221–232.
- Twigger-Ross, Clare L., Uzzell, David L. (1996) Place and Identity Processes. *Journal of Environmental Psychology* Vol. 16: 205–220.
- Zerba, Amy (2011) Young adults' reasons behind avoidances of daily print newspapers and their ideas for change. *Journalism & Mass Communication Quarterly* Vol. 88, No. 3. 597–614.
- Zimmerbauer, Kaj & Suutari, Timo (2004) Imago, identiteetti ja alue – seudullisen kehittämistyön haasteet. *Alue ja ympäristö* 33: I(2004) 30–40.
- Zimmerbauer, Kai & Suutari, Timo (2007) Alueellinen identiteetti kuntarakenteen muutosprosesseissa – Aluesamastumisen olemuksen ja tutkimuksellisten haasteiden jäljillä. *Kunnallistieteellinen aikakauskirja* 4/07 348–359.

Verkkolähteet

KMT-lehdistötiedote: *Suomalainen lukee. 44 minuuttia painettua, 11 minuuttia sähköistä.* (TNS Gallup, 2011) <http://www.tns-gallup.fi/doc/uutiset/KMT_Suomalainen_lukee_lehdistotiedote_15.12.2011.pdf> (siteerattu 23.1.2013)

Satakunnan Kansan verkkosivu <<http://www.sk24.fi>>

Bergström, Annika & Wadbring, Ingela (2010) *The Contribution of Free Dailies and News on the Web—is Readership Strictly Decreasing among Young People?* Esitys Nordic Media in Theory and Practice Conference:ssa, University College London, 7.-8. marraskuuta 2008.

<http://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/fileadmin/documents/nordic_media_papers/Bergstrom_Wadbring.pdf>

Sundin, Ebba (2008) *The Young Newspaper Readers in the Nordic Countries.* Nordic Media in Theory and Practice/UCL, London.

<http://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/fileadmin/documents/nordic_media_papers/Sundin.doc>

Sanomalehtien Liitto (2007) Nuorison mediankäyttötutkimus 2007 (tutkimustiivistelmä).

<http://www.sanomalehdet.fi/files/214/Nuorison_mediankayttotutk_2007_tiiv.pdf>

Ei-julkiset lähteet

Satakunta ja satakuntalaisuus numeroina. Satakunnan Kansan lukijatietoa. (Lähteitä mm. TNS Gallupin KMT Lukija 2011, KMT Kuluttaja 2011 ja KMT Alueellinen 2010)

LIITE: Teemahaastattelujen runko.

- perustiedot
 - ikä
 - sukupuoli
 - kotikaupunki, asuinalue
 - työ- tai opiskelupaikka, jos on; koulutustausta
 - perhesuhteet
- yleinen uutismedian käyttö: mitä mediaa seuraa ja kuinka usein
- Satakunnan Kansan lukeminen ja siihen liittyvät käytännöt
 - missä tilanteessa lehteä luetaan
 - missä järjestyksessä lehti luetaan
 - mitä lehdestä luetaan ja ei lueta
 - kuinka tarkkaan lehti luetaan, kuinka paljon aikaa siihen kuluu
 - missä muodossa lehteä luetaan, haluttaisiinko sitä lukea jossain toisessa muodossa (esim. kännykällä, iPadilla)
 - käydäänkö Satakunnan Kansan verkkosivulla, mitä sieltä luetaan
 - suhde maakuntalehteen (esim. kaipaako lehteä, jos sitä ei lue pitkään aikaan)
 - (jos lukee usein jotain toistakin uutislehteä:) mitä siitä haetaan, mitä sellaista lehdessä on, mitä Satakunnan Kansassa ei ole?
 - oliko SK:n tammikuinen lehtiudistus onnistunut (Virta-liitteen lopettaminen?)
- kiinnostavat jutut ja teemat lehdessä
 - mikä kiinnittää huomion esim. kuvassa tai otsikossa
 - millaiset asiat tuntuvat itselle läheisiltä
 - onko väliä, käsitteleekö juttu maaseutua/kaupunkia, tiettyä kaupunginosaa/koko kaupunkia, kotipaikkakuntaa/koko Suomea, Suomea/ulkomaita tms.
 - käsitteleekö lehti tarpeeksi itselle tärkeiltä tuntuvia asioita
 - kenelle Satakunnan Kansa on haastateltavan mielestä suunnattu
- sosiaalisten suhteiden vaikutus lehden lukemiseen ja sisältöjen sosiaalinen jakaminen
 - jutellaanko lehden jutuista muiden kanssa, kenen

- jaetaanko lehden juttuja tai puhutaanko niistä sosiaalisessa mediassa; riippuuko klikkaus siitä, kuka kaveri jutun linkittää
 - millä perusteella juttuja jaetaan tai otetaan keskustelun kohteiksi; jaetaanko eri henkilöiden kanssa eri juttuja
 - jaetaanko juttuja vain paikkakuntalaisten kavereiden kanssa vai myös muiden; ovatko parhaat kaverit paikkakuntalaisia vai muualla asuvia
 - luettiin lehteä lapsuudenkodissa
- kotiseudulle kiinnittyminen
- kuinka haastateltava kokee kotipaikkakuntansa ja kuvailee sitä
 - minkä alueen haastateltava kokee kotiseudukseen
 - kuinka kauan haastateltava on asunut kotipaikkakunnallaan, ovatko hänen juurensa siellä
 - kokeeko haastateltava itsensä porilaiseksi, mikä porilaisuutta määrittelee, millaisia porilaiset ovat
 - kokeeko haastateltava itsensä satakuntalaiseksi
 - osallistuuko haastateltava kotipaikkakuntansa poliittiseen, kulttuuri-, urheilu-, kansalaisjärjestö- yms. elämään
 - uskooko voivansa vaikuttaa siihen, mitä kotipaikkakunnalla tapahtuu; voiko SK:n kautta vaikuttaa
 - seuraako kunnallis- tai valtakunnallista politiikkaa (kuinka SK:ssa käsitellään kunnallispolitiikkaa)
 - tulevaisuuden suunnitelmat; missä näkee itsensä viiden vuoden kuluttua
 - jos muuttaisi esim. työn tai parisuhteen vuoksi muualle, tilaisiko/lukisiko Satakunnan Kansaa tai käyttäisikö nettilehteä, seuraisiko entisen kotiseudun uutisia muulla tavoin
- testilehti (etukäteen valittu kolme tylsää ja kolme kiinnostavaa juttua)
- mitkä jutut valittiin kiinnostaviksi ja tylsiksi
 - mikä niistä tekee kiinnostavia/tylsä
 - olisivatko tylsät jutut kiinnostavampia, jos ne tapahtuisivat lähempänä kotipaikkakuntaa
 - oliko lehdessä juttuja, joita maakuntalehdessä ei tarvitsisi olla
 - oliko lehdessä juttuja, joita pitäisi olla enemmän